www.plebi.hu

Mi ismerjük és hisszük azt
a szeretetet, amellyel Isten
szeret minket. 1Jn 4,16

Krisztus fénye

2021. Szent Benedek ünnepe XXII. évf. 2. szám (83)

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek lapja

Lelkem ujjong az én Istenemben,
mert az üdvösség ruhájába öltöztetett.
Iz 61,10

KALENDÁRIUM

Szent Bernát apát, egyháztanító – burgundiai nemesi családból származott. Vallásos nevelésben részesült. 1111-ben belépett a ciszterci szerzetesek közé. Később a clairvaux-i monostor apátjává választották. Az Egyházban keletkezett szakadások miatt bejárta Európát a béke és az egység helyreállításáért.
A „Szűzanya ékes szavú hirnökétől” származik az egyik kedves imádságunk, melyet a lorettói litánia végén imádkozunk:
„Legkegyesebb Szűzanya, Mária! Sohasem hallotta még senki, hogy te gyámoltalanul magára hagytad azt, aki oltalmad alá folyamodott, segítségedért esdekelt, vagy szószólásodat kérte. Én is hasonló bizalomtól lelkesítve sietek hozzád, szüzek szent Szüze! Hozzád jövök, Anyám, és mint szegény bűnös sóhajtozva lábadhoz borulok. Ne vesd meg szavaimat, örök Igének szent Anyja, hanem hallgasd meg kegyelmesen. Ámen”

Czifra Lászlóné

Június 6. Vasárnap – Úrnapja
11. Jézus Szíve ünnepe
12. Szűz Mária Szeplőtelen Szíve
13. Évközi 11. vasárnap
20. Évközi 12. vasárnap
24. Keresztelő Szent János születése
27. Évközi 13. vasárnap – Szent László király
29. Szent Péter és Szent Pál apostolok ünnepe
Július 2. Sarlós Boldogasszony
4. Évközi 14. vasárnap
11. Évközi 15. vasárnap – Szent Benedek, Európa védőszentje
16. Kármelhegyi Boldogasszony
18. Évközi 16. vasárnap
25. Évközi 17. vasárnap
26. Szent Joachim és Szent Anna
29. Szent Márta
Augusztus 1. Évközi 18. vasárnap
5. Havas Boldogasszony
6. Urunk színeváltozása
8. Évközi 19. vasárnap
15. Vasárnap – Nagyboldogasszony ünnepe
19. Szent Bernát apát, egyháztanító
20. Szent István király ünnepe
22. Évközi 21. vasárnap – Szűz Mária, a Világ Királynője
29. Évközi 22. vasárnap

József Attila: NYÁR

Aranyos lapály, gólyahír,
áramló könnyűségű rét.
Ezüst derűvel ráz a nyír
egy szellőcskét és leng az ég.

Jön a darázs, jön, megszagol,
dörmög s a vadrózsára száll.
A mérges rózsa meghajol –
vörös, de karcsú még a nyár.

Ám egyre több lágy buggyanás.
Vérbő eper a homokon,
bóbiskol, zizzen a kalász.
Vihar gubbaszt a lombokon.

Ily gyorsan betelik nyaram.
Ördögszekéren hord a szél –
csattan a menny és megvillan
kék, tünde fénnyel fönn a tél.

Szentek krónikája

SZENT JÁCINT

Emléknapja: augusztus 17.

A dél-lengyelországi Kamień Śląski faluban, ahol évszázadokkal korábban fellegvár állt, s ma palota emelkedik, az Odrowąż nemesi családban 1183 táján fiú született, akinek a Jacko nevet adták (a János becéző formája) – a mai lengyel nyelvben Jacek. Hyacinthus-nak, azaz Jácintnak a halála után nevezte őt a csodáit elsőként feljegyző Stanisław lektor, mivel szerinte ebben a formájában hasonlatosabb a latin nevekhez, és így jobban illik a misztikus egyházi értelmezésekhez is. Volt egy bátyja, Jákob, öccse, Czesław és húga, Bronisława, utóbbiak szerzetesek lettek, s később boldoggá avatták őket.

Úgy tartják, hogy akik kövön születnek, azok keményen a mindennapi életben is. Nos, nem tudni, hogy a szülésre hol került sor, de a falujának nevében benne van a kő szó… Jacko bizonyára erős, egészséges és intelligens ifjú volt, aki lovag apját követve megtanult harcolni és vadászni, valamint a társait vezérelni. Nagybátyjának, Iwonnak (máshol: Ivó) köszönhetően a krakkói királyi várban, a Wawelben tanulhatott, majd iskolái befejeztével Prágába és Párizsba ment teológiát valamint filozófiát tanulni, míg 1207 táján Bolognába utazott jogi tanulmányokra. Egyetemi képzettséggel tért vissza szülőhazájába. Ott nem sokkal egykori tanárát nevezték ki püspöknek, ő pedig Jácintot káplánná, majd kanonokká szentelte fel. Prédikációinak csodájára járt egész Krakkó. A IV. Lateráni Zsinatra nagybátyjával együtt Rómába utazott, itt találkozott Szent Domonkossal, aki nagy hatást tett rá, különösen, mikor egy halottat feltámasztott. A jelen lévő lengyel püspök, Iwon ezt látva azt kérte Domonkostól, hogy küldjön hazájába szerzeteseket. A szent erre azt válaszolta, hogy szívesen teljesítené a kérést, ha lennének a rendjében lengyelek… Erre a közelben álló 37 éves Jácint felkiáltott: „Küldj engem, atyám!" Nem sokkal később öccsével együtt felvették a szerzetesi habitust. A lengyelek az utolsók között voltak, akiket maga Szent Domonkos vett fel az általa alapított rendbe.

Tirolon és Karintián keresztül tértek vissza Lengyelországba, s már út közben felvettek a domonkosok közé több káplánt és papot, és kolostort alapítottak. Amerre jártak, mindenfelé rendházakat és konventet állítottak fel, így például Prágában, Brünnben és Krakkóban – ez utóbbiban a Szentháromság templom lett később a domonkosok lengyel székhelye. A feljegyzések a cseh Jihlavában (ahol I. Ottó király a várát domonkos kolostorrá építette át) egy csodát tulajdonítanak Jácintnak. A településen nem volt ivóvíz, ezért a lakosok a szent életű szerzetestől jó vizet kértek. Jácint a későbbi kolostor helyére ment, imádkozott, majd rámutatott egy pontra, hogy ott ássanak. A lakosok örömére víz tört fel azon a helyen.

Szent Jácint gyalogosan, főleg a kereskedelmi útvonalak mentén, kitartóan járta Lengyelországot (újabb alapításai voltak többek között Wrocławban és Gdańskban), majd Európát rózsafüzérrel a kezében; Poroszország, Litvánia, Oroszország, sőt, Skandinávia is megismerte az aszkétikus életű szerzetest, aki éjszakákat töltött el imádságban, péntekenként pedig csak kenyeret és vizet vett magához.

Különösen fontos szerepet töltött be Jácint számára Mária iránti tisztelete. A Szent Anya egy imádság alatt meg is jelent neki, s azt mondta: „Jácint fiam, örvendj, mert imádságaid szent Fiam, a Megváltó előtt kedvesek. Bármit kérsz az én közbenjárásommal, megkapod tőle." Számos csodatételét ennek az ígéretnek tulajdonítják. Kijevbe télen jutott el, majd miután meggyógyította a kijevi herceg vak lányát, támogatást nyert a rendalapításra a pravoszláv városban. Innen ment tovább Csernyihivbe (Ukrajna északnyugati része), majd Moszkvába. Egyes források azt állítják, hogy az Apostoli Szentszék megbízásából azután az Arany hordához sietett, hogy megnyerje a mongolokat egy katonai együttműködéshez, s hogy a kereszteseket támogassák a szeldzsukok ellen.

Az ikonográfiában Szent Jácintot a domonkos rend hagyományos öltözetében (fehér habituson fekete csuklyás köpeny) ábrázolják. Általában egyik kezében a Szent Szűz ábrázolását, a másikban a szentségtartót tartja, ritkábban rózsafüzért vagy könyvet fog – ezekről az attribútumokról mindenhol felismerhető. A hagyomány úgy tartja, hogy mikor Szent Jácintnak el kellett menekülnie Kijevből a tatárok elől, akkor magával vitte az eucharisztiát, nehogy meggyalázzák azt. Ekkor azonban hangot hallott: „Jácint, magaddal viszed a Fiút, de magára hagyod az Édesanyját?" Miután a szent arra hivatkozott, hogy nem bírná el az alabástrom szobrot, a Szűzanya biztosította arról, hogy nem lesz nehéz, így Jácint mégis magával vihette. Innen ered tehát az ábrázolásmód. Nem tudni azonban, hogy valójában hogyan is nézett ki a szent. Az irodalomban, szájhagyományban és legendákban nem maradtak fenn a külsejéről leírások. A képeken és szobrokon általában szláv arcvonásokkal és világos hajjal, s néha szakállal tűnik fel.

1221. augusztus 6-án, szent Domonkos rendalapító halálos ágyánál Jácint is jelen volt, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy mikor ő tért meg Teremtőjéhez, hasonló szavak hagyták el a száját, mint Domonkosét. Halála előtt három nappal még jól volt, feltámasztott egy kiáradt folyóba fulladt nőt. Földi életét 74 évesen, 1257. augusztus 15-én Krakkóban fejezte be a maga alapította kolostorban. Ekkoriban már 30 domonkosrendi kolostor alapítása fűződött a nevéhez, melyekben a szerzetesek száma elérte a 300-400-at. Előttük szent Jácint alakja példaképként lebegett, igazi tekintély volt. A rend szabályzata a testvéreket közösségi munkára kötelezte, ebben rejlett az első domonkosok ereje és mozgatórugója.

Jácintot 1527-ben avatta VII. Kelemen pápa boldoggá, majd 1594-ben VIII. Kelemen pápa vette fel a szentek közé. Sírja Krakkóban, a Szentháromság templomban (kościół Świętej Trójcy) található, néhány perc sétára a város főterétől.

Tellis Katalin

Kép – El Greco: A Szűzanya megjelenik Szent Jácintnak

SZENT BENEDEK,
Európa védőszentje

Nursiai Szent Benedek életét és munkásságát minden jóravaló keresztény ismeri. Ebben az írásban mégis szeretném közelebb hozni őt, bemutatni munkásságát, hogy lássuk, mit köszönhetünk neki, mit köszönhet neki Európa és Egyházunk.

Szent Benedek az olaszországi Nursiában született 480 körül. Szülei jómódúak voltak, hamar felismerték, hogy fiúk boldogulása a minőségi tanulmányokon múlik, ezért az akkori legjobb helyre, Rómába küldték. Ebben a városban már másfél évszázada állt ekkor a lateráni, a Szent Péter-, a Szent Pál- és a nagy Mária-bazilika. A Római Birodalom fővárosa, – a keresztény győzelmeinek jelképei ellenére –, haldoklott. Azzal, hogy a császárság új fővárosa Konstantinápoly lett, Róma szinte egy átlagos nagyvárossá fejlődött vissza. Emellett, az 5. századtól, folyamatosan rettegni kellett a barbár germánoktól. A béke és a fegyverszünet csak rövid ideig szólt. A tartósabb békét a keleti-gót Theodorich király minisztere, Cassiodorus biztosította, 526-ig. Elmondható tehát, hogy a Római Birodalom nyugati részén nagy baj volt politikailag, gazdaságilag, művelődési és erkölcsi szempontból is. Az „örök" város élvhajhászása, a tanulótársak lődörgése, az általános kicsapongás nem vonzotta Benedeket. Otthagyta a várost és a tanulmányait is. Az Isten hívását követő fiatalember korának szentjét, Nolai Szent Paulinus tanácsát követte: „*Ha az ember nem akar Isten országáról lemondani, akkor menekülnie kell Rómából.*" Hogy egyedül Isten keresésének élhessen, mindentől szabaddá vált, fokozatosan szakított eddigi életével, környezetével és megismerkedett a monasztikus élet különféle formáival, azonban Monte Cassino szentjéig még hosszú volt az út.

Rövid ideig Enfide (Affile) templomának aszkéta életet élő közösségébe tartozott, majd egy Subiaco melletti barlangba vonult a teljes magányt és a tökéletes lemondást keresve. Szent Romanus aszkéta öltöztette be az akkori szerzetesi ruhába, mely állatbőrből készült. A körülbelüli három év alatt, amit itt töltött, átélte a lelki fejlődés minden fokozatát. Majd Isten kivezette barlangja sötétjéből a remetét és „*odaállította az emberek elé példának, hogy mint a mécses a lámpatartón világítson mindenkinek, aki az Isten házában van*" – írja Benedekről Nagy Szent Gergely, a későbbi I. Gergely pápa, aki a Dialógusok művének második kötetében időrendben meséli el Benedek életét, leginkább szellemi fejlődését kidomborítva. Érdekesség, hogy Nagy Szent Gergely akkor született, amikor Benedek már nagyon idős volt. Gergely leírja, miként fogta össze Benedek azokat a nőtlen férfiakat, akik közösségben kívánták Istent keresni. Ezek a nőtlen férfiak (aszkéták) az evangéliumi tanácsok (szüzesség, engedelmesség, szegénység) megvalósítására törekedtek, magán vagy nyilvános fogadalmat téve, egészen átadva magukat Istennek és Jézus Krisztus követésére.

Benedek több, már érvényben lévő, aszkétákra, szerzetesekre vonatkozó regulát tanulmányozott, többek között: az egyiptomi szerzetességről szóló Vitae Patrum (Az atyák élete), Johannes Cassianus, Szent Pakhomiosz, Szent Ágoston és Nagy Szent Vazul szerzetesi szabályzatait. Utóbbi regulájából megtanulta, hogy a kolostori közösség kicsiben maga az Egyház, mert a tagok egy testként élnek és a fő maga Krisztus.

Egy régi erődnek és egy hajdani pogány szentélynek a romjaiból kolostort épített és benne egységes alkotmányhoz igazodó közösséget hozott létre, gyakorlati életéből vett tapasztalataira építve. Tervét világos rend szerint vitte végbe, nyitottan a korra, az emberekre és az aktuális feladatokra. Mindenki a közös „szent szabály", a regula szerint élt, amely Monte Cassino-ban öltött végleges formát. Ez az alapítás a hagyomány szerint 529-ben történt. Benedek regulája pontosan meghatározta az imádság, az olvasás, a munka, az étkezés és az alvás idejét. Mindnyájan a szeretet közösségében éltek az apát vezetése alatt, imádkozva, dolgozva (*ora et labora*) törekedtek minden nap újra „tökéletes szerzetessé" válni. Benedek rendje az európai ember természetének megfelelően briliánsan kapcsolta össze a szemlélődő és a tevékeny életet. Ez az regula, a kolostorok, monostorok és a szerzetesek tevékenységét tekintve, mind a mai napig meghatározó. Benedek, a művében felsorolja a jócselekedetek 74 eszközét, elkülöníti az alázatosság 12 fokát és a hibázók büntetéseiről is rendelkezik. Továbbá 73 pontban elmondja, hogy műve nem teljes, csak irányadás akar lenni a teljesség, „tökéletesség" eléréséhez.

Egyháztörténeti szempontból pedig kikerülhetetlen, hogy nála jelenik meg először a szabályzott tanácsadó testület, mint intézmény. Ez a szabályzat (regula) 540-ben öltött végleges formát és a 9. századtól valamennyi nyugati monostor alapdokumentuma, alkotmánya lett, nyitottságának köszönhetően. (Keleten, a már említett, Nagy Szent Vazul szabályzata volt irányadó.)

A szerzetesség eszménye Benedekben olyan formát öntött, amely másfél évezreden át hatott a keresztény Európára. A korabeli kolostori, illetve monostori élet központi célja a lélekről (*cura animae*) és a testről (*cura corporis*) való gondoskodás volt, vagyis mindazokat a javakat megadták a testnek és a léleknek, amire annak szüksége van. (Természetesen a mértékletesség erényét nem elhanyagolva.) A betegek ellátása volt az egyik legkiemelkedőbb szolgálatuk, nemcsak saját rendjük tagjain kellett segíteniük, hanem mindenki máson is, aki bajával felkereste a kolostort. Mindezeken túl Benedek szerzetesei az igét is hirdették, hogy elvezessék a népet a keresztény hitre és Isten házába.

Méltán említi Nagy Szent Gergely pápa Benedek nevét eredeti jelentésben: „*Istentől áldott*", hiszen a küzdelmei, kisértései által, az életszentségben előre haladva, jó vezetőnek bizonyult és nem kevés kegyelem jutott neki osztályrészül. A sátánnal való örökös harca, vívódása miatt ő lett a legyőzhetetlen szent példája. Az emberi szívet kiválóan ismerte és ennek fényében, birtokában nevelte szerzeteseit is, akiknek, az „istenszolgálat iskolájában" egy olyan testvéri közösséggé kellett formálódniuk, amely készen áll Jézus Krisztusnak, az igaz Királynak szolgálatában a szellemi harcra, de a testi harcra egyaránt. A szerzetes a szeretetből

merít erőt, a mindenütt jelenlévő szent Istentől ösztönözve, és az alázat és az engedelmesség szellemében az imádságnak és a munkának él a közösségben. Az apát az Atyát és a Jó Pásztort testesíti meg. S mindent áthat a mértékletesség erénye és a megkülönböztetés készsége.

A Monte Cassino-i monostor megalapítása után Benedek életét folyamatosan csodák kísérték. Nagy Szent Gergely a Dialógusok című munkájában egy csokorra való csodáról olvashatunk. Csak pár csodatételt emelnék ki:

Benedek mellett gyermek- és ifjúkorában gondos dajkája, Cyrilla állt. Ő akkor is mellette volt, mikor elhagyta Rómát és Enfidébe ment. Egy nap Benedek keserves könnyek között találta Cyrillát. Egy cserépedény, amelyet kenyérsütéshez adott neki kölcsön egy asszony, véletlenül kettétört. Benedek fogta a széttört edényt, bement a kis templomba, bizalommal imádkozott, és rövidesen Cyrillának épen adta vissza. Ennek híre gyorsan elterjedt, úgyhogy Benedek veszélyeztetve látta alázatát, ezért elment onnét.

Egy másik történet a rendalapító kísértéséről szól. Benedekre egyszerre rátört egy fiatal római nő emléke, akivel diákkorában találkozott. Ez az emlék teljesen megzavarta, mert annyira vonzódott egykori ismerősséhez, hogy már-már elhagyta a magányt. Végül, hogy vágyát elhallgattassa, ruhátlanul egy tüskés bokorba vetette magát. Három esztendő elteltével vadászok tévedtek a barlang közelébe. Ijedtükben megálltak, mert azt hitték, hogy egy nagy vad rejtőzik a bozót mögött. Óvatosan előre kúsztak, s nagyon meglepődtek, amikor vad helyett egy emberre találtak, aki úgy beszélt nekik az isteni titkokról, ahogy még soha nem hallották senkitől. Amikor hazatértek, sok embernek megmutatták a barlang felé vezető utat. (Egy legenda szerint hétszáz esztendővel később Assisi Szent Ferenc mélyen megrendülve állt meg ezen a helyen, és a szúrós bokor helyébe két rózsatövet ültetett.)

Egyszer az egyik szerzetes könnyek közt találta az apátot. Sokáig nem szólalt meg, csak állt, nem akarta Benedeket zavarni bánatában. Végül mégis megkérdezte, mi az oka, hogy ennyire bánkódik.

„*Ó* – felelte Benedek–, *ez az egész kolostor, amelyet építettem, és minden, amit testvéreim számára előteremtettem, a Mindenható akaratából az ellenség kezére kerül. Alig tudtam kiimádkozni, hogy legalább a testvérek életben maradjanak.*” És valóban, egy fél évszázad múlva a longobárdok feldúlták és alapjáig rombolták a kolostort Monte Cassinón.

Több csodatévő képességet tulajdonítanak Benedeknek: a természet törvényeinek parancsol; jövőbe lát; szimultán tud más eseményekről; látja a Szentlelket és a természetfölöttit; gondolatot olvas. Ezek azonban nem térítő és nem is gyógyító csodák voltak és sosem hivalkodott ezekkel az adományokkal. Halála után két szerzetes egymástól függetlenül is tanúskodott csodatetteiről.

Szent Benedek földi élete 547. március 21-én ért véget Monte Cassino-ban. Nagy Szent Gergely szerint „*a templomba vitette magát, és gyengeségében a tanítványaira támaszkodva állt ott – kezét az ég felé emelte, így lehelte ki imádsággal a lelkét.*”

A 9. századtól, március 21-én, a temetése napján ünnepelték Szent Benedek apátot. A galliai liturgikus könyvekben a 8. század végén jelenik meg július 11., mint „Szent Benedek születésnapja”, de az ünnep eredetéről máig nem derült ki semmi. Mivel a nagyböjt nem adott teret az ünneplésnek, ünnepnapja 1969-ben átkerült július 11-re. XII. Piusz pápa a barlangkutatók védőszentjévé nyilvánította Szent Benedeket. 1964-ben VI. Pál pápa a nyugati keresztény szerzetesség és az európai szellemiség alapítójaként, Európa védőszentjévé nyilvánította. Ezenkívül ő a közösségi élet szentje is, hiszen szerzetesként és rendvezetőként a híveknek és rendtársainak kiváló példája volt.

Szent Benedek Európára gyakorolt szellemi hatása felmérhetetlen, hiszen az őt követő bencés rend tagjainak jelentős szerepe volt Európa kereszténnyé terítésében és az európai keresztény kultúra kialakításában. „*Szent Benedek műve, különösen Regulája, spirituális kovászként hatott, amely az évszázadok során hazája és kora határain jóval túlmutatva megváltoztatta Európa arculatát*” – fogalmazott a nyugati szerzetesség atyjáról tartott katekézisében XVI. Benedek pápa, 2008 áprilisában. „*Szent Benedek mélységes emberi érzékenységgel volt megáldva. Társadalmi reformtervében az emberre mindenekelőtt három vezérfonalat figyelembe véve tekintett: az egyes ember, mint személy értéke; a munka méltósága, melyet úgy kell értelmezni, mint Isten és a testvérek szolgálatát; az elmélkedés szükségessége, vagyis az imádság.*” – mondta róla Szent II. János Pál pápa.

Jelmondata: Imádkozzál és dolgozzál, ma is aktuális, mert a munka és az imádság szorosan összefügg. Istentől kapunk minden adományt, így az erőt is, amivel a ránk bízott munkát és szolgálatot el tudjuk végezni és minden munka elvégzése hálára indít Isten iránt.

Adjunk hálát Istennek munkánkért, ismerjük fel, hogy hivatásunkkal, hogyan szolgálhatjuk Őt és embertársainkat.

Horváth Péter

Szent Benedek mindennapi imája

Adj nekem, jóságos Jézusom,
Téged megértő értelmet,
Téged átélő érzelmet,
Hozzád siető lelket,
Irántad buzgó bensőséget,
Rád bukkanó bölcsességet,
Téged felismerő világosságot,
Érted égő szeretetet,
Benned élő szívet,
Téged dicsérő tetteket,
A Te szavaidra hallgató fület,
A Te szépségedet szemlélő szemet,
A Te fölségedet magasztaló nyelvet,
Neked kedves életmódot,
A Tőled küldött bajokat elviselő békességet,
Hozzád vágyó hű kitartást,
És adj, Jézusom, boldog halált!
Jutalmazz jelenléteddel,
Fényes feltámadással,
És az örökké boldog életben add jutalmul magadat.

„Légy vidám és tedd a jót, a madarakat pedig hagyd csiripelni!” (Don Bosco)

Kedves Testvérek!
Krisztusban gyökerező örömmel adhatok hírt egyházközségeink nagy eseményeiről. A járványhelyzet enyhülésével, fokozatosan elkezdődtek az újabb és újabb történések a világban. A világban a világosság gyermekeiként járó keresztények is ünnepekkel kezdhették a nyarat! Egyházközségeink több hétvégét követően, Isten kegyelméből megajándékozottá válhattak. Ezekről az „ajándékokról” szeretnélek benneteket tájékoztatni, hogy az örömünk valóban teljes legyen!

Püspöki audiencia, papi rekollekció:
András atyával, Oláh János elnök úrral, Szabó Zoltán tanügyigazgatóval júniusban Marton Zsolt püspök atyánál jártunk, alapítandó katolikus iskolánk ügyében. Testvéri légkör fogadott minket. A főpásztornak beszámoltunk Dunaharaszti helyzetéről, bemutattuk az összegyűjtött aláírásokat, és megbeszéltük az alapítás felé vezető első lépéseket. Püspök atya örömét fejezte ki, támogatásáról és imádságairól biztosított minket. Az iskola alapítása elkezdődött!
A papoknak, 75 éves korukban, kötelességük benyújtani megyésfőpásztoruk felé nyugdíjazási kérelmüket. Ezt a főpásztor mérlegeli és a pap további életéről meghozza a döntést. Nem tett másképpen András atya sem. Nyugdíjazási kérelmének benyújtását követően, rövid időn belül megérkezett a válaszlevél, melynek tartalma örömteli: András atya tovább folytathatja papi szolgálatát Dunaharasztiban és Taksonyban! Marton Zsolt megyéspüspök háláját fejezte ki több évtizedes szolgálatáért, imádságos életéért. Személyemet sem érintette áthelyezés, továbbra is András atya munkatársaként építhetem Isten országát.

Elsőáldozások:
Mindenekelőtt, szeretném köszönetemet kifejezni munkatársainknak, akik az ünnep előkészítésében, a gyermekek lelki felkészülésében és nekem „jobb” kezemként segítségemre voltak. Taksonyban Áhel Nikolettnek, Dunaharasztiban: Czifráné Orsinak és Gintner Orsinak! Külön köszönöm Sulyok István fiatal hitoktató munkatársamnak, aki az elmúlt évben tért vissza hozzánk Dunaharasztiba, nagy szolgálatot téve egyházközségünknek. István nem csak az elsőáldozáskor, hanem a bérmálás alkalmával is fontos segítségemre volt! Hála értük! Hála a szülőkért, akik rugalmasan, nyitottan vették fel a ritmust a járványhelyzet enyhülésekor kiadott egyházi rendelkezésekkel! Hála a taksonyi és dunaharaszti elsőáldozóinkért, akik először találkoztak az Oltáriszentségben jelen lévő Jézussal, először fogadták Őt a szívükbe, s így az eucharisztikus közösségünk tagjaivá is formálódtak. Az elsőáldozási szentmisét Taksonyban András atya, Dunaharasztiban én tarthattam meg. A gyermekek megfelelően felkészültek, egy közös lelki délelőttöt töltöttek együtt az ünnepi szentmise előtt, melynek keretében a nagy eseményről elmélkedtünk; elvégezték szentgyónásukat, és vizsgát is tettek megszerzett tudásukról. Mindezek után, már „csak” a nagy találkozás maradt! Idén, ajándékként szolgált az egyedileg megtervezett szájmaszk, mely ebben a rendkívüli időben történő rendkívüli eseményre emlékezteti majd gyermekeinket! Íme néhány kép!

Bérmálás:
A rendkívüli idő rendkívüli ünnepet hozott magával. Taksonyból 18, Dunaharasztiból 22 fiatal 16-20 év közötti testvérünk készült arra, hogy a bérmálásban megkapja a Szentlélek megerősítő kegyelmét a felnőtt keresztény élethez. A felkészülést megtörte a pandémia, de az idő alatt is megmaradt a kapcsolattartás a közösségben. A gyermekek között kapcsolatok születtek, melyek úgy érzem, hogy akár egész életüket meghatározhatják. Büszkék lehetünk rájuk. Sokféle természetű, családi helyzetű fiatal egy nagy

egésszé forrott össze egy bensőséges szentmisében a készületünk végén, az út első állomásán. Különlegessé varázsolta az ünnepet, hogy Püspök atya megadta az engedélyeket a plébánosoknak a szentség kiszolgáltatására, így a mi gyermekeinket a saját közösségük pásztora, Láng András atya részesítette a nagykorúság szentségében, ő, aki a gyermekek szüleit maga képezte az ifjúsági hittanokon, a gyermekek nagy részét ő keresztelte, most jelen lehetett életük egy újabb csodájánál.

A szentmisén kézzel foghatóvá vált az isteni jelenlét. Cecília kórusunk, Nagy István karnagy úr vezetésével, csodálatos pulzálással segítette lelki elmélyülésünket. A KisDuna TV munkatársai, biztosították, hogy a világon bárhonnan bekapcsolódhassanak a mi nagy ünnepünkbe, munkájukkal segítettek, hogy a nagy létszámú résztvevő miatt, a templomkertbe kivetítve és kihangosítva is be tudjanak kapcsolódni az ünnep résztvevői az imádságunkba. András atya, személyes igehirdetésében, krisztusi örömét fejezte ki a gyermekek, szüleik, bérmaszüleik és minden jelenlévő iránt. A tanítványaimból már testvéreim lettek a hitben, és magam is hálát adok szüleikért, támogató bérmaszüleikért, mindazokért, akik segítették őket, hogy a bérmálás szentségében a tanúságtevő keresztény élet felé elindulhassanak! Imádkozzunk azért, hogy fiataljaink imádságos részesei lehessenek közösségeinknek, és azok az ajándékok, melyeket a bérmálásban megkaptak, életük jobbítására és segítségére lehessenek.

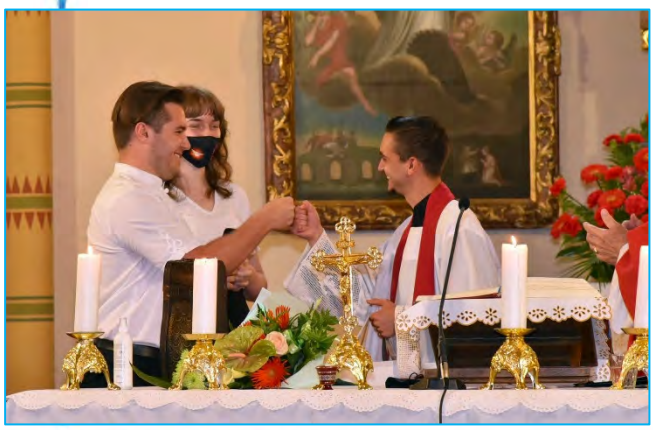

A nyár is fontos eseményeket hordoz!

Június 27-től július 3-ig a Szentjánosbogár közösség, Kutasi Attila (Atitiszi) paksi plébános atya vezetésével, számos fiatal segítségével napközis tábort tartottak a Dunaharaszti plébánián, közösségeink gyermekei számára! Hála értük!

Július 11-től 17-ig, a megbérmálkozottakkal, újra elfoglaljuk szülőföldem, Nógrád egy részét. Az egy hetes táborban tovább erősítjük fiatal közösségünk testi és lelki életét. Amennyiben tudnád anyagi hozzájárulásoddal táborunkat segíteni, hívj (06-30-289-6868) vagy írj (bzsoltatya@gmail.com)! Hála a lelki és anyagi támogatásért, mellyel hozzájárultok egy újabb keresztény generáció növekedéséhez!

Augusztus 2-től 6-ig cserkésztábort szerveznek a Dunaharaszti főplébánián, Ignácz János cserkészparancsnok vezetésével, jelentkezési lapok a sekrestyékben találhatóak. Várjuk a fiatalok jelentkezését!

Augusztus 9-től 13-ig a helyi **karitászcsoport megszervezi a hagyományos tábort** egy esztendő kimaradása után a Haraszti nagyplébánián! Ha tudnátok támogatni a tábort, akár anyagilag, akár természetbeni hozzájárulásotokkal, jelezzétek a sekrestyékben a szentmisék után!

Bógár Zsolt káplán

Hálát adok, Uram!
Az idősekért, felnőttekért, akik jó példával járnak elöl.
Minden tevékeny gyermekért, aki szolgálatot vállal az Egyház életében és a közösségekben.
Hogy segíthetünk, mert azáltal, hogy adunk, kétszer annyit kapunk vissza.
A családokért, akik gyermekeket vállalnak, és keresztény módon nevelik őket.
A feladatokért, kihívásokért, amelyeket a közösségeken belül kapunk.
Azokért, akik segítséget nyújtanak az útkeresésben.
A nehézségekért, melyek nagyobb szeretetre és bizalomra tanítanak.

Szentháromság vasárnapja 2021.

Kedves Olvasók!

„Amennyivel magasabb az ég a földnél, annyira magasabbak az én gondolataim, a ti gondolataitoknál, az én utaim a ti utaitoknál – mondja az Úr.” (vö. Iz 55,9) Az egyházi év magába foglalja a három isteni személy működését az emberiség életében: Karácsonykor az Atyát, aki elküldte Fiát, Húsvétkor a Fiút, aki megváltotta világot és Pünkösdkor a Szentlelket, aki élteti a világot. Egyszerű a kérdés, hisz a keresztvetésben és az áldásban rendszeresen említjük a három isteni személyt, de ugyanakkor, ha egy kicsit elmélyedünk a Szentháromság titkában észrevesszük, hogy nem is olyan egyszerű. Kimondani könnyű, de felfogni sokkal nehezebb ezt a titkot: a személyek egymáshoz való kapcsolatát, belső életüket. Nem csodálkozhatunk rajta, mert az emberi élet, a test és a lélek működését is nehezen ismerjük ki.

1. Az emberi test és a lélek titkai

A sebészet fantasztikus teljesítményekre képes: például a fejüknél összenőtt sziámi ikrek szétválasztása, vagy a szív-, a vese-, a májátültetés, csak hogy néhány példát említsünk. Ugyanakkor a belgyógyászat nehezen találja meg az ember baját a szervezeti problémák kapcsán. Pl. egy idős nénit egy napon át vizsgáltak, mire nagy nehezen megtalálták bajának a forrását. Rendkívül bonyolult az emberi szervezet működése. A lélekgyógyászat is rendkívül sokrétű tudomány. A pszichológia, a pszichiátria próbálja a bonyolult lelki problémákat kibogozni, megoldani. Nem is beszélve az álmok megfejtéséről! Pedig ezek mind emberi dolgok. Azért mégis keressük a Szentháromság titkát, főleg, ami érint minket is.

2. Isten titkai a Szentháromságban

Az emberiség történetében Isten lassan mutatkozik be, lassan tárja föl belső életét, titkát.

Az Atya időszaka – A mai ünnep ószövetségi olvasmánya mutatja be Istent, aki egyetlen Isten, a bálványok nem istenek, a természet erői nem istenek. Csak egyedül az Úr az Isten. Ö gondoskodott kiválasztott népéről. Kivezette őket az egyiptomiak fogságából. „*Volt-e valaha is olyan Isten, aki megtette, hogy egy népet kivezessen egy másik nép köréből, megpróbáltatásokkal, jelekkel, és csodákkal, erős kézzel és kinyújtott karral, nagy csapásokkal ahogyan az Úr, a ti Istenetek veletek tette Egyiptomban a szemetek láttára.” –* mondja Mózes ünnepi beszédében. (MTörvény 4, 32-) Isten szeretete mutatkozott meg népe iránt.

Nem régen volt annak évfordulója, hogy Taksonyból német ajkú lakosságot telepítettek ki Németországba. Vajon ez alatt a nehéz út alatt, s az odaérkezésükkor mennyire tapasztalták meg Isten oltalmát, gondviselését? Érdemes lenne megkérdezni őket, ha még él valaki közülük.

A Fiú időszaka – Bár az Ószövetségben az Atyát ismerték, de a próféták már sejtetik a második isteni személy létezését. Például Szent Péter apostol idézi Dávid 109. Zsoltárát a pünkösdi beszédében. „*Mondá az Úr, az én Uramnak, jobbom felől foglalj helyet…* Dávid király Urának nevezi azt, aki majd az ő családjából fog származni, vagyis Isten lesz. Izaiás próféta Krisztus születése előtt szinte életének minden mozzanatát megjövendöli, *Gyermek születik nekünk, vállán a fejedelemség, úgy szólítják majd, erős Isten, béke fejedelme…”* A tanító és csodákat tevő Megváltóról is ír. Majd az úgynevezett „Ebed Jahve” énekekben a szenvedő Megváltót is bemutatja. Még a feltámadása is megjelenik az Ószövetségben. Máriát így köszönti az angyal, aki hírül hozza az Ige megtestesülését. *„A születendő gyermek a Magasságbeli Fia lesz, Királyságának nem lesz vége…”* Jézus születésével valósággá vált az Atya ígérete. Tanításával. csodáival az Atyjáról tesz tanúságot. Azt mondja: „*Atyámtól vettem, amit átadtam nektek, én és az Atya egyek vagyunk…”* Állandó kapcsolatban áll Jézus az Atyával. Néha az egész éjszakát is imádságban tölti. Tanítványai ezért kérik: Taníts meg minket imádkozni. Ekkor Jézus elmondja nekik a Miatyánk imát. Hangoztatja, az ő életének célja, hogy azt a küldetést, amelyet Atyja rábízott, teljesítse.

A Szentlélek időszaka – Jézus életében már megjelenik a harmadik isteni személy, a Szentlélek, a megkeresztelkedéstől, nyilvános működésén át egészen a feltámadásig. Jézus az utolsó vacsora utáni beszédében ígéri meg a Szentlelket, mint Vígasztalót, mint tanítót, mint erőforrást a nehéz helyzetekben.

„Jobb nektek, ha én elmegyek, mert ha nem megyek el, nem jön hozzátok a Vigasztaló, akit az Atya nevemben küld hozzátok.” „Ő az igazság Lelke, aki elvezet titeket a teljes igazságra.”

Pünkösdkor megvalósul Jézus ígérete, leszáll az apostolokra a Szentlélek, a harmadik isteni személy.

A mai evangéliumban halljuk Jézus parancsát: *Menjetek el az egész világra, és tegyetek tanítványommá minden nemzetet. Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.”* A titokról, amennyire fel tudjuk fogni, fellebben a fátyol. Ezt imádkozzuk az apostoli hitvallásban, melyet még érthetőbbé tett a kibővített hitvallás, az úgynevezett Níceai-Konstantinápolyi hitvallás, amelyet a szentmisén imádkozunk.

3. Kapcsolatunk a Szentháromsággal

Imáink az egyes személyekhez szólnak, attól függ ki áll közelebb hozzánk.

Minden család a Szentháromság tükörképe a földön. Ahogyan az Isten személyeit a szeretet kapcsolja össze, így kell lenni a családban is.

Mi tartja össze a családokat? A vagyon? A gyerekek jelenléte? A kötelesség, a becsület? Vagy az igazi kölcsönös szeretet? Milyen a mi családi életünk? Törekedjünk a szeretet megvalósítására életünkben. Newmann bíboros írja: „*A hit hősöket teremt, a szeretet azonban szenteket.”*

Kedves Olvasók!

Remélem segítettem közelebb kerülni a Szentháromság egy Istenhez. Éljen bennünk Isten kegyelme és így a Szentháromság szeretete. A családok merítsenek erőt, kegyelmet Isten benső életéből. Tartsuk mi is szemünk előtt, ahogy Szent Pál írja a szeretet himnuszában: Most megmarad a hit, a remény és a szeretet, de köztük legnagyobb a szeretet.

Láng András plébános

A KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA
A KÖZÖSSÉG SZOLGÁLATÁNAK SZENTSÉGEI I.

A keresztség, a bérmálás és az Eucharisztia a keresztény beavatás szentségei, melyek Krisztus valamennyi tanítványának közös hivatását, a világ evangelizálásának missziójára szóló meghívást alapozzák meg, és hozzák a szükséges kegyelmeket a Lélek szerinti élethez az örök haza felé tartó zarándokúton.
Két másik szentség, az egyházi rend és a házasság mások üdvösségére irányul. Ezek a szentségek a személyes üdvösséghez is hozzájárulnak, de ezt mások szolgálata által teszik. Sajátos küldetést jelentenek az Egyházban, és Isten népének gyarapodását szolgálják. E szentségekben azok, akik a keresztség és a bérmálás által már fölszenteltettek (vö. Jn 13,1) a hívők általános papságára, különleges fölszenteléseket kaphatnak: akik az egyházi rendet kapják, arra szenteltetnek föl, hogy Krisztus nevében „az Egyházat Isten Igéjével és kegyelmével legeltessék”. (II. Vatikáni Zsinat Lumen Gentium, LG 11) Állapotuknak megfelelően, állapotbeli kötelességeikre és méltóságukra a keresztény házastársakat is külön szentség szenteli föl és erősíti meg. (vö. II. Vatikáni Zsinat Gaudium et spes, 48)

AZ EGYHÁZI REND SZENTSÉGE

Az egyházi rend az a szentség, mely által a Krisztustól Apostolaira bízott küldetés teljesítése folytatódik az Egyházban az idők végezetéig – ez az apostoli szolgálat szentsége. Három fokozata van: a püspökség, az áldozópapság és a diakonátus.
[Az apostoli szolgálat krisztusi alapítását és küldetését a Katekizmus más helyütt fejti ki, itt csak a szolgálat átadásának szentségi útjáról van szó.]

I. Miért egyházi rend, „ordo” e szentség neve?

Az ókori Rómában az ordo szó polgári testületeket, elsősorban a kormányzók testületét jelentette. Az ordinatio valamilyen ordóba való fölvételt jelent. Az Egyházban voltak testületek, melyeket a hagyomány, szentírási alapokkal (vö. Zsid 5,6; 7,11; Zsolt 110,4), a kezdetektől fogva görögül taxeisznek, latinul ordinesnek nevezett. Ilyen módon, a liturgia beszél az ordo episcoporum, ordo presbiterorum, ordo diaconorum testületekről. Más csoportokat is nevezünk ordónak, például a katekumenokat, a szüzeket, a házastársakat, az özvegyeket...
Az Egyház valamely testületébe való befogadás ordinationak nevezett szertartással történt, amely fölszentelés, áldás vagy szentség tartalmú vallási és liturgikus cselekmény volt. Ma az ordinatio szó fönn van tartva annak a szentségi cselekménynek a jelölésére, mely a püspökök, a papok és a diakónusok rendjébe fogad be, és fölülmúlja a közösség által végzett puszta választást, kijelölést, megbízást vagy beiktatást, mert a Szentlélek ajándékát hozza, mely lehetővé teszi a „szent hatalom” (sacra potestas [vö. LG 10]) gyakorlását, és csak magától Krisztustól származhat, Egyháza által. Az ordinatiot consecrationak, fölszentelésnek is nevezik, mivel célja az elkülönítés és a feladat átadása, amelyet maga Krisztus végez Egyháza javára. A püspök kézföltétele a fölszentelő imádsággal együtt látható jele ennek a fölszentelésnek.

II. Az egyházi rend szentsége az üdvösség rendjében

AZ ÓSZÖVETSÉG PAPSÁGA

A választott népet Isten „papi királysággá és szent néppé” (Kiv 19,6) tette (vö. Iz 61,6), de Izrael népén belül Isten kiválasztotta a tizenkét törzs egyikét, Lévi törzsét, és elkülönítette ezt a liturgikus szolgálatra. (vö. Szám 1,48-53) Az Ószövetség első papjait sajátos szertartással szentelték föl (vö. Kiv 29,1-30; Lev 8), melynek keretében „arra rendelték (őket), hogy az Isten tiszteletében képviseljék az embereket és a bűnökért áldozatokat mutassanak be.” (vö. Zsid 5,1)
Ez a papság, bár arra lett alapítva, hogy Isten igéjét hirdesse (vö. Mal 2,7-9), s hogy az áldozatok és imádság által az Istennel való közösséget újra megszilárdítsa, alkalmatlan maradt az üdvösség megvalósítására, mert rászorult az áldozatok szüntelen ismétlésére anélkül, hogy eljutott volna a végső megszenteléshez (vö. Zsid 5,3; 7,27; 10,2-4), melyet egyedül Krisztus áldozata valósított meg.
Az Egyház liturgiája mégis az ároni papságban, a leviták szolgálatában, valamint a hetven „vén” beiktatásában (vö. Szám 11,24-25) látja az Újszövetség fölszentelt papságának előképeit. A latin szertartás püspökszentelésének szentelési prefációjában így imádkozik az Egyház: „Urunk, Jézus Krisztus Istene és Atyja, (...) aki kegyelmed igéje által meghatároztad az Egyház rendjét. Kezdettől fogva kiválasztottad Ábrahám igazi gyermekeinek szent népét; elöljárókat és papokat állítottál, és szentélyedet soha nem hagytad szolgák nélkül.” A papszentelés alkalmával az Egyház így imádkozik: „Urunk, szentséges Atyánk, (...) már az Ószövetségben hivatalokat és szolgálatokat állítottál szent jelül: Mózest és Áront te rendelted arra, hogy népedet vezessék és megszenteljék. Segítségükre a közös műhöz férfiakat hívtál meg további szolgálatra és hivatalra. A pusztai vándorlás során a hetven vént Mózes lelkéből részesítetted (...). Áron fiainak részt adtál atyjuk hivatalából.” És az Egyház a diakónusszentelés fölszentelő imádságában megvallja: „Mindenható Isten, (...) Egyházadat (...) az új templom nagyobbodására növeled és gyarapítod, a szent teendők ellátására a szolgálattevők hármas fokozatát alapítottad, hogy nevednek szolgáljanak, mint már kezdetben kiválasztottad Lévi fiait az első sátor szolgálatára.” (Pontificale Romanum. De ordinatione episcopi presbyterorum et diaconorum 47 (1190), 24; 159 (1990), 91-92; 207 (1990), 121 részek)

KRISZTUS EGYETLEN PAPSÁGA

Az ószövetségi papság összes előképe Jézus Krisztusban teljesedik be, aki „az egyetlen közvetítő Isten és ember között” (1Tim 2,5). Melkizedekben, „a magasságbeli Isten papjában” (Ter 14,18) a keresztény hagyomány Krisztus papságának előképét látja; Ő az egyetlen „Melkizedek rendje szerint való főpap” (Zsid 5,10; 6,20), „a szent, ártatlan, szeplőtelen” (Zsid 7,26), aki „egyetlen áldozattal [egyetlen kereszt áldozatával] egyszer s mindenkorra tökéletességre vezette a megszenteltetket” (Zsid 10,14). Krisztus megváltó áldozata egyetlen: egyszer és mindenkorra történt meg. Az Egyház eucharisztikus áldozatában mégis jelenvalóvá válik. Ugyanezt kell mondanunk Krisztus egyetlen papságáról: jelenvalóvá válik a szolgálati papság által anélkül, hogy Krisztus papságának egyetlenségét csorbítaná: „És ezért Krisztus az egyetlen igazi pap, a többiek csak az ő szolgái”. (Aquinói Szent Tamás: Commentarium in epistolam ad Hebreos 7,4)

KÉT RÉSZESEDÉS KRISZTUS EGYETLEN PAPSÁGÁBAN

Krisztus, a főpap és egyetlen közvetítő az Egyházat Istennek és Atyjának papi országává tette. (vö. Jel 1,6; 5,9-10; 1Pt 2,5.9) A hívők egész közössége, mint ilyen, papi jellegű. A hívők – ki-ki hivatásának megfelelően – keresztségi papságukat gyakorolják Krisztusnak, a papnak, prófétának és királynak küldetésében való részesedésük által. A keresztség és a bérmálás szentségei által a hívők „szent papsággá szenteltetnek”. (LG 10)

A püspökök és papok szolgálati vagyis hierarchikus papsága és az összes hívő általános papsága, jóllehet „mindegyik a maga sajátos módján, részesedik Krisztus egyetlen papságában”, „lényegük szerint” különböznek, bár „egymáshoz vannak rendelve”. (LG 10)

Milyen értelemben? Míg a hívők általános papsága a keresztségi kegyelemnek, a hit, a remény és a szeretet életének, valamint a Lélek szerinti élet gyarapodásában valósul meg, addig a szolgálati papság az általános papság szolgálatában áll, és az összes keresztények keresztségi kegyelmének kibontakoztatására irányul. Egyike azon eszközöknek, melyekkel Krisztus szüntelenül építi és vezeti a maga Egyházát. Éppen ezért ezt egy külön szentséggel, az egyházi rend szentségével adják át.

KRISZTUS, A FŐ SZEMÉLYÉBEN ...

A fölszentelt szolga egyházi szolgálatában maga Krisztus van jelen Egyháza számára mint testének Feje, nyájának Pásztora, a megváltás áldozatának Főpapja és az igazság Tanítója. Ez az, amit az Egyház kifejez, amikor azt állítja, hogy a pap az egyházi rend szentségének erejéből in persona Christi Capitis (LG 10,28), 'Krisztusnak, a Főnek személyében' cselekszik: „Így tehát a pap ugyanaz, Jézus Krisztus, akinek szent személyét az Ő meghívott szolgája viseli. Ez ugyanis a papszentelés miatt hasonlóvá válik a Főpaphoz, és hatalma van, hogy magának Krisztusnak személyében és erejével cselekedjék.” (II. Pius pápa: Mediator Dei 14 (1947), 548)

„Krisztus az egész papság forrása; mert a Törvény alatti pap az Ő előképe volt, és az új Szövetség papja Krisztus személyében cselekszik.” (Aquinói Szent Tamás: Summa Theologiae III, 22,4)

Krisztusnak, az Egyház Fejének jelenléte a hívők közösségében a fölszentelt szolgálat, főként a püspökök és papok szolgálata által válik láthatóvá. (LG 21) Antiochiai Szent Ignác szép kifejezése szerint a püspök tüposz tou Patrosz, az 'Atya Isten élő képmása'. (Antiochiai Szent Ignác: Trallosziakhoz írt levél 3,1; Magnésziaikhoz írt levél 6,1)

Krisztus jelenlétét a szolgában nem úgy kell érteni, mintha minden emberi gyöngeség, a tévedések, azaz a bűn ellen védett lenne. A Szentlélek ereje a szolga nem minden cselekedeténél mutatkozik meg egyforma erővel. Míg a szentségekben ott van a biztosíték, hogy még a kiszolgáltató bűnössége sem tudja akadályozni a kegyelem gyümölcsét, addig sok más cselekedetben hagy nyomot a szolga emberi pecsétje.

„Az a hivatal pedig, amelyet az Úr népe pásztorainak rábízott, igazi szolgálat.” (LG 24) A papság tehát szolgálat, amely teljes egészében Krisztusra és az emberekre irányul, Krisztustól és az Ő egyetlen papságától függ, s az emberek és az egyházi közösség javára törekszik. Az egyházi rend szentsége „szent hatalmat” közvetít, mely nem más, mint Krisztus hatalma. E tekintély gyakorlásának Krisztus példájához kell igazodnia, aki szeretetből utolsóvá és mindenki szolgájává lett. (vö. Mk 10,43-45; 1Pt 5,3) „Így tehát joggal mondta az Úr, hogy a nyájról való gondoskodás az iránta érzett szeretet bizonyítéka.” (Aranyszájú Szent János: De sacerdotio 2,4; vö. Jn 21,15-17)

SZENTMISÉINK RENDJE:

Taksony
Szent Anna templom
vasárnap ½ 9 óra,
hétköznap
hétfőn és pénteken este 6 óra,
szombaton este 6 óra

Dunaharaszti
Szent István plébániatemplom
vasárnap
reggel 7 óra, de ½ 11 óra és este 5 óra,
hétköznap hétfőtől csütörtökig
reggel 7 óra,
elsőpénteken este ½ 5 óra

Ligeti Szent Imre templom
vasárnap de ½ 10 óra,
pénteken reggel 7 óra,
szombaton este ½ 5 óra

***

Fogadóóra:
A dunaharaszti Főplébánián
szerdán du 4-6 óráig
(kivéve ünnepek)

„... AZ EGÉSZ EGYHÁZ NEVÉBEN”

A szolgálati papságnak nem csupán az a feladata, hogy Krisztust, az Egyház Fejét a hívek gyülekezete előtt megjelenítse; az egész Egyház nevében is cselekszik, amikor Isten elé terjeszti az Egyház imádságát (II. Vatikáni Zsinat Sacrosanctum Concilium 33), és különösen, amikor bemutatja az eucharisztikus áldozatot. (vö. LG 10)

Az „egész Egyház nevében” nem azt jelenti, hogy a papok a közösség megbízottai. Az Egyház imádsága és áldozata nem választható el fejének, Krisztusnak imádságától és áldozatától. Az egész Egyház, Krisztus Teste imádkozik és ajánlja föl magát „őáltala, ővele és őbenne” a Szentlélekkel egységben az Atyaistennek, és ezért azokat, akik a Testben különleges módon szolgálnak, nem csupán Krisztus szolgáinak, hanem az Egyház szolgáinak is nevezik. Mivel a szolgálati papság Krisztust képviseli, képviselheti az Egyházat.

(Koczka Tamásné)

A Szentlélek csodái

30. rész

Minden elmúlik.
A múltba alászállása az embernek egy olyan világ, ahol már nehezen állnak helyt a fogalmaink, ahol már bizonytalanul tapogatózik örökre megkövesedett, sötét falai mentén a felvilágosult ember. Pedig mégiscsak sok keresnivalója van ott. Miért? Azért, mert az ember zsigerből keresi a gyökereit, a múltját, az ősöket. Választ a *Miértekre*. Kiindulópontként álljon itt a mondat: „*Mélységes mély a múltnak kútja*.” Ha visszatekintünk az író segítségével a múltba, akkor meglátjuk az embert, aki sok ezer éve él, gondolkodik, jár-kel a földön. Megismerkedhetünk vele, látjuk a nehézségeit, az erősségeit, a gyengeségeit, a személyiségét. Milyen volt ez az ember? Másként gondolkodott, mint ma gondolkodunk? Másként élt?
Bizony másként!
Thomas Mann József és testvérei című műve kezdődik a (fenti) csodálatos idézettel. Ismerjük az Ószövetségi írásokból Jákob ősatya tizenkét gyermekének a történetét. József volt a kedvenc, ő kapta a papájától a színes köntöst, és ő volt az „álomlátó”. Mintegy négyezer éve élt.
Változott-e a mai ember hite és ebből következően az élete Józsefhez képest? Természetesen, igen! József és testvérei még nem ismerhették a „10 jótanácsot”, amelyet Isten majd később nyilatkoztatott ki a választott népnek Mózesen keresztül. Ma Tízparancsolatnak hívjuk, pedig ez Isten szeretetteli, atyai gondoskodása gyermekeinek. Hasonlóan gondolkodunk, mint a kötelező olvasmányokról. Ami kötelező, ami parancs, az csak nehéz lehet, kényszer, stb. Pedig Isten tanácsai megmutatták, hogy ez a jó, a helyes út, amelyen haladva könnyebb élni, amely kivezet a káoszból a rendbe. E tanácsokkal könnyebb eligazodni a családban, a társadalomban, egyszerűbbé válik az életút megválasztása. Könnyebben rátalálhatunk a boldogságra.
Mivel a gyermekek a többi emberi lényhez hasonlóan nem csupán jók, ezért nem lehet őket egyszerűen felügyelet nélkül hagyni, társadalmilag érintetlenül, hogy tökéletessé cseperedjenek. A szocializáció létfontosságú folyamatával rengeteg kár előzhető meg, és rengeteg jót mozdíthatunk elő vele. A gyerekeket formálni és informálni kell, különben nem tudnak gyarapodni. A viselkedésük tisztán tükrözi ezt a tényt: a gyerekek elkeseredetten keresik a társaik és a felnőttek figyelmét, mert a figyelem, amely hatékony és kifinomult közösségi szereplőt nevel belőlük, létfontosságúan szükséges számukra. A figyelem hiánya legalább akkora kárt tud tenni a gyerekekben, mint a lelki vagy a testi bántalmazás. A gyerekekben kárt okoz, ha „kegyesen” figyelmetlen szüleik nem tudják őket élesre, figyelmesre és éberre nevelni, ehelyett öntudatlan és megkülönböztethetetlen állapotban hagyják őket. A gyerekekben kárt okoz, ha a konfliktustól vagy felfordulástól rettegő felnőttek többé nem merik kijavítani őket és útmutatás nélkül maradnak. Felismerhetően ernyedtek, figyelmetlenek és tétovák: a gyerek fegyelmezése felelősségteljes tett!
Ritka, hogy valakit beengedünk az életünkbe. Ritka az, hogy valakinek nemcsak a felszínt mutatjuk meg, hanem a mélységet is. Ma például a facebookon a felszínt mutatjuk. A mai „valóságban” még inkább megdöbbentő Isten vakmerősége, Aki teljesen feltárta magát nekünk. Isten mindent elmondott magáról a Bibliában! Mindent elmondott és mindent megmutatott abból, aki Ő. Rajta nem múlik az ember és Isten kapcsolata. Abbának szólíthatjuk a Szentlélekben, ami azt jelenti: Apuka! A hosszú-hosszú évezredek során az összegyűjtött tudás egy részét beépítettük kultúránk alapvető tanításaiba. A Biblia a nyugati civilizáció alapdokumentuma.
A választott nép, Isten gyermekeinek istenfogalma, istenképe is fokozatosan fejlődött a próféták tanítása, a rabság, a sok szenvedés nyomán. A keresztények istenfogalma is változott, láthatjuk a zsinati atyák tanításán keresztül, vagy ha a történelmet szemléljük. Láthatjuk azokat a bűnöket – amelyeket egy büntető, bosszúálló isten nevében követett el a „keresztény” nyugat (ilyen hamis istenképe volt annak a történeti kornak) –, amelyek miatt Szent II. János Pál pápa bocsánatot kért az Egyház nevében (a bűnbakká stigmatizált zsidóságtól az üldözések, a pápai áldással indult kereszteshadjáratok szörnyűséges kegyetlenkedései, a protestánsoktól, az inkvizíció, a boszorkányüldözés spekulációja, az erőszakos térítések miatt… Sajnos!)
Sokkal könnyebb nekünk, mint a régi elődöknek. Számtalan nemzedék verítékes munkája, szorgalma, élniakarása, *imája, szentek kultúrája emelt fel bennünket* a „múltnak kútjából”! Ebben az erőfeszítésben ott van a teremtő *Szentlélek fáradozása, hogy Jézus Krisztus által kijelentse az irgalmas Atyát*, és az igenje, amelyet állandóan kimond az ember – igen, a bűnös Egyház – hívó szavára: – Jöjj, Szentlélek, áraszd ki szereteted a teremtésre, hozz megújulást az emberi szívekbe. – És árad a Lélek, árad, mint a folyó, és ahol megjelenik, ott élet fakad! Ott béke fakad. Ott áldás fakad. Ott együttműködés, egység fakad. Ott megtanulnak az emberek jól élni. Ott megtanulják, hogy mi a szeretet. (Nem csak érzelem, mert amikor a másik tökéletlen, fárasztó, kellemetlen, dühítő vagy éppen ellenszenves módon viselkedik, akkor nem elég az érzelmeinkre hagyatkoznunk, szükség van a tudatos döntésünkre, hogy a kapcsolat érdekében cselekedjünk!)
A közös hitrendszer révén az emberek megértik egymást – ez a rendszer nem csupán a hitről szól. Akik, egyazon szabályrendszer alapján élik az életüket, azok kölcsönösen kiismerhetővé válnak. Viselkedésük során szem előtt tartják egymás elvárásait és vágyait, képesek az együttműködésre. Békésen versengenek egymással, mert mindenki tudja, hogy mire számíthat a többiektől. A közös hitrendszer, amely részben pszichológiai, részben viselkedésbeli, mindenkit leegyszerűsít – a saját szemükben és a többiek szemében is. A közös hit a világot is leegyszerűsíti, mert az ebben szocializálódott emberek tudják, mire számíthatnak a társaiktól: képesek közösen megszelídíteni a világot. Talán nincs is annál fontosabb, mint fenntartani ezt a rendszert – ezt az egyszerűséget. *Ezek az emberek azért „harcolnak”(*önmagukkal), *hogy fenntartsák a harmóniát a hitük, az elvárásaik és a vágyaik között.* Éppen ennek a harmóniának a fenntartása teszi őket képessé arra, hogy békében, kiszámíthatóan és produktívan éljenek együtt. A közös kulturális rendszer megszilárdítja az emberi interakciókat, s egyben értékrendként szolgál. Az ilyen értékrendszer hiányában az emberek egyszerűen képtelenek cselekedni, mert mindenkinek a lehető legnagyobb felelősséget kell vállalnia az egyéni életéért, a társadalomért és a világért. Ez segíti a békét, a társadalmi tőke: a bizalom megszületését! Segíthetünk – egyénenként, személy szerint – irányítani a világot, kanyargós útján, egy kicsit közelebb a menyországhoz, egy kicsit messzebb a pokoltól. Kezdhetjük azzal, hogy

felelősségteljesen segítünk önmagunkon. A vallás a helyes viselkedésről szól. Ezért van dogma, egy olyan értékrendszer, amelynek stabil a szerkezete. Nem szabad lemondanunk arról, hogy jobbá tegyük az életet, vagy enyhítsünk a szenvedésen. Még akkor sem, ha hibáztunk! Minél több ember szedi össze magát, annál több felelősséget fognak vállalni a világ iránt, és annál több probléma fog megoldódni. Ahol egység van, ott hagyják érvényesülni a Szeretet Lelkét, az Egység Lelkét: ott teret engednek a teremtő Léleknek. A szabad akarattal megáldott ember egyik nagy lehetősége ez a döntés.
Emlékezni kell arra a mérhetetlen áldozatra, amelyet az előttünk élők hoztak meg értünk. Az emberek hatalmas áldozatokat hoztak azért, hogy ma meglegyen nekünk mindaz, amink van. A társadalmi rend, a jóléti szolgáltatások, a működő energiahálózat, a gyárak, amelyek legyártják a legkisebb alkotórészeket is, amelynek köszönhetően még mindig működnek a műszerek, a lelkiismeretes munkavégzés, forog a gazdaság kereke, folyamatos a jóléti gazdasági ellátás, ez a bizalom társadalmi szerződése – összefüggő és alapvetően őszinte politikai gazdasági rendszerek ezek, amelyek a valóság megbízható elektromos hálózatát alkotják. Ez a kölcsönösség rész és egész között, amely láthatatlanul tartja fenn a működő rendszereket, nyilvánvalóan meglátszik a nem működő rendszerekben (gondolok a harmadik világ nem kiszámítható bizonytalanságaira, mint a víz és élelemhiányra, a katonai pucscsokra, a terrorra, a drága emberi vér felelőtlen kiontására). Ez a REND-rendszer azt jelenti, hogy az emberek szívében működik, működhet a Szentlélek Isten. A lelkiismeretes munka, az önzetlen, becsületes élet, a küzdelmes fáradság áldozata, a Szentlélek gyümölcse az egyén életében, és amely áldást, javakban gyarapodást hoz nemcsak családnak, de egy egész nemzetnek, sőt az emberiségnek.
Boldog Elena Guerra nővér neve nem túl ismerős magyar katolikus körökben. Olaszországban, Luccában élt (1835-1914). „A Szentlélek misszionáriusának" nevezik. Arra érzett ösztönzést, hogy fölhívja a figyelmet a Szentlélek szerepére a keresztény életben. XXIII. János pápa avatta boldoggá 1959-ben. Boldog Elena a 19. század vége felé alázatos bátorsággal tizenkét levelet intézett a pápához, arra kérve őt, hívja össze az Egyházat újból a Cenákulumba, az utolsó vacsora termébe, hogy kiáradjon a pünkösdi Lélek. Néhány idézet leveleiből:

> „Szentatya, kérem, siessen és hívja a Cenákulumba a hívőket...
> Nem kell mást tenni, mint megnyitni a Cenákulumot, behívni a hívőket, sokat-sokat imádkozni, és a Szentlélek eljön. Eljön és megtéríti a bűnösöket, megszenteli a hívőket, és a föld színe megújul.
> Lépjünk be mindnyájan a Cenákulumba..., forduljunk a Szentlélekhez, hogy a Szentlélek hozzánk fordulhasson.
> Jézus egyszer megmutatta az embereknek Szívét, most Lelkét akarja kinyilvánítani."

XIII. Leó volt akkor a pápa, a nagyműveltségű és hihetetlen energiájú, sovány aggastyán, aki enciklikák sorával igyekezett az Egyházat megújítani, megnyitni a jövő felé. Elena nővér indításaiban megérezhette Isten szavát, mert reagált a levelekre. 1895. június 5-én kiadta a *Provida Matris Charitate* kezdetű levelet, amelyben elrendeli a pünkösd előtti kilenced imádkozását. Ez pedig azt jelenti, hogy valóban össze akarta hívni az Egyházat a Cenákulumba! 1897. május 9-én pedig megjelentette *Divinum illud munus* enciklikáját, amely nagyszabású összefoglalása az Egyház Szentlélekről vallott hitének. Idézet az enciklika bevezetéséből:

> „Mindazt, amit a legfőbb pásztori hivatalnak immár hosszúra nyúlt betöltése alatt magunk elé tűztünk és állhatatosan megvalósítani igyekeztünk, két fő célnak rendeltük alá. Az első: a keresztény élet megújítása a polgári és családi közösségben, az uralkodóknál és a nemzeteknél; mert mindenki számára egyedül Krisztus az igazi élet forrása. A második: mindazok újraegyesülésének előmozdítása, akik a katolikus Egyháztól akár a hit, akár az engedelmesség terén elszakadtak; mert egész határozottan az Krisztus akarata, hogy mindnyájan egyetlen akolba tartozzanak az egyetlen Pásztor oltalma alatt. Most azonban, amikor életünk végső napját egyre jobban látjuk közeledni, erős késztetést érzünk arra, hogy apostolkodásunk minden eddigi erőfeszítését a Szentlélekre bízzuk, aki maga az életadó Szeretet, hogy ő érlelje meg és tegye gyümölcsözővé."

Az idős pápa tehát arról vall, hogy fő célja egész pápasága során a katolikus hitélet megújítása és az ökumenikus újraegyesülés volt. Közelgő halálát érezve, mindkettőt a Szentlélekre akarja bízni. Péter utóda egyet akar a luccai nővérrel. XIII. Leó 1901. január elsejének első másodperceiben a Szentléleknek ajánlotta a XX. századot, és ünnepélyesen intonálta a *Veni Creator Spiritus* himnuszt az egész Egyház nevében. Halála előtt még egy alkalommal, 1902. április 18-án fölhívta a figyelmet a Szentlélekkel kapcsolatos korábbi megnyilatkozásainak jelentőségére és kötelező voltára a püspökökhöz intézett *Ad fovendum in Christiano populo* kezdetű levelében. Egy jó évvel később, 1903. július 20-án hazatért Urához.
„Karol – a pápa, aki ember maradt" című (olasz, amerikai, lengyel), nagyon szép filmben fölfigyeltem arra, amint Urban, Karol Wojtyła barátja megkérdezte az akkori krakkói püspököt, hogy: „Az Atya, a Fiú még csak-csak érthető, de hol van a Szentlélek?"
Vojtyła, a későbbi II. János Pál pápa egy enciklikát is szentelt a Szentléleknek. Idézek ebből:

> „Az Egyház ezeket a szavakat hitének forrásából, magától Jézus Krisztustól kapta. János evangéliuma szerint ugyanis az új élettel ajándékul kaptuk a Szentlelket, amint azt Jézus a sátoros ünnepen kijelentette és megígérte: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék, aki hisz bennem, belsejéből az Írás szava szerint élő víz folyói fakadnak." Az evangélista meg is magyarázza: „*Ezt a Lélekről mondta*, amelyben a benne hívők részesülnek." Ugyancsak a víz hasonlatával él Jézus a szamariai asszonnyal folytatott beszélgetésében, amikor az „örök életre szökellő vízforrásról" szól, vagy amikorra Nikodémusnak kijelenti: annak, aki be akar menni Isten országába, újjá kell születnie *„vízből és Szentlélekből"*. Krisztus szavain okulva a pünkösdi események tapasztalatából, és saját apostoli történelméből gazdagodva, az Egyház kezdettől fogva hirdeti a Szentlélekbe vetett hitét. *A Szentlélek az, aki éltet.* Akiben a *kifürkészhetetlen háromságos Isten az emberekkel közli magát*, és így az örök élet forrását fakasztja bennük."

Ezt a hitet, amelyet az Egyház töretlenül vall, Isten népének tudatában ismételten meg kell újítani és el kell mélyíteni. Az utóbbi száz esztendőben ez több alkalommal is megtörtént: XII. Pius pápa a *Mystici Corporis* enciklikájában (1943. június 29.) a Szentlelket az Egyház életelvének vallja, melyben együttműködik Krisztussal, a misztikus test fejével. Végül a *II. Vatikáni Egyetemes Zsinat* hívta fel a figyelmet: a Szentlélekről szóló tanítással újra tüzetesen foglalkoznunk kell, amint azt VI. Pál is hangsúlyozta: „A zsinat krisztológiáját és főként egyháztanát új tudományos kutatásnak kell követnie, amely a Szentlélekre és kultuszára vonatkozik. Ez pontosan a zsinat tanításának kiegészítéséhez szükséges. Korunkban tehát *arra hív fel minket az Egyház mindig ősi és mindig új hite*, hogy egyre tüzetesebben foglalkozzunk *az életet adó Szentlélekkel*."

Keresztségünktől kezdve neveznek bennünket „keresztény-nek", vagyis krisztusinak, és ekkor kapjuk meg a kenetet, mivel a Krisztus szó jelentése nem más, mint „felkent". És ebben a pillanatban a Szentlélektől kapott küldetés a mi megszentelődésünk. Ez azt jelenti, hogy azonosulunk Krisztussal. A Szentlélek kegyelmi működése életünk során a személyünk krisztusiasodására irányul. Ez egy (hosszabb-rövidebb, de mindenképpen a halálunkig tartó) tanulási folyamat, amint a választott nép vagy az Egyház történetében is látható. Miközben az a hivatásunk, hogy „felkenve éljünk", ahelyett, hogy megfosztana a szabadságunktól, szabaddá tesz, visszaadja istengyermeki méltóságunkat, kijavítja hibáinkat, megment minket és tökéletessé tesz. Persze nem automatikusan!

„Ki kell nyílnunk a Léleknek, Aki elvezet az igazságra, megtanít mindenre, Krisztus megtapasztalására is! „A Szentlélek szerepének újrafelfedezése, – amelyre egyébként ma is számos „új-pünkösdi" jel mutat – kiszélesítheti a tapasztalásmódokat, mind egyénileg, a teremtőképesség és tettrekészség növelésével, mind közösségileg, a társadalom iránti elkötelezettséggel. Krisztus és a Szentlélek együttes hatékonysága így ma is biztosítja a hitismeret és a hittapasztalat egységét. Ezt az elvet a tárgyi és az alanyi, a közösségi és az egyéni, a hitbeli és a cselekvésbeli, az intézményes és a karizmatikus jelleg egységével tudjuk életre váltani, lelki életünk középpontjába emelni." (Walter Kasper)

Jézus az utolsó vacsora alkalmával sok mindent mondott a Szentlélekkel kapcsolatban, mint például a következőt: „én meg majd kérem az Atyát, és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki örökké veletek marad…" (Jn 14,16-17). „Jobb nektek, ha elmegyek, mert ha nem megyek el, akkor nem jön el hozzátok a Vigasztaló. Ha azonban elmegyek, akkor elküldöm." (Jn 16,7) Az, hogy a Szentlélek évszázadokon keresztül jelen volt először az apostolok, a tanítványok, majd az egész Egyház életében, azt a célt szolgálta, hogy Jézus barátainak folyamatosan legyen vigasztalójuk, vezetőjük. Azt mondta nekik, hogy a Szentlélek közöttük fog lakni, és velük lesz. A Szentlélek jelenléte a tanítványokban és a tanítványok között lehetővé fogja tenni számukra, hogy Jézusnak éljenek, amint ezt ő kérte is tőlük. Jézusnak élni többet jelent az egyszerű eszünkbe juttatásnál; ***valójában ez azt jelenti, hogy Krisztus életét élem, saját egzisztenciám keretein belül.*** Ahogy Szent Pál mondja: „Hiszen számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség." (Fil 1,21) A Szentlélek az, aki igazzá teszi ezt a mondatot Szent Pálra és ránk.

> A Szentlélek valóságossá teszi számunkra Isten tervét, és mi arról ismerjük fel a Szent Lelket, amit Ő tesz minden egyes ember életben. A katekizmus ezt egy helyütt így fejezi ki: „…a fogadott fiúság Lelkének küldetése lesz, hogy Krisztussal összekösse és Őbenne éltesse őket [Isten gyermekeit] …" (KEK, No. 690).

A Szentlélek megtanítja nekünk, hogy ki Jézus, és miképp válhatunk egyre inkább olyanná, mint ő. Előkészít bennünket arra is, hogy Jézust hittel fogadjuk. Egy megkeresztelt ember életének megváltoztatása (a megtérés) – növekedés a *szerető Istennel való egységben* a hit, a remény és a szeretet által. A Szentlélek a szerzője ennek az egységnek; Ő az, aki megtanítja, hogyan ismerjük meg Istent jobban, és hogyan szeressük Őt teljesebben. Küldetés ez. „A Vigasztaló, a Szentlélek, akit majd a nevemben küld az Atya, megtanít benneteket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek." (Jn 14,26) **A Szentlélek ezt sok úton-módon el tudja érni, de két igen fontos útja ennek *a Szentíráson* és *a szentségeken keresztül* zajlik.**

1) ***A Szentírásban*** ugyanaz a Szentlélek inspirálta a szent szerzőket írásra, Aki ott lakik minden egyes ember szívében, amikor olvassa a Szentírást. Ahogy a Lélek inspirálta az írást, úgy a Lélek inspirálja az olvasást – hogy Jézus szíve és értelme kialakulhasson bennünk. Hiszen Isten története ez! Ugyanakkor világosan látszik benne az emberi nem fejlődése. Nagyon érdekes olvasni!

2) ***A szentségekben*** kegyelemhez jutunk. A kegyelem hasonlatossá tesz Istenhez, de ehhez az kell, hogy fel legyünk rá készülve, és hogy együttműködjünk vele. Mit jelent olyannak lenni, mint az Isten? Mit tesz Isten? Mindenekelőtt Isten ismeri és szereti magát, ismer és szeret mindent önmagában. Jézus Urunk ezért tanította, hogy a legfontosabb parancs Istent szeretni: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs. A második hasonló hozzá: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat" (Mt 22,37-39). A Szentlélek tanít és alakít minket, hogy azt tegyük, amire Jézus tanított bennünket.

> A Szentlélek tesz képessé bennünket arra, hogy ezt megtegyük, mert „A Szentlélek, akit Krisztus, a fő áraszt ki a tagjaiba, építi, élteti és megszenteli az Egyházat. Az Egyház a Szentháromság és az emberek közösségének szentsége. (KEK, No. 747)

A tudomány szerint az előzetes beállítódásunk hatással van arra, hogy miként dolgozzuk fel az eseményeket. Ennek hátterében a kognitív disszonancia húzódik meg ugyanis, amikor az új információ ellentmond gondosan felépített világképünknek és identitásunknak, s akkor mély belső feszültséget élünk át. Neurológiai vizsgálatok szerint az agyunk kétségbeesetten torzítja a tényeket, átszínez és radírozgat, hogy azok illeszkedjenek a saját nézeteinkhez. A disszonáns információk hatására a logikus gondolkodásért felelős agyterület kikapcsolódik, majd, amikor a konszonancia helyreáll, akkor az agy érzelmi területe boldogan aktiválódik. A megerősítő torzulás fogalma szerint nem a véleményünket igazítjuk a tényekhez, hanem a tényeket szűrjük és értékeljük aszerint, hogy azok alátámasztják-e a véleményünket. Ráadásul nemcsak a tényeket, hanem a vitapartnert is torzítva érzékeljük: miközben magunkat hibátlannak látjuk, addig a másikat

csupa negatív tulajdonsággal ruházzuk fel. Ezek tudományos tények – amelyekről jó, ha tudunk, hiszen a tudományos eredmények ismeretére biztatott bennünket Szent II. János Pál pápa a Fides et ratio enciklikájában, amelyek nem mentik fel az egyént a felelősségvállalás alól. Hát el kell vesznünk önnön hibánk, tudattalan irányultságunk miatt?
Nem!
Mert minden elmúlik!
Egyedül Isten szeretete soha sem múlik el. Van egy Szabadítónk, Megmentőnk, Aki elé letehetjük a problémáinkat, és Őáltala lelünk megoldást. „Az Ő neve erős vár, Az Ő neve erős bástya!" (ahogy Csiszér László énekli csodaszép dicsőítő énekében). Isten nélkül az ember folyamatosan csak ugyanazokat az utakat járja körbe-körbe. Nem egyedül kell a nehézségeket megoldani, hanem van egy Atyánk, Aki tud róla és mérhetetlen szeretettel fordul felénk. Jézus elküldte a Vigasztalót, a Szentlelket – Őt Ügyvédnek is hívják –, Aki segíti a bűnöst – NEM ELITÉLI –, segíti jobb útra térni, jobbá válni, szabadabban élni. Jézust követve mi sem ítélhetünk el senkit, mivel Isten igazságos, ezért az Övé az utolsó szó, Ő a történelem ura, nem mi. A Szentlélek szerepe éppen az, hogy Krisztus megváltását egyetemessé és hozzáférhetővé tegye minden ember, minden idő és minden hely számára. „Az Egyház mindenkit befogadó, nem a tökéletesek zárt köre!" (Ferenc pápa)

Ha nincs aktív és növekvő kapcsolatod a Szentlélekkel, bármikor kérheted a vele való barátságot. Hívhatod a Szentlelket, hogy mostantól fogva valós, dinamikus szerepet játsszon életedben. Miközben a történeti pünkösd felé irányítjuk elménket és szívünket, meg tudjuk hívni a Szentlelket arra, hogy megújítsa a mi személyes pünkösdünket az életünkben. „Ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok a ti bűneitekben." Isten igéjében arról van szó, hogy a bűnt leleplezni egyedül Isten képes az életünkben. Egyedül Isten képes rámutatni arra, hogy az miért bűn. A Szentlélek tehát ugyanazt teszi, amit Jézus Krisztus. (Jn 16,4-11) Miért kell leleplezni a bűnt a Szentléleknek? Azért, mert mi erre magunktól nem vagyunk képesek.
Aki már bármálkozott, az tudatosan, újra és újra dönthet Isten mellett, kérve a Szentlelket, hívva Őt segítségül abban, hogy a jót válassza akkor is, ha nagyon nehéz és a saját – „jól megalapozott" – véleményünk ellen van. Ez már a *megkülönböztetés karizmája*, a Szentlélek természetfeletti segítsége azért, hogy jobb legyen az élet itt a földön. „Hanem amikor eljön az Igazság Lelke, ő majd elvezet benneteket a teljes igazságra." (Jn 16,13)

Elliott Anderson, Carol Tavris, Jordan B. Petterson, a Biblia, Thomas Mann: József és testvérei című művei nyomán

összeállította: Tóth Marianna

52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus *2021. szeptember 5–12.*

A körülöttünk lévő csodák

Az őszi Eucharisztikus Kongresszusra készülve a magyar szervezők egy 15 évesen elhunyt fiatalember álmát és örökségét is szeretnék megvalósítani – virtuális és hagyományos kiállítást szerveznek az eucharisztikus csodákról, magyar nyelven, mindannyiunk számára. Egy olyan összeállításról van szó, mely bejárja a Föld országait, anyaga katalógus formájában is kiadásra került, s végre nyelvünkön is elérhető lesz. Általa megismerhetjük, hogy milyen csodálatos eseményekre került sor világszerte Argentínától Ausztriáig és még tovább, az első századoktól kezdve egészen 2013-ig. A felsorolás nem teljes, de így is közel 20 ország, számos szent és boldoggá avatott tanúskodik Krisztus valóságos eucharisztiabeli jelenlétéről.
Az eucharisztikus csodák olyan isteni megnyilvánulások, amelyek célja, hogy megerősítsék a hitünket abban, az Úr teste és vére valóságosan jelen van az Eucharisztiában. Az ilyen csodák arra világítanak rá, hogy nem a külső megjelenést (a kenyeret és a bort) kell látnunk, hanem a lényeget, Krisztus testének „hús-vér" valóságát.
Miután hétévesen elsőáldozó lett, Carlo Acutis (1991-2006) minden nap szentmisén vett részt, és rózsafüzért imádkozott. Mindig igyekezett szentáldozáshoz járulni, mert az volt a meggyőződése, hogy „az Oltáriszentségben jelen lévő Krisztus előtt állva szentté leszünk". 2002-ben Carlo úgy döntött, hogy létrehoz egy kiállítást az Egyház által elismert eucharisztikus csodákról. Ebbe a komoly munkába a családját is bevonta, és csaknem két és fél éven át dolgoztak a terv megvalósításán. Ugyan Carlo 2006-ban leukémiában elhunyt, de az általa létrehozott mű továbbviszi az ő és az eucharisztikus csodák emlékét. A kiállítást eljutott pl. Kínába és Indonéziába is, és olyan neves bazilikák és kegyhelyek is otthont adtak neki, mint a fatimai Miasszonyunk kegyhely.
Miről is szólnak a csodás események?

Néhány példa szemléltetésül: Peruban először 1649. június 2-án jelent meg Jézus az Oltáriszentségben az Úrnapi áhítat és szentségimádás során. Az ünnepség végén Jerome da Silva Manrique ferences szerzetes éppen a szentségtartót tette visszza a tabernákulumba, amikor arra lett figyelmes, hogy a Szentostyában megjelent az Isteni Gyermek, akinek ragyogó arcát vállig érő barna fürtök keretezték. Ennek a látványnak a templomban megjelent hívek is részesei voltak.
A regensburgi (Németország) eucharisztikus csoda történetében a szentmise alatt a pap kételkedett abban, hogy Jézus valóságosan jelen van az Eucharisztiában. Amikor a kelyhet felemelte, a tabernákulum felett található fakereszt megelevenedett, és az Úr, karját lassan kinyújtva, elvette a kelyhet a pap kezéből és kitette a hívőknek szentségimádásra.
Más: Montepulcianói Szent Ágnes domonkos nővér gyakran kiment a viterbói kolostor kertjébe, hogy egyedül imádkozzon egy olajfa tövében. Egy vasárnap reggel már hajnalhasadtától imádkozott elmélyülten, és csak órákkal később eszmélt fel, hogy ünnepnap van, és részt kell – azaz csak kellett volna – vennie a kolostor ünnepi szentmiséjén. Az Úr angyala azonban eljött hozzá, és hozott neki egy Szentostyát, hogy szentáldozásban részesüljön. Ez az eset többször is megismétlődött.
Tegyenek Önök is virtuális látogatást a csodák helyszínén, és ha szeretnék, töltsék le a tablókat a következő weboldalról: www.miracolieucaristici.org. Ezek ki is nyomtathatók és kiállíthatók például plébániákon vagy templomok előterében. Remélhetőleg a honlapon elérhető magyar nyelvű gyűjtemény is tovább bővül majd, hála az önkéntes fordítók és korrektorok munkájának.
Magyarországon is feljegyeztek több eucharisztikus csodát, közülük a leghíresebb a bátai. Ott 1093-ban Szent László király alapított bencés apátságot, a csodára pedig 1350 táján került sor, mikor egy átváltoztatott szentostya vérzett.

Tellis Katalin

Jézus példabeszédei VI.

A példabeszédek négy csoportba oszthatók:

1. Emberi kapcsolatok
Dúsgazdag és Lázár Lk 16,19-
Engedetlen testvérek Mt 21,28
Farizeus és vámos Lk 18,9
Főhelyek válogatása Lk 14,7
Gazdag ember Lk 12,16
Hűtlen intéző Lk 16,1
Igazságtalan bíró Lk 18,1
Irgalmas szamaritánus Lk 10,30
Jó pásztor Jn 10,1
Királyi menyegző Mt 22,1; Lk 14,16
Szívtelen szolga Mt 18,23
Tékozló fiú Lk 15,11
Tíz szűz Mt 25,1
Virrasztó házigazda Mt 24,43
Példabeszéd Célja értelme Mt 13,10; Mk 4,10; Lk 8,9
Utolsó ítélet Mt 25,31-
Hasonlat a szolgáról Lk 17,7-

2. A mezőgazdaságból vett példák
Konkoly Mt 13,24
Kovász Mt 13,33
Magvető Mt 13,3; Lk 8,4
Mustármag Mt 13,31
Növekedő vetés Mt 4,26
Szőlőmunkások Mt 20,1
Szőlőtő Jn 15,1
Terméketlen fügefa Lk 13,6; Mk 11,20; Mk 13,28
Hasonlat a fügefáról Mt 24,31-
Gonosz szőlőmunkások Mt 21,33

3. Állatok világa
Elveszett bárány Lk 15,1
Az ég madarai és a liliomok hasonlata Mt. 6,25
Teve és tű foka
Kígyók és galambok
Bárányok és farkasok

4. Különböző témájúak
Meghasonlott ország Mt 12,25
Kincsről, gyöngyökről és hálóról Mt 13,44
Minákról Lk 19,11
Sziklára épített ház Mt 7,26; Lk 6,46
Talentumok Mt 25,14-; Lk 19,11
Világ világossága, a föld sója Mt 5,13-
Kitartó ima
Bizalom a gondviselésben Mt 6,25-34
(Vastag betűvel jelöltem, amelyek már sorra kerültek a sorozat kapcsán.)

Kedves Olvasók!
Folytatjuk a példabeszédek elemzését. Emlékeztetőül újra felsorolom a Szentírás olvasásának négy szempontját:
1. Gondoljuk át, miről is szól a példabeszéd? Kik a szereplői, mi a szószerinti magyarázata? Körülmények, elhelyezés abban a korban.
2. Mit akar tanítani a példabeszéd? Hittani vagy erkölcsi igazságot?
3. A tanítása mit mond nekem? Az én életemben mire kell odafigyelni, mit kell változtatnom eddigi magatartásomon.
4. Hogyan tudom a magam életében megvalósítani a kapott üzeneteket?

A VI. részben a **Talentumok és a Főhelyek válogatása** példabeszédeket veszem sorra.
Az egyik hálaadás a kapott tehetségekért, a másik a helyes önértékelés megéléséről szól.
A talentumok című példabeszéd a Máté 25,14-30 részben olvasható az evangéliumban. Hasonló témájú a Lukács 19,11-28 rész, csak az talentum helyett mínákról szól, és a példabeszéd végkifejlete is más. A talentum 34,5 kg arany vagy ezüst. A mína 40 vagy 60 sékel.

A talentumról szóló példabeszéd alapja a kereskedelmi szférába tartozik, vagy a banki szektorba. A pénz tulajdonosa, a gazda ismeri szolgáit és aszerint ad nekik több vagy kevesebb megbízatást. Van akinek öt talentumot ad, van, akinek kettőt és a harmadiknak egyet. A szolgáknak szorgalmas munkával kell kamatoztatniuk a kapott pénzt. Az első kettő meg is valósította a gazda elvárását, a harmadik lusta volt és henyélve várta meg a gazda visszaérkezését. Meg is kapta érte a büntetését.

Jézus azonban nem gazdasági vagy pénzügyi tanácsokat akar osztani hallgatóinak. Jézus az emberi élet felelősségére akar figyelmeztetni, hogy amit kaptunk Istentől szellemi lelki, testi adottságokat, azzal el kell számolnunk életünk végén. Mik lehetnek talentumok? Sokféle. Testi adottságok. Sportra, zenére, különféle szakmára. Egy kedves történet jut eszembe: *Don Bosco amikor megkezdte a csavargó ifjúsággal való foglalkozást, és egy fiút vittek hozzá a társai, megkérdezte: Tudsz-e olvasni, írni. – Nem tudok. – Hát milyen szakmához értesz? – Semmihez – mondta lehangolva a fiú. – De fütyülni, azt tudsz? Ekkor felcsillant a fiú szeme és egy nagyot füttyentett. – Na látod, – mondta Don Bosco, te is értesz valamihez.* Egyetlen fiatal sem keseredhet el, akinek nem megy a tanulás, vagy hátrányos helyzetből indul az életre. Ha van benne akarat, el tudja érni célját.
A szellemi képességek is különbözők. Van, akinek a reál tudományok, pl. a matematika, fizika, számítástechnika fekszik jobban, más humán tantárgyakban tehetségesebb, jobban tud memorizálni, verseket, nyelveket tanulni.

Képek – Harold Copping Bibliaillusztrációi

Természetesen alapszinten mindenkinek meg kell tanulni mindent, de ki milyen irányban indul el az életben, az egyénenként más és más. Jó, ha minden fiatal megtalálja élethivatását. Sajnos van, aki még 20-22 éves korában sem tudja, mit kezdjen magával. Ilyennek, jó, ha az idősebbek, tapasztaltabbak segítenek megtalálni neki helyét az életben. Szomorú az, ha 20-30 éves korában is még a szülei nyakán ül egy fiatal.

De beszélhetünk a lelki képességekről is. Ez két szempontból tekinthető: egyrészt a családi vallásosság nevelése és példája, amely bevezeti a gyermekeket, fiatalokat a vallásos életbe. A másik, Isten milyen meghívást ad a lélekbe. Mindenki törekedjék arra, hogy ne csak minimumot teljesítsen a vallásos életben, hanem törekedjen minél jobban megismerni a hitet, minél inkább aktívan részt venni a közösség életében, esetleg még feladatot is vállalva. Sőt, mint hitoktató, akolitus, diakónus vagy pap, egész életre elkötelezheti magát, ha Isten ilyen szolgálatra hívja meg.

Ki, mennyi talentumot kap, kevesebbet vagy többet, aszerint használja fel a képességeit, nem irigykedve másokra, ha azok több képességet kaptak. Az igazi szeretet abban áll, hogy mások gyarapodásának, sikereinek is tudunk őszintén örülni.

Van egy szomorú része a példabeszédnek, amely arról a szolgáról szól, aki földbe ásta talentumát és nem tett semmit azért, hogy kamatostól adja vissza a gazdának. Szomorú az olyan emberek sorsa, akik eltékozolják tehetségüket, a szenvedélyek rabjaivá válnak, elveszítik lábuk alól a talajt, nemcsak maguk életét, hanem a hozzátartozóik életét is megkeserítve.

Ne ilyen szomorú befejezése legyen ennek az elmélkedésnek, ezért zárjuk le inkább a hálaadás gondolatával. Köszönjük meg Istennek, ami lehetőséget kaptunk az életben, adjunk hálát érte és használjuk fel képességeinket, lehetőségeinket magunk és mások javára.

A főhelyek válogatása című példabeszéd (Lukács 14,7-11) jól kapcsolódik az előző példabeszédhez.

Jézust sokszor meghívták vendégségbe, részben a rokonok, részben a baráti köre vagy egy hivatalos alkalommal. Figyelte az emberek viselkedését, bizonyára ezekből a tapasztalatokból leszűrve mondta el tanítását.

Mindannyiunknak van tapasztalata ezzel a történettel kapcsolatban. Én is sokszor voltam meghívva lakodalomba és különféle rendezvényekre, amely vendéglátással volt összekötve. Úgy gondolom, hogy Jézus óvni akarta tanítványait a csalódástól, valamint alázatosságra akarta inteni őket. Tapasztaljuk, hogy jelentősebb rendezvényeken névjegykártyákat tesznek ki, hogy a vendégek könnyen megtalálják a helyüket. A háziak feladata, hogy okosan jelöljék ki mindenki helyét, ilyen szempontok figyelembevételével, mint pl. korosztály, rokonsági fokok, ismeretségi körök alapján, aszerint ki kivel ül szívesen egy asztalhoz finoman fogalmazva. Engem sokszor odaültettek a mennyasszony és vőlegény közelébe, de előfordult olyan is, persze ritkán, azt mondták keressen magának helyet, vagy oda ültettek az utolsó helyre. Nem mondom, hogy jól éreztem magam. Nem is a személyem miatt, hanem amit képviselek az Egyházban. De azt is átéltem sokszor, amikor megérkeztem a lakodalomba, s leültem hátul, ahol hely volt, s amikor a meghívó család meglátott, odahívtak a főasztalhoz. Mondhatom, hogy nagyon jól esett a figyelmesség.

De félretéve a személyes élményeket, Jézus ebben a példabeszédben a szerénységre és a helyes önértékelésre, az alázatra akar tanítani.

Mi is az alázat lényege?

Ha Krisztus példáját nézzük, amit Szent Pál ír a Filippi levélben, a 2. fejezetben: „*Ő isteni mivoltában nem tartotta Istennel való egyenlőségét olyan dolognak, amihez föltétlenül ragaszkodjék, hanem szolgai alakot felöltve kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez.* (5-7) Máténál: „*Tanuljatok tőlem, mert én szelíd vagyok és alázatos szívű és bennem nyugalmat leltek.*" (Mt 11,28)

Ki az igazi alázatos ember? Aki tisztában van képességeivel, beismeri gyöngeségeit. Nem értékeli önmagát túl. Aki tud tanulni másoktól is, nem szégyelli, ha valamiben nem járatos. Minden elért eredményét Istennek köszöni meg. Pál írja: „*Mid van, amit nem kaptál és ha kaptad, mit dicsekszel vele.*" Máshol: „*Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, de az Isten kegyelme nem volt bennem eredménytelen.*"

Kedves Olvasók!

Fel van adva a lecke. Törekedjünk a tökéletesebb Krisztus követésre!

Szeretettel András atya

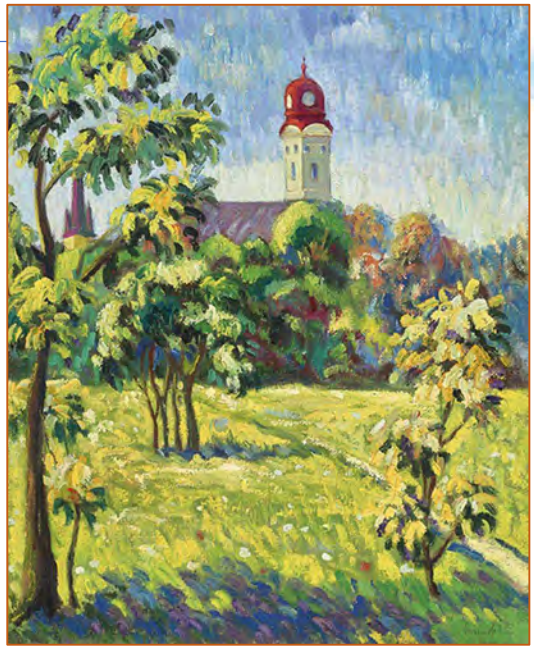

Balla Béla: **NYÁR NAGYBÁNYÁN**

Radnóti Miklós: KORANYÁR

1.

Kis réten ülök, vállig ér a fű
s zizegve ring. Egy lepke kószál.
S zizegve bomlik bánatom, a nap
felé az útról könnyü por száll.

Leül a fű is, fényes szél taszítja,
az égi kékség ráncot vet fölöttem,
apró neszek s apró szöszök repülnek
a fák közt, merre verset írva jöttem.

2.

Szavak érintik arcomat: kökörcsin, –
suttogom, – s te csillogó, te kankalin,
Szent György virága, Péter kulcsa te!
hullámos folt az árok partjain!

S ha elvirítsz, majd jön helyedre más,
törökszegfű jön, apró villanás!

3.

Fölállok és a rét föláll velem.
A szél elült. Egy kankalin kacsint.
Elindulok s a másik oldalon
a hullószirmu törpe körtefák
hirdetik, hogy úgysincs irgalom.

4.

De jön helyükre más. Megyek
és jön helyemre más. Csak ennyi hát?
akárha vékony lába tűnő csillagát
a hóban ittfeledné egy madár… –

Micsoda téli kép e nyárra készülésben!
és szinte pattog ujra már a nyár.

Bokor mozdul s a fúvó napsugáron
egy kismadár megrémült tolla száll.

Mit jelent cserkésznek lenni?

Összefoglalva, ha röviden szeretnék válaszolni „Isten, Haza, Nemzet, Család” – e célok és az ezzel kapcsolatos feladatok iránytűként határozzák meg a cserkész életét. Hogyan tud, az ember fia az Isten által teremtett világban helytállni? Sok ember számára ez az értékrend zárt világnak tűnik, s ott, ahol a pénz és a vagyon nagysága az értékmérő, a cserkészet nem talál befogadásra.

A cserkészetben a képzés, az oktatás elég korán, 7 éves kortól elkezdődik. A legnehezebb a fegyelmezettség megszokása. Ettől fél legtöbb szülő és nagyszülő, hiszen a gyermeknek szeretnék mindenben a legtöbb jót biztosítani, ám ebbe, sok esetben, a fegyelmezettség nem fér bele. E nélkül azonban az ismeretek elsajátítása nem lehetséges. Erre minden iskolában, de életben is szükség van.

A legfontosabb a cselekedve tanulás, tehát közösen oldjunk meg a feladatokat, nincs megkülönböztetés, nincs házi feladat és minősítés, osztályzás, egy a fontos, hogy mindenki elérje a kitűzött célt és tudja önmagát értékelni, miben sikeres és hol kell javítania. Igyekezetünk arra irányul, hogy megteremtsük a test és a lélek őszhangját, tisztaságát, részesei legyünk annak a harmóniának, amit a teremtő Isten által minden ember számára biztosított.

MAGYAR CSERKÉSZSZÖVETSÉG
cserkesz.hu

Ignácz János cst. (647.)
csapatparancsnok

mobil: +36702789186»
email: ignaczjanos47@gmail.com»

Magyar Cserkészszövetség
647. Tomori Pál cserkészcsapat
2330 Dunaharaszti, Honvéd u. 31»

A kis cserkész játékkal kezdi az ismerkedést, mely őszinte és örömteli, de közben fejleszti szellemi és fizikai képességét, erősíti mentális egészségét. Itt szeretném megemlíteni, hogy a hosszan tartó járvány az utóbbi tekintetében komoly nyomokat hagyott, zárkózottság, bizonytalanság, szorosabbá vált a kapcsolat az okos telefonnal, az internettel és nagyobb lett a lehetőség a kéretlen tartalmak felé. A közösség szerepe felerősödött, eddig is fontos volt. A jó közösség életre nevel, önállóságra, önismeretre, a boldogulás ösvényén történő közlekedés szabályaira.

Ahogy a cserkész növekszik, és halad a felnőtt kor felé, egyre több kihívást vállal és győz le. Élményekben gazdagodik a túrák, portyák, táborozások alkalmával. Kialakul a testvéri szeretet az akadályok leküzdése, a feladatok együtt történő megoldása során, amikor neki segítenek, vagy Ő segít, és együtt tud örülni a megoldásnak, a sikernek.

Mint minden oktatási intézményben, a cserkészeknél is szeptemberben kezdődik a 2021-2022-es tanév, beiratkozni a képen szereplő elérhetőségen lehet.

Napközis táborunk augusztus 2-től augusztus 6-ig tart a Szent István plébánián, melynek díjában benne van egy busszal történő kirándulás a Kincsem parkban. Részvételi díj 10.000 Ft. Jelentkezés a megadott elérhetőségen, illetve a Szent István és Szent Imre templomokban kihelyezett jelentkezési lapon.

Megemlékezés a Nemzeti Összetartozás Napján

Taksony Nagyközség Önkormányzata, a helyi római katolikus Szent Anna egyházközség, valamint református Missziói Egyházközség képviselői csendes főhajtással és közös mécsesgyújtással emlékeztek a trianoni békediktátum aláírásának évfordulójára június 4-én.

A képeken: Kreisz László polgármester, Kreisz Mátyás Tamás, a német nemzetiségi önkormányzat elnöke, Láng András plébános és Stefán Attila református lelkész

A SZENTMISÉRŐL SAJÁTOS PAPI SZEMMEL III.

Kedves Olvasók!

Folytatom a szentmiséről szóló sajátos beszámolómat. Húsvéti számunkban Isten hozzánk intézett üzenetéről, a Bibliáról és annak a szentmise keretében való elhelyezéséről írtam, valamint, hogy milyen gazdag kincset nyerünk a Biblia szentmiséken való hallgatásából (a napi olvasmányok hozzáférhetőek naponta a mobiltelefonon vagy számítógépen is).

Még az **Ige-liturgiához** tartoznak a **hitvallás és az egyetemes könyörgések**.

Erről vegyünk sorra néhány gondolatot. A hitvallás – válasz Isten üzenetére, a Biblia tanítására, vagyis mindazt, amit hallottunk, hittel fogadjuk. Amint tudjuk, két hitvallás van, egy rövidebb és egy hosszabb változat. Az apostoli és a níceai hitvallás, amelyben az apostolok korából való hitösszefoglaló tanítást bővítették ki, mert voltak bizonytalan pontjai, melyeket jobban ki kellett fejteni az egyértelműség érdekében. Ezt a hosszabbikat imádkozzuk a vasárnapi és ünnepnapi szentmiséken. A rövidebb hitvallást temetéseken vagy rózsafüzér ima alkalmából mondjuk.

Az egyetemes könyörgések régen nem voltak részei a szentmiséknek. Eredetileg azzal a szándékkal vezették be ezeket a szentmisékbe, hogy a hívek megfogalmazhassák saját szándékukat, akár az elhangzott tanításra válaszképpen, akár, amit szeretnének kérni az Úrtól, ami szívükben van. Ennyit az egyetemes könyörgésekről.

Egy megjegyzést szeretnék hozzátenni a **felolvasásokhoz**: hangosan, tagoltan, minden szót egyforma erősséggel kell kimondani, hogy a hívek értsék, mit olvasunk vagy imádkozunk. Így van ez a pap prédikációjával is, úgy kell beszélni, hogy a hívek megértsék, ami elhangzik. Hallottam olyan prédikációt, amelyben az atya vagy kiabált, és azért nem lehetett megérteni, vagy olyan halkan mondta, hogy azért nem volt érthető.

Térjünk rá a szentmise második főrészére.

A szentmise második főrészét népi nyelven Úrfelmutatásnak hívják, amely a teljesen latin szertartás idejéből maradt ránk. Az utolsó vacsora emlékezete a szentmisének a második fő része, az úgynevezett **áldozat liturgiája.** Gyerekkoromban, mint ministráns, csak az átváltoztatás szavait hallottam hangosan latinul, mert utána az atya fölemelte az átváltoztatott szentostyát és csengetni kellett háromszor, majd a kehely felemelésére újra háromszor. Ma már tudom, hogy nemcsak az átváltoztatás tartozik a szentmisének ebbe a részébe, hanem van egy előkészület, az úgynevezett **felajánlás.** A kenyeret (ostyát) és a bort felajánljuk Istenek, mint az emberi munka gyümölcsét. Ide helyezhetjük a saját felajánlásunkat. Ennek jelképe a „felajánlási körmenet.” Hátulról, vagy oldalról ünnepélyesen hozzák az ostyát és a bort. A felajánlás végén a pap kezet mos, mondván: *Mosd le, Uram bűneimet és vétkeimtől tisztíts meg engem.*

Az ünnepi ének, a praefacio eléneklése után a Szent vagy, szent vagy éneke következik, majd az áldozat liturgiájának második része az **Eucharisztikus ima vagy más néven kánon.** Ez a központi imája a szentmisének. Ez foglalja magába az Úr Jézus átváltoztató szavait, melyre a kenyérből Krisztus teste és a borból Krisztus vére lesz. Ebben a részben az egész Anyaszentegyház megjelenik. Ide hívjuk **a mennyei szenteket**, Máriát, Józsefet, az apostolokat, a templom védőszentjét és a szenteket, akiket aznap ünnepel az egyház, A második közösségből, a **földön élő hívek közül**, a pápát, a jelenlegi megyéspüspökünket, a többi püspököt, papokat és az összes híveket említjük meg. A harmadik közösségét az egyháznak a megholtak, az úgynevezett **tisztítótűzben szenvedő lelkek** alkotják, akik ott vannak minden szentmisében. Megjegyzem: az más, amikor valakikről külön megemlékezünk a szentmise-szándék felajánlásával a szentmise elején. Az úgynevezett miseszándék, amely lehet élőkért, holtakért vagy bármi másért – kérés.

A II. Vatikáni zsinat előtt, a liturgiai reformot megelőzően csak egy Eucharisztikus ima volt, az I. Kánon vagy más néven Római kánon. Az új rend szerint többféle kánon is vehető, bizonyos megkötöttségekkel.

A II. kánon s legrövidebb. (Csak megjegyzem, elég gyakran használjuk.)

A III. kánon a megváltás több mozzanatát is tartalmazza.

A IV. kánon az üdvösség történetét tekinti át a világ teremtésétől Krisztus megváltásáig.

Az V. kánon a gyermek szentmiséken használható.

A VI. kánon a bűnbánat, a megtérés fontosságára hívja fel a figyelmet. (Ezt általában adventban és nagyböjtben ajánlatos használni.)

A VII. kánon, az úgynevezett svájci kánon, amely négyféle betétet is tartalmaz (A, B, C, D felirattal). Én, de gondolom minden pap, örülök ennek a sokféle lehetőségnek, mert változatosabbá teszi a szentmisét. Olyan sok szép gondolat van ezekben az imákban, amely lelkileg feltölt bennünket is.

Annyi kötöttséget meg kell említeni, hogy a nagy ünnepeken az I. kánont kell végezni, mert az külön betétet tartalmaz a fő ünnepekre: Karácsony, Húsvét, Pünkösd stb…

Elárulhatok egy titkot: ha hamar akarunk végezni a szentmisével, ha fáradtak vagyunk, vagy valahova sietni kell, mindig a II. kánont mondjuk. Van atya, aki majdnem mindig ezt a II. kánont alkalmazza.

Misztikus és szép volt a latin liturgia, a hívek számára különösen az énekek, de úgy, hogy magyar nyelven dicsérhetjük az Urat, még sokkal jobb, át tudjuk élni az egész misét.

Kedves Olvasók!

Be is fejezem beszámolómat és gondolataimat, úgy gondolom, bőven találtak benne érdekességet. A következő számban folytatom, illetve befejezem sorozatomat. Próbáljatok az elhangzottak alapján egy kicsit tudatosabban odafigyelni a szentmisére, jobban megértve annak üzenetét, lelki tartalmát, esetleg felépítését. Töltekezzünk, merítsünk még többet a szentmise kegyelmeiből. Ha ezt megteszitek, még inkább rájöttök, hogy miért érdemes szentmisére járni, ünnepeken, vasárnapokon, esetleg néha hétköznapokon is.

Szeretettel: András atya

Csáth Géza: MARISKA AZ ANYJÁNÁL

A Mariska, akiről itt szó van, az én nagyanyám.
Harminc álló esztendeje már, hogy nem látta az anyját Mariska. Pedig vasúton nincs messze a szülővárosa, ahol Májkó – így hívjuk a mi dédanyánkat – lakik. Csakhogy kétféle vonaton kell menni, és egyszer háromnegyed óráig kocsin, hogy odaérjen az ember, s ez okból Mariska – sokszor emlegette mentegetőzve – nem ment el annyi idő óta. Holott igazában jó leány. Névnapokon el nem feledte:
– Ejnye, holnap van édesanyám névnapja; majd gratulálok neki. Szegény, mit csinálhat?!...
De az esztendő egyéb részeiben ritkán esett szó Májkóról. Néha hírek jöttek, hogy kívánja a bort és mindennemű szeszt, sőt a rumot is kiszörpöli, ha a kezébe kerül! Ilyenkor Mariska hevesen tiltakozott:
– Az nem lehet, az én édesanyám sohase szerette a bort, soha, mióta az eszemet tudom. Mikor megesküdtem boldogult férjemmel, Pintérrel, akkor is csak nehezen ivott ki egy fél pohár bort, amikor koccintani kellett. Nekem beszélhetnek, nem igaz. Különben is, majd én elmegyek, és utánanézek.
Hiába magyaráztam, hogy aki kilencvenöt éves, hát kívánhatja a bort, és joggal, mert a szíve immár fáradt, lassúdik – Mariska idegesen közbevágott:
– Öreg, de egészséges; nézz meg engem, hetvenéves vagyok. Van valami bajom? Köll nekem bor? Megiszom az én kis kávém reggel, délután, és mást ugyan nem is iszok én egész nap.
Ami az elutazást illeti, semmi se lett belőle. Az unokáknak gyermekeik születtek, és Mariska nagyanyám egy nyáron dédanyává lépett elő. Mint dédanya ápolta sorra a gyermekágyas asszonyokat.
Ezen a nyáron már magam is kíváncsi lettem Májkóra, és fáradozásomnak vége az lett, hogy elment ez a levél:
Kedves mama, én, ha időm engedi, jövő héten elmegyek. Itthon mindenki egészséges. Margitéknál fiú lett. Tiszteltetni és csókolja szerető leánya, özv. Pintér Gyuláné Donner Mariska. Ha a jövő héten nem is megyek, de azután bizonyosan.
És megérkeztünk egy sárga színű, kissé már fázós augusztusi napon. Mikor beléptünk a Májkó szobájába, mindjárt megcsapott az a finom, sajátos szag, amelyet csak igen öreg asszonyok szobáiban tapasztalhatunk, s amelyben a ménta illatától kezdve régi levelek porzójának, jól kivasalt és bizonyára megsárgult öreg fehérneműnek, apró kincses ládikáknak, tömjénnek és muskátlinak édesen elvegyülő illatát érezni. A mama egy óriási bőr karosszékben ült az ablak mellett, és a vakok méla arcával bámult maga elé. Finom, halványsárga arcán fehér, ragyogó fénysávot vont az ablakon özönlő fény. Fekete ruha volt rajta, és fekete felöltő takarta ezüstszínű haját. Megriadt, amikor Mariska nagy zajjal berontott, és megcsókolta mind a két kezét s mind a két arcát:
– Ejnye, Mariska, Mariska, hát nem tudod, hogy szegény öreg anyád beteges. Így megijeszteni az embert. (Mosolygott a mama.) Nem járja ez, Mariska. De nehogy nekem széthajigáld a holmidat. Majd Katalin megmutatja, hová tégy mindent.
Ez a Katalin egy húszéves leány volt. A mama sohase tartott öreg nőt. Ki nem állhatta őket.
– Fösvények, és nem tisztelik a kort!
Fiatal lányokat fogadott, akiket meghallgatott előbb – jól tudnak-e olvasni? Gyakran kapott leveleket unokáitól (a gyerekeitől alig), és így alaposan tájékozódva volt a családi dolgokról. Az utóbbi időben hamar felejtett. Ilyenkor efféle beszélgetések estek:
– Te, Katalin, most nem tudom, hány gyerek is van Lujzáéknál?
– Öt van, ténsasszony.
– Ne mondd, alig mintha egy hónapja lenne, hogy három volt.
– Én már egy éve vagyok itt, de akkor négy volt, amikor gyöttem.
– Igazad van, Katalin, gyere ide, megcsókollak.
És megcsókolta a piros képű, jókedvű parasztlányt. Nála nem bírta ki, aki nem szerette őt. Sokszor éjjel ébredt föl, és sétálni akart menni az utcára. Ilyenkor Katalin szó nélkül felöltöztette, és lassan topogva sétáltak egy órát a csillagos, nyári éjszakában.
Katalin elhelyezte holminkat. Azután két zsámolyra odaültünk a Májkó lábaihoz. A kezeinket a kezébe vette. Énvelem hamar végzett:
– Doktornak készülsz és írsz az újságba? Hát csak legyél jó doktor. Az a legszebb.
Azután elkezdték a család és a város dolgait. Amit mások harmincéves levelezésekkel intéznek el apránkint, ők keresztülfutották aznap – estig.
... Hogy a Mariska volt barátnője, az Irma, háromszor ment férjhez, és azután rákban halt meg tavaly... hogy a Mariska legkisebb leánya, a Margit, akkor halt meg – épp öt esztendeje volt egy hete –, amikor Pistikét megszülte... és hogy az orvosok voltak a hibásak...
A mama ezt nem hitte el, mert betegnek tudta magát – komolyan hitte, hogy szervi baja van –, és nem akart rosszat mondani az orvosokra.
– Nem, fiam, annak oka volt az ura, meg – ne haragudj, Mariskám – te! Érted?
Mariska egy szót se szólt, mert tényleg része volt benne, hogy az orvost csak későn hítták. De mit tehet ő róla. Életében nála orvos nem volt.
– Bizony énhozzám orvos még nem nyúlt életemben, és itt vagyok ni, semmi bajom.
A mama nem hagyta annyiban:
– De hiszen lettél volna csak beteg!
Nemsokára Katalin jelentette, hogy asztalon van a leves. Berántott csirkeleves volt, s Mariska, mi tagadás, mohón szürcsölte, talán azért, mert az utazásban kifáradt. A mama finom arca idegesen összeráncolódott:
– De Mariskám, hogy eszel? Gyerekkorod óta nem szoktál le róla, és milyen gyorsan kanalazol. Nem szép a mohóság!
Mariska elpirult, és lassabban evett. A következő tál ételre sokat kellett várni, és Mariskát a konyhába küldték:
– Ejnye, fiam, nézz utána csak. Ha nem lennék vak, magam néznék utána, mit bajmolódik az a Katalin oly soká avval a nyavalyás csirkepecsenyével.
Mariska mindent elintézett, de a mama nem volt megelégedve, mert a szárnyas földarabolása szabálytalanul történt.
– Én így szoktam, mama – mentegetőzött Mariska.
– Te így szoktad, azt mondod, de én egészen másképpen tanítottalak; hát amire anyád tanít, az semmi. Ezt nem vártam tőled, Mariska.
Ebéd után megint folytatták a beszélgetést. A mama ekkor végigsimogatta Mariska arcát, és így szólt:

– Mit veszek észre, Mariska. Neked bajuszod van. Micsoda dolog ez egy nőnél. Hiszen csak hetvenéves vagy. Nem mondanám már, ha olyan idős lennél, mint én, de nálad. Ilyet! Mindig fiús természetű voltál, azokkal jobban szerettél játszani, mint babaruhát varrni. Férjhez alig is tudtalak adni, mert olyan voltál mindig, mint egy kis csikó. Most meg szőrök nyőlnek az orrod alatt és az álladon. A hajad meg fogy. Nem jól van ez, Mariska. Nézd meg az én képemet, van-e rajta egy szál olyan? Nézd meg a hajamat. Fehér. De megvan mind. És ha nincs is, nem baj, mert én már kilencvenöt éves vagyok.

Az öregasszony itt kifogyott a mondanivalóból, de mert Mariska szégyenkezve hallgatott, hát nem beszéltek többet erről a kellemetlen ügyről. Szóba kerültek azután az unokák. Legtöbb rosszul házasodott, és szegény emberhez ment férjhez. Majd a dédunokák következtek. Akik közül egyik két éve tett érettségit, és valahol Pesten már gyereke is van. A mama elmondta azután, de lehetőleg titokban, hogy ő játszik az osztálysorsjátékon, és egyszer visszanyerte már a sorsjegy árát. Mariska, akinek még ennyire se ütött be a dolog, kijelentette:

– Svindli az egész!

Lassanként beesteledett. Katalin behozta a zöldernyős lámpát, és Mariska, aki eddig nem érzékenykedett, most egyszerre elkezdett sírni. De csak rövid ideig, és szégyellte is a dolgot a mama előtt.

Lassan vallotta csak be, hogy miért sírt.

– Hát csak eszembe jutott... hogy ez a zöld lámpás volt nálunk, még kislány koromban, is. És az esküvőmön ott égett a szekrény tetején.

– Dehogy volt ez a lámpa – mondta nevetve a mama – hiszen azt most két éve törte el Erzsi. Eltörte az ernyőjét. Arra se emlékszel, Mariska, hogy az az ernyő jóval cifrább volt.

Vacsora után sokáig hallgattunk. Katalin is, amikor elmosogatott, bejött, akarta hallgatni, amit beszélünk. Végre Mariskának eszébe jutott valami. Levette a gitárt, és elkezdte inkább csak mondani, mint énekelni:

Földiekkel játszó
Égi tünemény

De mivel rosszul csinálta, a mama félbeszakította. Mariska hiába próbálta. Újra nem ment. A mamának kellett megmutatni.

És cérnavékony hangon, kezében a zümmögő gitárral, énekelte a vak öregasszony:

Földiekkel játszó
Égi tünemény.
Istenségnek látszó
Csalfa, vak remény...

Majd együtt daloltak, és Mariska újra megtanulta, mint egykor, hatvan esztendő előtt, ugyanazon a helyen.

A nótával azután elálmosodtak mind a ketten, aludni mentek.

Mariska csak a kanapén kapott ágyat. A mama kacagva mondta – jól áthallatszott az ajtón:

– Fiatal vagy, alhatsz még kanapén!

És nevettek sokáig. Majd megcsókolták egymást. Mariska elfújta a lámpát, és ágyba bújtak.

Tíz perc múlva már csak két egymást követő, gyenge horkolás hallatszott a szobából.

(Kép – Zorkóczy Gyula: Tájkép)

Kedves miseénekünk a Kegyes szemmel nézz ránk kezdetű népének. Kevésbé ismert a dallam eredeti, Szent Péter és Szent Pál apostolokról szóló szövege, mely a Lyra Coelestis című énekgyűjteményben található. Kinek az énekeskönyve ez? A rejtvényből megtudhatjuk. Ebben a betű-sudokuban kilenc betűt kell elhelyezni úgy, hogy minden betű egyszer szerepeljen a sorokban és oszlopokba, illetve a sötét kerettel határolt 3x3-as négyzetekben. Ha elkészültünk, a szürkével jelölt négyzetek betűit összeolvasva találjuk majd meg a megfejtést.

A megfejtéseket 2021. augusztus 13-ig kérjük elküldeni a luxchristi@flynet.hu e-mailcímre.
Az első öt, helyes megfejtést beküldő Olvasónk könyvajándékot kap.

REJTVÉNY

	G		R	Á				Y
N	A				E			G
	Á	T	N		Ö	R	A	E
	E	Ö	Á		Y	G		
		N	E			Ö		T
				Ö		E	Y	
					N		E	
R			A	E		T	G	Ö
			T	R		Y		Á

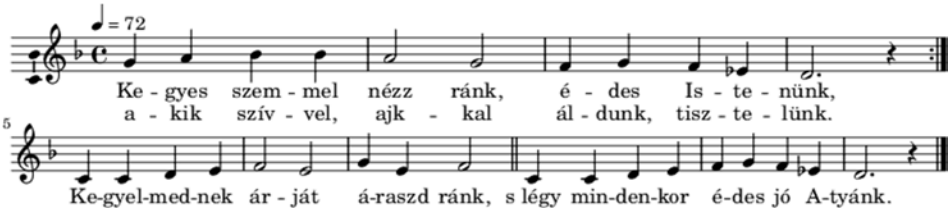

Szent Péter Apostol nagy dicséretét
Énekeljük vígan, ülvén ünnepét.
Ó, Szent Péter oldj meg bűnünktől,
Nyerj irgalmat nékünk Istentől.

Mutasd meg mirajtunk szent hatalmadat,
Ó, Szent Péter, melyet Isten néked ad,
Egészségben tartsd meg testünket,
Vezesd boldogságra lelkünket.

Anyaszentegyháznak fundamentuma,
Erős kősziklája, édes oltalma,
Soha már a pokol kapui
Nem lehetnek ő meggyőzői.

Együtt dicsőítsük közös örömmel
Szent Pál apostolt is ma szent Péterrel,
A világnak bölcs tanítóját,
Szent Egyháznak másik oszlopát.

Te Krisztushoz mentél többiek előtt,
Száraz lábbal tenger habjai fölött.
Kötve avagy oldva mennyekben,
Mit te földön rendelsz, úgy lészen.

Harminc éves a Bárka-közösség Dunaharasztin

FIGYELMESEN SZERETNI, SZÍVBŐL

Szívből, szeretettel köszöntöm a Dunaharasztin szolgáló Bárka-közösséget és két vezetőjét, **Brenner Saroltát** és **Jeney-Tauzer Katalint**, Sárit és Katát, abból az alkalomból, hogy a közösség idén ünnepli megalakulásának 30. évfordulóját. A Mindszenty utcában, a harasztiak által jól ismert Bárka-műhely irodájában ültünk le beszélgetni, hogy felelevenítsük a múltat, megmutassuk a jelent és a jövő terveit.

Ez a közösség Dunaharasztiban tevékenykedik, s igen szép feladatot lát el, ökumenikus alapokon, keresztény közösségként szolgálja sérült embertársainkat. Most visszatekintünk egy kicsit múltba: a kanadai származású Jean Vanier indította el útjára Franciaországban, 1964-ben a mozgalmat, az első közösséget. Célja nem egyszerűen a segítségnyújtás volt, hanem az, hogy egymás elfogadásával kölcsönösen növekedjenek a hitben. Ma már Nemzetközi Bárkáról beszélünk, hiszen az összes kontinensre kiterjedően működnek közösségek, itt, Magyarországon is, Dunaharasztiban, ami úgy érzem, megtiszteltetés a város számára, hogy Draskóczy Ildikó gyógypedagógus révén itt alakulhatott meg 1991-ben a magyar Bárka. Már korábban létrejött egy közhasznú egyesület ebből a célból, 1989-ben, majd 1990-ben került sor a Forrás-ház megvásárlására az Arany János utcában, ahol most a lakóotthonotok működik. Ugyanebben az időben létrejött a Bárka Alapítvány, egy kuratóriummal, amely alapítvány keretében működik jelenleg is a közösség. Ez a hivatalos formája a szolgálatotoknak. 1992-ben vásároltátok ezt a házat, ahol a kézműves műhely talált otthonra. Ez a Bárka-műhely, ahogy hívják a harasztiak, s itt folyik most beszélgetésünk, melynek címét Szent Péter első leveléből kölcsönöztem.

Kedves Kata és Sári, mind a ketten vezetőként ültök itt, velem szemben. Hogyan oszlanak meg a feladatok közöttetek, milyen tennivalókat láttok el a közösségben?
K: A feladatköröket alapvetően úgy osztottuk el, hogy nekem nagyobb felelősségem van a lakóotthonban, Sárinak pedig a műhelyben, annak vezetésében. Az általános alapítványi feladatokat megosztottuk egymás között, ahogyan a mindennapos tennivalókat is, amelyek áthidalják a két intézményt.
Kata, te mikor kezdted itt a vezetői szolgálatot?
K: Én 2015-ben…
Sári pedig 2017-ben?
S: 2017 szeptemberében.
K: Időközben született egy kislányom, ezért maradt ki időm, gyesről jöttem vissza tavaly szeptemberben.
Tehát, önkéntes alapon osztották fel egymás között a feladatokat. Ezek ellátásához milyen végzettség szükséges, milyen szakembert tisztelhetünk bennetek?
S: Mindketten szociális munkások vagyunk, ez egyetemi végzettséget jelent. Mellette van egy család- és kapcsolatügyeleti mediátor képesítésem.
K: Én mentálhigiéné, szervezetfejlesztés és szupervizor területen szereztem kiegészítő képesítést.
Szupervizor?
K: A szupervizor munkahelyi elakadásokban segítő szakember.
Hogyan kerültetek kapcsolatba a szociális területtel?
S: Én példája vagyok annak az embernek, aki nem tudja tizennyolc évesen, mivel szeretne foglalkozni. A kertészeti egyetemre és a gyógypedagógiára jelentkeztem, s végül a kertészeti egyetemen kezdtem el tanulmányaimat. Egy ideig birkóztam a témával, de aztán rájöttem, hogy ez nem az én világom. Ezután mentem el szociális munkásnak. Sokáig gyerekekkel szerettem volna foglalkozni, mert hosszú ideig cserkészkedtem. Tizenegy évig voltam vezető, kisgyermekek között, innen indult a szándékom. Ez végül ötödévben fordult meg, a Bárka miatt.
Hogyan találkoztál a Bárkával?
S: Mondhatni, véletlenül. Kijöttem egyszer hozzájuk látogatóba.
Honnan jöttél ki látogatóba?
S: Budapesti vagyok, a II. kerületből. Most is ingázom, Budapest másik feléből, minden nap.
Az tényleg szép teljesítmény minden nap megtenni ezt az utat. Kata, te haraszti vagy?
K: Én a lakóotthon melletti házban lakom. A két véglet vagyunk.
S: Egy évig önkéntes voltam, aztán, mikor lediplomáztam, Kata volt a Forrás-otthon házfelelőse, így kezdtem szeptembertől én is a házban dolgozni.
Mikor is diplomáztál?
S: 2009-ben. Két és fél évig dolgoztam itt, Harasztiban. Aztán elmentem majdnem öt évre Budapestre, de akkor is sérültekkel foglalkoztam, és visszajártam ide, barátként, önkéntesként. Végül Kata csábított vissza 2016 őszén.
K: 2009-től tart a mi barátságunk.
Te is ugyanezt a szakot végezted, mint Sári, tehát szociális munkás vagy?
K: Igen, de az egyetemi kiegészítőt most végeztem el tavaly, főiskolám volt sokáig. Én már tizennégy évesen önkéntes-kedtem a házban, elég hamar eldöntöttem, hogy szociális területre szeretnék menni, miattuk. Először beköltöztem az otthonba, húsz évesen, és két évig segítőként éltem velük. Akkor mentem el levelező tagozaton a főiskolára. Velük laktam, közben bejártam a főiskolára.
Tehát te egészen fiatalon döntöttél a hivatásodról.
K: Igen, kilenc évig laktam benn, segítőként, házfelelősként, azután férjhez mentem, és megvettük az otthon melletti házat. Én is elmentem egy időre, de aztán visszahívtak. Budapesten, a Vöröskeresztnél foglalkoztam bántalmazott nőkkel és gyermekekkel. Éreztem azonban, hogy ezt nem szeretném hosszan csinálni, nem az én beállítottságom.
Nagyon nehéz területek ezek.
K: A sérültek világa egészen más, mint a családok átmeneti otthona. Ha bejön ide az ember, csupa pozitív töltekezést kap. Persze van, hogy valamelyik fiatalnak rossz kedve van, vagy haragos valamiért, de ez ritkábban fordul elő. Idejönni dolgozni, igazán felüdítő dolog.

Csupa szeretet.

K: Igen.

S: Az igazi, őszinte szeretet. A munkának azonban nyilván megvan az egyéb része, a papírmunka, a vezetői feladatból adódó nehézségek, a pénzügy, az adminisztráció. Mi is el tudunk keseredni, de elég csak kimenni hozzájuk pár percre, és akkor érezzük, hogy értük és miattuk megéri.

Hogyan működik a Bárka? Milyen forrásokból gazdálkodik?

S: Éves állami normatívát kapunk a szakellátásra, illetve a nappali ellátásra, amelyet havonta utalnak. A műhelyben van intézményen belüli fejlesztő foglalkoztatás, mely pályázatos rendszerben működik, ez mind a bentlakókat, mind a bejárókat érinti. Évről évre dől el, hogy mennyi pénzforráshoz juthatunk, például az, hogy mennyi bért tudunk a műhelyben dolgozóknak adni. Ez fontos tényező, mert a családok, ahonnan ezek a sérült fiatalok jönnek, sokszor küzdenek anyagi nehézségekkel és ez a pénz is számít a költségvetésükben. Forrásunk még az 1 %, a térítési díj, amit a sérültek jövedelméhez igazítva fizetnek a családok, adományok, pályázatok. A segítők és a magunk bére is ilyen pályázatos rendszerben van kigazdálkodva, hasonlóan a közalkalmazotti rendszerhez mértéke függ a szolgálati időtől, a végzettségtől.

K: Pályázatok terén nem vagyunk elkényeztetve itt a központi régióban, pedig egy civil szervezet semmivel sincs jobb helyzetben Pest megyében vagy Budapesten, mint mondjuk a keleti vagy északi megyékben. A legtöbb pályázatot a konvergenciarégiókra írják ki. Sajnos, úgy tapasztaljuk, hogy egyre kevesebb pénzhez tudunk hozzájutni.

Milyen a kapcsolat a helyi önkormányzattal?

K: Remek. Lehel Endre alpolgármester igazi Bárka-barát. Őt szoktuk hívni, ha valamilyen gondunk van, valami történik vagy esetleg információra van szükségünk. De a polgármester úr, meg az ott dolgozók is nagyon támogatóak … Évente szoktunk pénzt kapni működésre, a civileknek kiírt pályázat keretében, és nagy segítség az is, hogy a testület mentesített bennünket az építmény- és telekadó megfizetése alól. Még a gazdálkodással kapcsolatosan szeretném megjegyezni azt, hogy idén írtak ki először olyan központi pályázatot, amit felújításra lehet költeni. Drukkolunk, hogy nyerjünk, mert ezen a téren nagyok az elmaradásaink. Az elmúlt harminc évben a pénzhiány miatt mindig a felújítás, karbantartás maradt ki, és most már ez nagyon látszik az épületeken. Felmértük a pályázat miatt a helyzetünket, s szinte az összes nyílászárót cserélni kéne, a tető beázik, szigetelve nincs egyik épület sem, tehát sok olyan dolog van, ami megoldásra vár. Át kell gondolnunk, hogyan tudunk előre lépni.

S: Több tízmillió forintról lenne szó.

Milyen testületek felügyelik a munkátokat?

S: Alapvetően a kuratóriumunk, s ezen felül évente több ellenőrzés van a hivatalok részéről, és az ÁNTSZ, a Magyar Államkincstár, a Kormányhivatal még, amely ki szokott jönni ellenőrizni. A kuratóriumunk tagjai jelenleg: Dobos Márton elnök, Demeter Dénes, Györke Erzsébet, Hazay Tímea, Kemény Péter, Kiss Ildikó és Andrzej Kostecki domonkos szerzetes atya.

K: Nagyon szigorúak a működési feltételek, a jogszabályi háttér is igen bonyolult, gyakran változik, ami pluszmunkát jelent, igyekeznünk kell nagyon, hogy frissek maradjunk, és mindenben meg tudjunk felelni. Szeretném elmondani, nehézséget okoz, hogy a kislétszámú lakóotthonokra vonatkozóan nem születtek külön jogszabályok, tehát ötven főig egy kalap alá vesznek bennünket. Egy ötven fős idősek otthonára ugyanaz a szabály vonatkozik, mint a tizenkét fős Bárka lakóotthonra. Ez messze nem ideális, hiszen nekünk nincsen külön hatalmas mosókonyhánk, szennyestárolónk, nincsen olyan felszerelt konyhánk, ahol a főzést lehet biztosítani, tehát jó lenne, ha pontosítanák a feltételeket. Például, a lakóotthonra létrehoznának saját jogszabályt, olyat, amely élhető működést ad. Szerencsére jó a kapcsolat az ÁNTSZ-szel, mikor jön ellenőrizni, akkor nyitottak, kedvesek a munkatársai, akik értékelik a családias légkört, azt az életet, ahogyan mi élünk. Az imaszoba nagyon tetszett nekik, hogy ennek itt helye van, és ez egy külön helyiség.

A lakóotthonban most tizenkét fő lakik, kiegészülve a segítőkkel?

K: Amikor elindult a Bárka, hat fő élt a Forrás-házban, de ennek bővülnie kellett, mert 2009-10 környékén megjelent az a jogszabály, hogy egy ilyen intézménynek minimum nyolc, maximum tizenkét fősnek kell lennie. A külföldi bárkákban kevesebb a lakóotthonokban élők száma, általában négy-öt személy, de ott nincs ilyen jogszabály, hogy minimum nyolcan kell együtt élni. Azt hiszem, Andrzej atya mondta, hogy egy Bárka van még, talán Braziliában, ahol tizenketten élnek együtt.

Tehát ez nagynak számít?

K: Nagyon nagynak, ez külföldön három lakóotthon.

Tehát a Bárka lakóotthonok családi léptékre vannak berendezkedve.

S: Nagy létszám mellett nehezebb a családias légkör megtartása.

K: A segítők bentlakása pedig több mint tíz éve megszűnt. Műszakban váltják egymást, folyamatos munkarendben.

S: Bentlakó segítő időnként előfordul, de már csak rövid időre.

K: Igazából a világ rendszere is megváltozott, a külföldi bárkákban is egyre kevesebb a bentlakó, mert hogy a fiatalok inkább tanulni akarnak, egyetemre járni, nyelvvizsgát szerezni, és most már nem adják oda az életükből azt az egy vagy két évet, amikor nem csinálnak mást, csak ennek a szolgálatnak élnek. Ez külföldön is nehéz. A külföldi bárkáknak azonban megvan az az előnyük, hogy nyelvtanulás céljából többen mennek oda, mint Magyarországra, hiszen ide jellemzően nem jönnek magyar nyelvet tanulni. Nyilván, egy angol bárkának sokkal könnyebb, mert valaki arra szán egy

évet, hogy a nyelvet jól megtanulja, és akkor az ilyen fiatal elmegy beköltöző segítőnek. Így változik a világ.

A lakóotthonban többen vannak egy-egy szobában?

K: Nem, mindenkinek van saját szobája, egy szoba van, ahol ketten laknak. Most van egy üres szoba is, és ezeken kívül van az imaszoba, a nappali, konyha, étkező, mosókonyha, fürdő. El kell jönni megnézni!

Én emlékszem, hogy voltak itt ösztöndíjasok külföldről.

S: Pályázat keretében voltak itt fiatalok, a nemzetközi önkéntes szolgálattól. Az ő költségeiket a küldő szervezet finanszírozta.

K: A korábbihoz képest most sokkal nagyobb szerepe van az önkéntesség építésének. Tehát, hogy az emberek, akiket megszólítunk, vagy akik találkoznak velünk, eljöjjenek hozzánk – velük lenni, segíteni nekik. Évente megrendezzük például az önkéntes napot, aminek kapcsán lettek olyan Bárka-barátaink, akik eljöttek hozzánk, és azóta is barátságban vannak velünk.

S: Nagyon nagy terveink voltak, mielőtt jött a covid… Jól bezárt minket, az önkéntes nap is már második éve nincs megrendezve.

K: Azt is szeretnénk, hogy a bárkás családok, akik ismerik a fiatalokat, egy-egy szombatot legyenek benn a házban. Vagy a keresztény közösségek tagjait beinvitálni, és megismertetni velük a Bárkát, hogy alakuljanak ki baráti kapcsolatok. Ami szintén működött a járvány előtt, cégektől is jöttek önkénteskedni, például csapatépítés keretében.

Ez az időszak nem kedvezett a barátságok szövődésének.

S: Hosszan tartott, és kevesebb is a támogatónk. Több éve szervezzük például a műhelynapot is, amikor a célunk az, hogy mi adjunk a városunknak. Ezeken is csatlakoztak hozzánk barátok és önkéntesek, akik itt ismertek meg bennünket, akár városon kívülről is.

Még beszéljünk egy kicsit a műhelyről. Hányan dolgozhatnak, alkothatnak itt napközben? Milyen tevékenységek folynak nálatok?

S: Tizenöt bejárósunk van, akik családból, itt Harasztiból meg az agglomerációból járnak be munkanapokon, valamint bejönnek a lakók is tizenketten. Illetve tizenegyen, mert az egyikük külső munkahelyen dolgozik. Tehát ennyien vannak napközben itt, nyilván a normál időszakról beszélek, nem a járványról, akkor át kellett alakítanunk a mindennapokat.

K: Nyáron időnként kevesebben vagyunk, hiszen ezen a héten például a lakóotthonosok közül kilencen nyaralnak Balatonszemesen a Hit és Fény közösséggel.

S: A részlegeink alapjában a szövőműhely, a gyertyaöntőműhely, a kreatív műhely, ahol most vászontáskákat, párnákat készítenek, egyedileg hímezve. Most alakítjuk ki a szitázási technológiát. A fiatalok még gyöngyöt fűznek, karkötőket készítenek. A szövőműhelyből rongyszőnyegek, finomabb szövésű futók kerülnek ki, és a járvány alatt időszakosan maszkot is készítettünk. Van egy csoport, akik a kézműves tevékenységben nem igazán tudnak részt venni, vagy csak nagyon minimálisan, részükre fejlesztő játékokat tartanak a segítők.

A sérültjeitek felnőttkorúak, mégis fiataloknak nevezitek őket.

S: Fiataloknak mondjuk őket, mert lelkükben fiatalok maradnak. A legidősebbünk hetvenhárom éves lesz, a legfiatalabbunk húsz éves. Jellemzően harminc és ötven közötti az életkoruk.

Milyen fejlesztő foglalkozások folynak a Bárkában?

S: Nyilván, a kézműves tevékenység is egy ilyen foglalkozás, mert fejleszti a finommotorikát, a koncentrációs készséget. Változatos a tevékenység, de van, amelyik sérültünk jobban tűri a monoton tevékenységet, van, amelyikük kevésbé. Személyhez igazodunk. Az egyéb fejlesztések is egyediek, mindegyiküknek más; van, akinél az alapos kézmosást jó gyakorolni, van, aki nehezen olvas, de szeretne olvasni, s azzal kell foglalkozni.

Jótékonysági árverés a Bárka-közösség javára

A Bárka-közösség 30. születésnapja alkalmából a városunkban működő P'art művésztelepen készült alkotásokból szerveznek a művészek jótékonysági árverést, melynek bevételét a Bárka-közösségnek ajánlják fel. Az árverés július 15-től 31-ig, az interneten lesz megrendezve, a Bárka-közösség facebook-oldalán. A részletekről majd ott tájékozódhatnak az érdeklődők. Kedvcsinálónak bemutatunk néhány alkotást, amelyek a művésztelepen készültek, és már biztos szereplői lesznek az aukciónak. *(Haraszti Hírek nyomán)*

K: Nagyrészt arra kell törekednünk, hogy minél inkább kialakuljon bizonyos önállóság, ez lehet egy süti elkészítése is, ezt igyekszünk fejleszteni, de ez nem megy egyedül, közösen kell gyakorolni. Nagy sikerélményt jelent minden előrelépés nekik.

Kata, téged láttalak gitározni, taizéi énekeket énekeltél a fiatalokkal.

K: Régen gitároztam, most újra neki kéne állni gyakorolni.

A muzsika is lehet fejlesztő foglalkozás, közös élmény.

S: A foglalkozásokat a segítők tartják, mi időnként tudunk csak részt venni, ha nincs valami sürgős tennivaló. Szándékaink szerint többet mennénk, de nagyon sok az adminisztráció. Örülünk, ha időben ki tudunk menni velük együtt ebédelni.

K: Nagyon elvisz a háttérmunka minket. Gondoskodnunk kell, hogy legyen minden, és több és jobb legyen, rendelkezésre álljanak az eszközök, s most nem csak a salgópolcra gondolok a kamrában, hanem a fejlesztőeszközökre, az irodaszerre. Mindez nagyon sok háttérmunkát igényel. A pályázatok is jó dolgok, amikor az ember nyer, csak aztán havi szinten sok papírmunka van velük. Még a műhelymunkához kapcsolódóan szeretném megemlíteni Keményné Váradi Erzsike hitoktató kezdeményezését, az ún. imadárkát. Ennek a madárkának a segítségével egészen kicsi kortól imádságra tudjuk tanítani a gyermekeinket. Erzsike a Bárkával vette fel a kapcsolatot, hogy a megrendelések után a bárkás fiatalok készítsék ezeket az imadárkákat (www.imadarka.hu).

Miből készülnek ezek?

K: Nemezből, filcből, és kézzel varrják.

A gondozók hányan vannak jelenleg?

S: Mi segítőknek mondjuk őket. A házban vannak öten, az egyikük félállásos, és itt a műhelyben is öten, abból ketten félállásosak.

És ti ketten.

K: Tizenketten vagyunk, mint a tanítványok.

Hány férfi segítő van közöttetek?

S: Kettő, egy itt, egy ott. Két Ferencünk van. Végülis mi még örülhetünk, hogy van két férfi a munkatársak között, mert valahol egy sincs.

A fejlesztő foglalkozásokat külsős szakemberek tartják?

S: Nem, itt mindenki szociális szakember: szociális munkások, szociális asszisztensek, gondozók vagy egészségügyi végzettségűek, kifejezetten gyógypedagógusunk nincsen. A szociális és a pedagógusi közalkalmazotti bértábla közötti különbség az oka, hogy nem sikerült ilyet felvenni. Többen jöttek interjúra, tetszett is volna nekik a hely, de nem tudjuk őket megfizetni. Egy külsős szakemberünk van, pályázatból, ő egy gyógytornász.

K: Van még egy pszichiáterünk, aki a kezdetektől ugyanaz a személy.

S: Igen, ők ketten vannak, akik külsősök, amúgy meg a többiek nagyon ügyesen megoldják a fejlesztést, ami persze covid-időszakban nehezebben ment.

Bízom benne, hogy továbbjutunk a covidon. Hogyan telik egy napotok a fiatalokkal?

S: 8-tól 4-ig vagyunk nyitva műhelynapokon. A fiatalok 8 és fél 9 között érkeznek, tízóraiznak, mely után mindig van áhítat, van hogy részlegek szerint, de az utóbbi időben inkább együtt. Elindul a délelőtt, megkezdődnek a műhelyfoglalkozások illetve a fejlesztések. Délben van ebéd, aztán egy kis pihenő. Ha jó idő van, akkor a kertben szoktak lenni, télen pedig az emeleti közös teremben. Aztán délután is folytatódnak a foglalkozások, és fél 4 körül következik a rendrakás, mert mi mindent magunk oldunk meg, nincsen se szakácsnőnk, se takarítónk, se kertészünk.

K: Az ebéd ide érkezik, de minden mást mi végzünk.

A tízórait, uzsonnát ti oldjátok meg?

S: Uzsonnát nem kapnak, otthon étkeznek. A reggelit is otthon oldják meg. A tízórai egy kis gyümölcs, keksz vagy egy szelet kenyér, zöldséggel. Az összes házimunkát közösen végezzük, be van osztva a segítők és a fiatalok között, kinek mi a feladata. Van, ami állandóan ki van jelölve, s van, amire napi szinten jelentkeznek. Egyébként nagyon ügyesek, tényleg nagyon sok mindent meg tudnak oldani. Kell a segítő jelenlét, de a feladatokat ügyesen megcsinálják.

Jobb is talán, hogy mindenben részt tudnak venni. Olyan vagytok, mint egy nagy család. Egy jól működő család, ahol mindenkinek van valamilyen szolgálata, és lehetőség szerint mindenben részt is vesz.

S: Normál időszakban havonta egyszer szokott lenni közösségi délután, amikor a havi születésnaposokat megünnepeljük, s az együttlét kötetlenebb. Minden felekezettel jó a kapcsolatunk, az atyák, a lelkészek el szoktak jönni áhítatot tartani, és persze megünnepeljük együtt a nagyobb ünnepeket, mint karácsony, húsvét, farsang.

A jövőt tekintve mik a terveitek?

K: Szükséges növelni a bevételeinket. Folyamatosan kell törnünk a fejünket, hogy a költségvetést hogyan lehetne jobbá tenni, mert tartalékot nem tudunk képezni, harminc éve nem tudunk félretenni kisebb összeget sem, ha baj lenne, legyen mihez hozzányúlni. Mikor leállt a mosógép, a facebookon járt körbe az információ, hogy ki tud adni egy mosógépet. Keserű gondolatok ezek, de napi szinten ebben élünk. Mégis, nagyon érezzük, hogy a jó Isten szereti a Bárkát, és gondoskodik róla, ugyanakkor tudjuk, ez úgy működik, ha mi is belerakjuk a magunk részét.

S: Nem lehet csak mindig várni, hogy az Isten megoldja az anyagi gondjainkat.

K: Az, hogy egyszerre egy ember van ott, tizenkét sérültre, az sem elegendő. Takarít, mos, gondoskodik az élelmezésükről, egészségügyi teendők is vannak nyilván, fürdés, segít a személyes, testi szükségleteikben, lelkileg is gondozza őket, hiszen ők is öregszenek. Most volt az orvosi vizsgálat, érezhető, ahogy idősödnek, a szolgálat elmegy az ápolás felé, sokszor a testi ápolás felé, szóval az lenne az ideális, ha három ember lehetne velük egyszerre.

S: Fizikai teendők bőségesen vannak, és lelkileg is el kell őket látni. Előfordul konfliktus, harag, le kell azt is kezelni. Teljesen jogos igényük van arra, hogy személyes figyelmet is kapjanak. Teljesen emberi dolog.

A két közösségvezető elérhetősége:
Brenner Sári 06-70-451-3955; kozossegvezeto@barkaalapitvany.hu
Jeney-Tauzer Kata 06-70-451-3956; kozossegvezeto.kata@barkaalapitvany.hu
A Bárka-közösség honlapja: www.barkaalapitvany.hu

K: Elég, ha arra gondolunk, mi történik, ha egy nap nem megy a mosógép, s akkor a másik napon két emberre kell mosni. A heti szennyest meg ágyneműt tisztán tartani, már ez önmagában nehéz dolog. Szóval az lenne a célunk, hogy ha sikerül növelni a bevételünket, akkor először rendbe tesszük az intézmények fizikai állapotát, és növeljük a segítők létszámát. A műhelyben is, és a lakóotthonban is több kézre van szükség.

S: Igen, mert a jelenlegi létszám akkor elég, ha nincs senki szabadságon. Ami itt a műhelyben sokat jelentene, egy csoportnak, tehát nem mindenkinek, egy bizonyos létszámú, sérültekből álló csoportnak, hogyha lenne bedolgozói munka. Hosszú évek óta keresünk, de nem találtunk a sérültjeink számára alkalmasat.

K: De nagyon részt vesznek a házimunkában, nagyon ügyesek, mosni, takarítani, füvet nyírni, az étkezést biztosítani ez nagyon sokrétű feladat. Minden napnak van egy programja, és heti kétszer van takarítás. A fiatalok kedvence az ún. kapcsolattartói nap, a csütörtök, akkor telefonálnak mindenkinek, sokan hívják őket, a facebookon üzeneteket írnak, meghívókat, e-maileket, s ez jó így, hogy erre egy külön nap van biztosítva. Aztán van az egészségügyi ellátásoknak is rendje, fix időpontok a vérnyomásmérésre, a súlymérés havonta vagy a „kigyógyszerezés" a segítőknek a feladata, mindenkinek a kis tornyát összeállítani a hétre, kinek milyen gyógyszerre van szüksége, ez is egy jó másfél órás program. Esti ima nem minden nap van, de aki akar, az mehet az imaszobába, vagy imádkozhat visszavonulva a maga szobájába.

S: Van csendes vacsora a héten, amikor zene szól, és nem szólnak egymáshoz, csak csendben esznek.

K: Amikor megalakult a Bárka, már akkor is volt ilyen. Szerintem jó lenne, ha tudnák a helyiek, hogy szeretettel várjuk őket. Időpont nincs meghatározva. Most eltelt egy nyilvánosságtól elzárt hosszú időszak, örülünk, hogyha nyitottak lehetünk, ezért a cikk végén megadjuk az elérhetőségeinket. Szívesen fogadjuk, ha bárki azt mondja, hogy szeretne eljönni, szeretne megismerni minket, itt tölt egy időt velünk. Nem is kell feltétlenül segítenie, de be is kapcsolódhat a szolgálatunkba. A gyerekeket is szívesen fogadjuk, a műhelynapokon általában ők is meg vannak szólítva. A kézműveskedésre bátran lehet hozni őket.

S: Közösségi szolgálatosokat is fogadunk, az érettségi előtt állókat szívesen látjuk.

Az egész harminc éves időszakot nem láthatjátok át a korotok miatt, mégis foglaljuk össze, mi is változott e hosszú időszak alatt.

K: Mit mondhatunk még a Bárkáról, a szívünk csücskéről? Szerintem van, ami ugyanaz a közösségben, van, ami nagyon más. Az biztos, hogy az Istenre hagyatkozás, az ugyanúgy megmaradt. Ahogy a ház lett, az egy csoda. Aztán, ahogy elindultak a semmiből, tényleg a semmiből, az is csoda. Lehet, hogy milliós nagyságú költségvetésről beszélünk jelenleg, de ugyanúgy kicsiről kicsire megy az élet, és ugyanúgy rá vagyunk hagyatkozva Istenre. A harminc év folyománya viszont, hogy nőtt azok köre, akik a Bárkát ismerik és szeretik.

Mert akkor egy nagyközség volt Dunaharaszti, és azóta fejlődött ilyen nagy várossá, négyszeres lakossággal. Egész mások voltak a körülmények.

K: Ami talán csökkent, az a fajta minőségi együttlétnek a lehetősége, ami azt jelentette a lakóotthonban, hogy bent élünk, segítünk, együtt velük, hogy van egy szobám, és ugyanolyan lakó vagyok, mint ők. Ezt elveszítettük, tehát ez egy másfajta minőségi élet, ami sokkal jobban szól a munkáról, mint a barátságról. A Bárka indulásakor a jogszabályok egyszerűbbek voltak, mert bizonyos dolgokat mindenki természetesnek vett, hogy betartsa. Ami változatlan, hogy ugyanúgy számon tartanak minket. Most a 30. év kapcsán több adománygyűjtő programot indítunk, leginkább azért, mert az eltelt harminc évben az intézmények megöregedtek, s szokták mondani a barátaink, hogy nemcsak az intézmények… a lakók is.

A születésnapi rendezvényen milyen programmal várjátok a veletek ünneplőket?

S: Ezt nem akarjuk elárulni, maradjon meglepetés. Augusztus 28-án délután 2 órára várjuk Önöket szeretettel a József Attila Művelődési Házba.

Kívánom, hogy a jó Isten áldjon meg benneteket, és árasszon el bőséges kegyelmével minden törődésért, szeretetért, figyelemért, odaadásért, amit szolgálatotok során – ahogy többször mondtátok – értük és miattuk tesztek. Szólítsa meg példátok a szíveket, és késztesse cselekvésre az embereket!

(Az interjút készítette Koczka Tamásné)

BÁRKA
Jel a világban

A közösség szívében élő tagok valamennyien értelmi sérüléssel élők, néhányan mozgásukban is akadályozottak. A Bárka Alapítvány kézműves műhelyt és lakóotthont is működtet. A közösség élete, növekedése, ahogyan régen, úgy ma is napról napra, kicsiről kicsire történik, de Isten kegyelméből mindig sikerül a legfontosabb kiadásokra, szükségletekre forrást találni.

Célunk, hogy az egyre csökkenő állami támogatás és pályázati lehetőségek mellett a Bárka működése, tagjainak élete nagyobb biztonságban lehessen. Az eltelt 30 év mindkét épületen bizony nyomott hagyott. A karbantartás, felújítás forráshiány miatt régóta csak a legszükségesebbekre korlátozódik.

Rendszeres támogatóink köre hosszú ideje 6 fő. Ők azok, akik havonta fix összeget utalnak adományként a közösség számára. Szükségünk van arra, hogy egy rendszeresen adakozó, támogató közösség ölelje át a Bárkát! Olyan emberek, akik ismerik és szeretik és akik – lehetőségükhöz mérten – kisebb vagy nagyobb összeggel, de rendszeresen támogatják a Közösség küldetésének megvalósulását.

Számunkra a támogatáson túl az is nagy segítséget jelent, ha minél több emberhez eljut ez a felhívás! Idén közösségi célunk, hogy találjunk 100 olyan embert, aki havonta legalább 3.000 forintot utal a Bárka Közösségnek.

Akár egyszeri, akár rendszeres adománnyal támogatná sérült barátaink életét és munkáját, ezen a bankszámlaszámon teheti meg: **Bárka Alapítvány** Erste Bank Hungary Zrt. **11600006-00000000-73695114**.

Köszönettel és szeretettel: **Bárka-közösség** PayPal: kozossegvezeto@barkaalapitvany.hu

Gelléri Andor Endre:
TALÁLKOZÁS SZÁZ ÉVVEL

Az országúton jött felém. Csavarogni voltam, szabad vasárnapjaim egyikén. A méhészetet akartam megnézni Gödöllő mellett; rossz helyen szálltam le hozzá, s a szikkadt, fénytől zsizsergő úton egy útitársam támadt, aki száz éves. Nem nézett ki többnek hetvennél. Kezében egy nagy fokost mimelő bot volt. Azon óvatos parasztbetükkel rovátkák.

Megtudtam, hogy ez a bot a magával hurcolt sírfája. Íme, rajta áll az ő neve: Bárány János. Születési éve (1834 január 17), világrajöttének helye: Kál.

S így hosszában a boton ez a vésés: Isten kegyelméből élő.

Beszéde meglepően gyors, egyszerű s elég mélyhangú.

Nem millió ránc halmaza az arca. Csak a tekintete körül ülnek mélyebb barázdák, az idő ekéje hasította a bőrébe. S mintha az ajka elkopott volna, vékony a sok beszédtől és sóhajtozástól.

– Ezzel a bottal biztosítom magam, ha leesek valahol az úton, hogy tudják, nem kutya döglött meg, hanem ember.

– Tudom én, – mondja s végigpillant rajtam, – hogy a fiatalurat érdekli, miként értem meg a száz esztendőt. Azt hiszem, nincs ennek titka: eddig elkerült a kaszás. Ennek a mondásnak meg, hogy Isten kegyelméből élő, megvan a maga története.

Három vármegyét járt be koldulva az öreg. Ezt a nagy földet úgy ismerte, mint a saját tenyerét. Egyszer, hallotta, hogy kidobolnak egy szép hold szöllőt, amin valami kunyhó féle is állt. Elment a főjegyzőhöz s megmondta: megveszi. Kérdezte tőle a főjegyző: Honnan van magának ilyen sok pénze.

– Három vármegyét koldultam végig húsz év óta, innen van.

– Mert, mondja a főjegyző, – ide be kell vezetnem, hogy miből él, azaz miből szerezte ezt a sok pénzét.

Gondolkozott kicsit a főjegyző úr, aztán belévágta a tollát abba a tentás flaskójába s azt írta be foglalkozásnak: Isten kegyelméből élő.

S most szokott paraszti fordulatot vesz az élete. Fiával együvé költözik s a menye nem bírja az öreget.

– Nagyon fájt a szívem a szép földért, gondoltam ott fogok én meghalni, dehát hovatovább odakerültem volna az ólba a malacok mellé. Meg aztán, talán ez a hosszú élet titka, sohase bírtam a zsörtölődést. Így ha vándoroltam, a hegyek semmit se szóltak, meg az utak se civakodtak... a menyem meg folyton és mindég... fogtam magam s elmentem újra a főjegyző úrhoz. Adjon ismét ki nekem egy kolduló levelet.

– Hohó, mondta a főjegyző, maga itt harmincmillió koronáért szöllőt vett. Hohó, az ilyennek nincs kolduspasszus.

– De már nézze csak meg nagyságos főjegyző úr, hogy miből vettem én azt: Isten kegyelméből, úgy áll az ott. Én nem birok a fiammal veszekedni, meg a menyemmel. S ha meg ki akarnám űzni őket onnan, még elemésztenének, hogy rájuk jusson. Mert a fiam úgy szereti azt a földet, hogy még a port is sajnálja, amit elfúj róla a szél. Ezért hát gondolom, hogy megint csak nekiindulok s járom majd a három megyét. S az Isten kegyelméből nem akarok én már szöllőt, csak egy kis koporsóra valót, meg, hogy eljöjjön a pap. Nincs énnékem azért panaszom. Csak éljen a fiam a földön s ne mondja, az atyám nem hagyott rám semmit. Ha ő olyan hitvány, hogy el bírja venni a százéves atyjától ezt a kis földet, legyen neki. Maga úgyis azt csinálta, nem lesz az újra nehéz, mondja... így küldött el koldulni... de nincs énnékem mégse annyi bajom, mint a fiamnak. Ad nekem a fiatalúr is úgy-e, ezért a kis beszédért, valamit a koporsómhoz? Aztán majd találkozom másokkal is, ki ád valamit, ki nem ad semmit.

És szétnéz a tájon. Fönn az égen, szelid bárányai legelnek: a felhők. A fákon nesztelenül nőlnek a gyümölcsei. Amott lassú harapással fejős barmok bolyongnak előbbre: odabotoz hozzájuk s a kis kék lábaskába tejet kap tőlük. A hegyek hallgatnak körülötte, az utak nem civakodnak a lába alatt.

Ott meri hagyni száz éves fejjel azt a vagyont, amit száz év alatt szerzett meg: a hold szöllőt. Száz éve koldus, de mégis szabadabb minden gazdagnál.

Isten kegyelméből élő, igazi, bátor emberfajta. Szóródó, hintődő, mint a fenyőfák virágpora; csak élni akar, lélekzeni, amíg csak lehet. Nem spekulál fegyverrészvényre s nem izgul, hogy a lakói fizetnek-e; ősidők embere, kései nyom, ritka, édes példány. S az ember feléjük lehelli az isteni igét: Szaporodjatok és sokasodjatok mint a tenger hala és az ég csillagai.

…

S köztük ragyogva jelenik meg nekem: a százéves, az Isten kegyelméből élő koldus, aki bátor, igaz, mint maga a felelőtlen élet. Sóhaj és tünemény bennem. A valóság álma. Száz éves? Tízezeréves vágya az embernek, aki látja, hogy a rend, a hossz és a bessz, a kereskedés, a zsugorgatás kapkodása véres háborúkon rángatja át az életet, amíg fájdalmaitól s természetellenességétől meg nem őrül az egész emberiség.

Képek – Munkácsy Mihály: Fasor, Zorkóczy Gyula: Nyári tájkép, Czigány Dezső: Táj Párizs körül

Szeressétek egymást!

Az élet Isten legszebb ajándéka, mondta Kalkuttai Szent Teréz atya. Ennél szebb csak az örök élet lesz. Ehhez a földön *emberként* kell élni. Ennek reményében ajánlom Stefan Wyszyński bíboros tíz pontból álló, A szeretethadjárat ábécéje című gondolatait. Ha elolvastad, átgondoltad, menj, valósítsd meg és terjeszd!

1. Tisztelj mindenkit – Krisztus jelen van felebarátaidban! Légy megértő másokkal – ők a testvéreid!
2. Mindenkiről jót feltételezz, ne pedig gonoszat! Még a legrosszabb körülmények között is találj az életedben valami jót!
3. Mindig jót mondj másokról – ne pletykálkodj és ne rágalmazz! Tedd jóvá a szavaiddal okozott kárt! Ne kelts viszálykodást mások között!
4. Beszélj mindenkivel a szeretet nyelvén! Ne emeld föl a hangod! Ne káromkodj! Ne bosszants másokat! Ne fakassz könnyeket! Nyugtass meg másokat, és légy jószívű!
5. Bocsáss meg embertársaidnak! Ne légy haragtartó! Mindig te nyújts békejobbot elsőként!
6. Mindig felebarátod javát tartsd szem előtt! Tégy jót másokkal, viselkedj velük úgy, ahogyan szeretnéd, hogy ők veled bánjanak! Sose arra gondolj, hogy mások mivel tartoznak neked, hanem arra, hogy te mivel tartozol nekik!
7. Légy együttérző mások szenvedései láttán! Siess mindig a segítségükre jó szóval, tanáccsal, kedvességgel!
8. Dolgozz lelkiismeretesen – mások a te munkád gyümölcsét élvezik ugyanúgy, ahogy te is élvezed mások munkájának a gyümölcsét!
9. Tevékenyen vegyél részt közösséged életében! Légy nyitott a szegények és a betegek szenvedésének orvoslására! Oszd meg velük anyagi és lelki javaidat! Próbáld észrevenni, mások miben szenvednek hiányt.
10. Imádkozz mindenkiért, még az ellenségeidért is!

Én is így törekszem élni az életemet, és még két pontot hozzátennék.

11. Ha *emberként* élsz, ne hagyd megfélemlíteni magad senkitől, mert azzal visszaélnek és egész életedben zsarolhatnak!
12. Életed középpontja ne a pénz legyen, hanem a Szentháromság egy Isten!

Istennek hála, megvetem a pénzt, csak annyi legyen, ami a megélhetéshez szükséges. Örökölt javaimmal, verseimmel, szavaimmal és gondolataimmal másokat szolgálok. Ez a kegyelem segít, hogy saját keresztemet hordozzam.

Minden embernek van keresztje, a Jézust követő tudomásul veszi és hordozza.
Érdemes elgondolkozni Mindszenty József, bíboros, hercegprímás mondatán: „Isten nélkül nincs tízparancsolat, és tízparancsolat nélkül nincs erkölcs.”
Korunk erkölcsén is érdemes elgondolkozni.
A húsvéti idő elmúltával kérem Testvéreimet, ha nem is naponta, de legalább Urunk mennybemenetelekor, Pünkösdkor, a Szentháromság ünnepén és Úrnapján imádkozzanak a hitehagyott emberekért, hogy elnyerjék a hit kegyelmét.

Mindszenty bíboros is ezt tette börtönévei alatt is. Magam naponta imádkozom kis közösségemmel szent életű főpapunk boldoggá avatásáért. Kérjük, Ő is imádkozzon magyar népéért, hogy mindig az igazságot tartsa szeme előtt.
Magyar Testvéreim, gondoljatok vissza a múltra, hogy legyen jövőtök! A velünk egyet nem értőkkel is a szeretet nyelvén beszéljünk, de ne feledjük és hangoztassuk mindig az igazságot!
Szent II. János Pál azt írta, hogy a gonosz erőkkel folytatott harcban Krisztusra és Mária oltalmára kell támaszkodnunk. Ha tiszta a szívünk és a kezünk, senki sem győzhet le bennünket, mert Isten a mi erősségünk.
Imádkozzunk, imádkozzunk, imádkozzunk!

Testvéri szeretettel:
Gömöriné Fajta Anna

Kedves Olvasóink!

Adományokat:

* a **Taksonyi Szent Anna templomért Alapítványnak** a **64400116-30110038-61100015**,
* a **Dunaharaszti Szent István templomért Alapítványnak** a **64400116-30109984-61100011**,
* a **Dunaharaszti „Szent Imre Római Katolikus Templomért” alapítványnak a 11600006-00000000-09873755** bankszámlaszámokra lehet befizetni.

Az egyházadót:

* a **„Dunaharaszti római katolikus Főplébánia” 11742180-20075426** bankszámlaszámon,
* a **„Rákócziligeti római katolikus egyházközség” 11742180-20065661** és
* a **„Taksony római katolikus plébánia” 11742180-20075983** bankszámlaszámon is lehet rendezni.

Ugyanezen célra csekkek a templomokban találhatók.

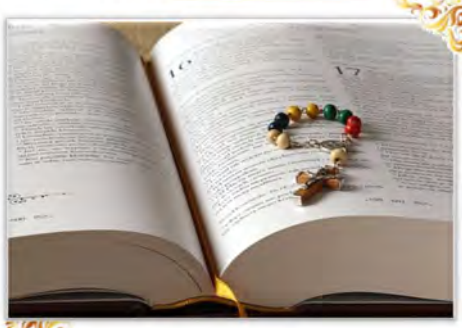

Megszentelt élet VII.

„Az Egyház kezdettől fogva küldetése lényeges részének tekintette a nevelést. Benső tanítómestere a Szentlélek, aki áthatja minden ember szívének megközelíthetetlen mélységeit és ismeri a történelem titokzatos dinamizmusát. Az egész Egyházat a Szentlélek hatja át, és ez általa végzi nevelői feladatát. Az Egyházon belül azonban e területen különleges feladat hárul az Istennek szentelt személyekre, akik arra hivatottak, hogy a nevelés horizontján megjelenítsenek egy radikális tanúságtételt az ország javairól, melyek minden embernek fölkínáltatnak a történelem Urával való végső találkozás várásában. Az Istennek szentelt személyek – különleges Istennek szenteltségük, a Lélek ajándékainak sajátos megtapasztalása, Isten igéjének figyelmes hallgatása, a megkülönböztetés képességének gyakorlása, az intézményükben idők folyamán fölhalmozódott nevelői hagyomány gazdagsága, az igazság elmélyült ismerete révén – képesek különlegesen hatékony nevelői tevékenységre, és segítséget nyújthatnak más nevelők kezdeményezéseihez. Mivel e karizmával rendelkeznek, olyan nevelői légkört tudnak teremteni, melyet áthat a szabadság szelleme és az evangélium szeretete, s mely a növendékekben – a Szentlélek munkájaként – elősegíti az emberségükben való gyarapodást. Ily módon a nevelői közösség a közösség megtapasztalásának és a kegyelem helyévé válik, ahol a pedagógiai szándék hozzájárul ahhoz, hogy az isteni és az emberi, az evangélium és a kultúra, a hit és az élet harmonikus egységben egyesüljön.” (Szent II. János Pál pápa: Vita Consecrata)

Az igény, hogy a megszerzett tapasztalatot és tudást átadja utódainak, a kezdetektől élhetett az emberben, akárcsak az, hogy az átélt hitet és a Gondviselésben való bizalmat továbbadják és minél szélesebb körben terjesszék. Az első mesterek Jézus apostolai voltak, akik tevékenysége a krisztusi küldetés szerint valóban nevelői munkának tekinthető. Ezen az elven folytatódott később a szerzetesi közösségek működése is, kialakulásuktól kezdődően egyértelmű az a törekvés, hogy a közösségek új tagjaival is megismertessék a rend hitéleti alapjait és szabályait, így már a kezdetektől fogva tanítással és neveléssel is foglalkoztak. A századok folyamán azonban egyre nagyobb lett az igény arra, hogy a rend keretein kívül is hasonló tevékenységet végezzenek, így a szerzetesi közösségek fokozatosan kialakították sajátos nevelési formáikat is, iskoláikat nem csak a tagok képzésére működtették. A hit terjesztése mellett kifejezetten a nevelés apostoli feladatát vállaló rendként jött létre például a jezsuita rend és így született a Ward Mária alapította angolkisasszonyok női szerzetesi kongregációja is. A régtől működő rendek a jezsuiták felszámolása után, az ő feladataik átvállalásával kapcsolódtak be a tanításba, így mára alig akad olyan szerzetesrend, amely valamilyen formában ne foglalkozna neveléssel, oktatással. Az adott társadalmak életében való személyes részvétel igénye a legégetőbb társadalmi gondok megoldására a 16. századtól hozza létre a tanító rendeket, amelyek apostoli tevékenységük fő hivatását a nevelésben nevezték meg.

1535-ben, Szent Ferenc harmadrendjének tagjaként, Merici Angéla női társaság alapjait vetette meg. A legenda szerint egy látomás hatására vált bizonyossá, hogy Jézus szolgálatában életfeladata a lányok nevelése és oktatása hitben, szerzetesi elköteleződés nélkül. Látomásában egy égig nyúló létra jelent meg, amelyen angyalok és lánykák lépdeltek felefelé, és ez erősítette meg őt abban, hogy olyan feladatot vállaljon, amely ennek megfelel. Közössége a vértanú szűz, Szent Orsolya nevét vette fel, és a társaság a gyermeknevelés és beteggondozás feladatát vállalta. Merici Szent Angéla korát megelőzve ismerte fel és alapszabályzatában rögzítette is, hogy mindig a helyi körülményekhez és az adott idő igényeihez kell igazodniuk. A közösség már az alapító életében egyre terjedt Itáliában, és csak Merici Szent Angéla halála után, az ágostonos regulák elfogadásával alakult meg a monasztikus ág, Szent Orsolya Rendje, az orsolyiták. A közösség nagy népszerűségét bizonyítja gyors terjedése nemcsak Európa-szerte, de az egész világon, a 18. században a Balkántól Írországig, Kanadától Brazíliáig több helyen voltak kolostoraik. Tevékenységük, bár számos nagyúri család gyermekét is nevelték, nagy hatással volt az egyszerű, szegényebb rétegre, társadalmi helyzetüktől függetlenül ingyen tanították, nevelték és erkölcsös, keresztény életre készítették fel a lányokat. A francia forradalom megszűntette az ország területén a kolostoraikat, tizenegy orange-i és tizenhat valenciennes-i nővér inkább vállalta a halált, minthogy lemondjon szerzetéről. Az alapító szentté avatásának idejére, 1807-re már újra közel száz házuk működött, és a rend a gyarmatokon is jelen volt. A 19. század végére felerősödtek az egységesülési törekvések, és 1900 őszén XIII. Leó pápa engedélyezte a Szent Orsolya Rend Római Uniójának működését.

Magyarországon az első iskolát 1675-ben, Pozsonyban nyitották meg, és a második világháborúig közel húsz alapítás történt a teljes történelmi Magyarország területén: Kassa, Nagyszombat, Nagyvárad, Sopron és Budapest csak néhány közülük, de a trianoni döntés következtében a rendi képzés megszakadt. A szétszóratás éveinek megaláztatásait követően az orsolyiták az 1990-es évek elején kaptak új erőre hazánkban. Ma az orsolyiták iskolaközpontot működtetnek Dombóváron, lánykollégiumot Egerben és Győrött, ahol idősotthont is fenntartanak, Merici Szent Angéla lelkiségének megfelelően: „*Előbb magadat alakítsd azzá, akivé a másikat formálni akarod. Ha szeretjük embertestvéreinket és mindenkivel békében tudunk élni: biztos jele ez annak, hogy jó úton haladunk.”*

Ahogy Merici Szent Angéla Észak-Itáliában, a spanyol származású pap, Kalazanci Szent József 1592-ben, Rómában döbbent rá arra, milyen hatalmas ellentmondás jellemzi a mindenkori Szentatya székhelyének városát. A fényűző gazdagságot sugárzó főúri és egyházi paloták mellett égbekiáltó ellentétként tűnt fel a nép nyomorúsága és különösen az utcán csatangoló, céltalan és reménytelen fiatal fiúk látványa. Ekkor érlelődött meg benne a gondolat, hogy a szegény sorsú fiúk számára az ingyenes, vagy ahogy ő nevezte: kegyes (piarum) iskola jelentheti a lehetőséget, amely megmenti őket a teljes zülléstől. Elemi iskolájában az írás, olvasás és számolás mellett hangsúlyt fektetett a keresztény tanításokra is, és olyan képzéseket próbált biztosítani számuk-

ra, amelyeknek hasznát vehették a gyakorlatban, kézműves műhelyeket, esti iskolákat is működtetett.

Társulatát az egyszerűbb néprétegek körében elért sikerei ellenére (vagy talán éppen azért) az alapító utolsó éveiben külső és belső viszályok jellemezték. Alig húsz évvel azután, hogy 1621-ben XV. Gergely pápa szerzetesi rangra emelte a közösséget, koholt vádak és rosszindulatú áskálódások következtében az alapítót leváltották, és 1646-ban X. Ince pápa fogadalom nélküli kongregációvá minősítette a piaristákat. Életrajzírói szerint Kalazanci Szent József a bibliai Jób példáját követve viselte a megpróbáltatásokat, erről tanúskodik egyik rendtársához írott levelének részlete: *„Hogy egy edény jónak találtassék, bármiféle embernek a kezébe is kerül, ahhoz elsősorban az kell, hogy a nyersanyagot jól megmunkálják, éppen így van az Isten szolgálatában is, úgy illik, úgy van helyénvalón, ha türelmesen elviselünk mindent és minden szeretettel, szelídséggel fizessünk jóval a rosszért, mert csak így leszünk felebarátaink, embertársaink épülésére. – Azonfelül mindnyájan azon legyenek, hogy jópéldát mutassanak a világiaknak és tegyenek bizonyságot arról, hogy valóban Isten Anyjának a szegényei, akik semmi másért nem jöttek Norciába, hanem csak egyedül azért, hogy fiaiknak lelki javát szolgálják. Ha így viselkednek, akkor majd elnémítanak minden rágalmat és gyarapodni fognak érdemekben. – Az Úr áldjon meg bennünket. Amen. – Róma, 1621. szept. 22.”*

A megpróbáltatások és széthúzások ellenére a rend népszerűsége nem csökkent, hanem egyre terjedt Itália, majd Európa területén is, és a 18. század közepén a piaristák pápai engedéllyel már egyetemeken is tanítottak. Az alapító már nem élhette meg, hogy 1669-ben IX. Kelemen pápa ismét teljes jogú ünnepélyes fogadalmas renddé nyilvánította a piaristákat. Kalazanci Szent Józsefet halálának 100. évfordulóján boldoggá, majd 1767-ben szentté avatták.

Magyarországon a piaristák már az alapító életében megtelepedtek, és 1721-ben létrejött a magyar tartomány, így idén a rend fennállásának 300. évfordulóját ünnepelte hazánkban, és az eltelt évszázadok nehézségei ellenére, a kor elvárásainak is megfelelve töretlen lendülettel működnek. A piaristák a 19. század közepére a kultúra és a tudományok terén vezető szerepet játszottak a magyarországi iskolák között, intézményeikből olyan neves egyéniség került ki, mint Katona József és Madách Imre drámaírók vagy Vörösmarty Mihály költő, de járt a piaristákhoz Petőfi és Ady Endre is. És nemcsak az irodalom területén jeleskedtek piarista iskolákat járt személyiségek, náluk tanult Széchenyi István és Deák Ferenc is, akárcsak Trefort Ágoston és Semmelweis Ignác - hogy csak néhányukat említsük.

A rend magyarországi fejlődését a trianoni döntés vetette vissza, több házat és iskolát elvesztettek, de 1925-re már megalakultak az önálló erdélyi és felvidéki tartományok. A 15 magyarországi házból a második világháború végét tíz élte meg, a kommunista rezsim pedig 1950-től két iskola, a budapesti és a kecskeméti gimnázium működését engedélyezte.

A rendszerváltás után új lendületet kapott a rend működése, a meglévők mellett új iskolákat nyitottak vagy indítottak újra, és kiszélesedett a képzési paletta is. Ma Magyarországon és Erdélyben működtetnek főiskolát és gimnáziumokat, kollégiumot és tanulmányi házakat, tevékenységeiket mottójuknak megfelelően végzik: Pietas et litterae (Kegyesség és tudomány).

A piarista rend alapításának évében, 1597-ben a húszéves Alix le Clerk céltalan életének értelmét keresve találkozott Peter Fourier ágostonos kanonokkal, akit már eleve foglalkoztatott a lányok oktatásának kérdése, és a találkozás eredményeképpen létrejött az ágostonos kanonisszák rendje. Alix Le Clerk ötödmagával örökös tisztasági fogadalmat tett és hamarosan megnyitotta első iskoláját, amelyet rövid időn belül több is követett Franciaországban. Sikerének titka a nyitottság volt, szegény és gazdag tanulókat is befogadtak, és más felekezetű lányok nevelését is vállalták. A tehetséges lányok oktatásában arra törekedtek, hogy alkalmassá tegyék őket arra, maguk is taníthassanak.

Fourier Szent Péter halálakor, 1640-ben az ágostonos kanonisszáknak már közel hatvan házuk volt. Magyarországon 1747-ben, Pozsonyban nyitottak iskolát. Nagyon sikeres tevékenységük nyomán Scitovszky János, későbbi esztergomi érsek 12 pozsonyi nővérrel megalapította Pécsett a Miasszonyunkról nevezett Női Kanonokrendet. Az intézmény olyan mértékben fejlődött, hogy hamarosan négyosztályos polgári leányiskolát, majd tanítóképzőt is nyitottak, és a nővérközösség az 1920-as években a tolnai Bölcskén is nyitott iskolát. A rend a százéves jubileumot már nem ünnepelhette meg – az iskolákat államosították és a nővérek szétszóratásban éltek. Egy csoportjuk vállalta egy szociális otthon vezetését, amely azóta is működik, és amely a rendszerváltás után szerepet játszott abban, hogy a rend újjászerveződhetett.

A többi rendhez hasonlóan az ágostonos kanonisszák is arra kényszerültek, hogy a történelem sodrásában többször is újraindítsák tevékenységüket, és a kedvezőtlen világi intézkedések hatására a rendből új kongregációk is létrejöttek. 1809-ben Bajorországban feloszlatták a rendet, iskoláikat megszűntették, de Stadtamhof plébánosa, Michael Wittmann megkísérelte a kis település iskolájának újraszervezését. Néhány fiatal lányt ösztönzött a tanítói képesítés megszerzésére, és egyikőjük, Karolina Gerhardinger 1825-ben engedélyt kért egy helyi tanítói szövetség létrehozására, és bár a feloszlatott ágostonos kanonisszák kolostorát nem kapta meg, társaival együtt megkezdte tanítói munkáját a népiskolában. 1833-ban az osztrák császárné udvari papja, Franz Sebastian Job szülővárosában, Neuburg vorm Waldban új iskola szervezését kezdeményezte, és Karolina Gerhardinger harmadmagával vállalta az iskola alapítását, az általa összeállított szabályzat szerint néhány társával megkezdték működésüket. Bár egy év leforgása alatt Gerhardinger Karolina mindkét pártfogóját, Wittmannt és Jobot is elveszítette, tántoríthatatlanul hű maradt céljához, felvette a Jézusról nevezett Terézia nevet, és megszerezte az iskola működéséhez szükséges engedélyeket. A novíciák 1835-ben kezdték meg tanulmányaikat a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek rendjében, és a közösség 1841-ben Münchenben nyithatott új házat, amely az anyaházuk lett. Hat évvel később már az Egyesült Államokbeli Baltimore-

ban is megtelepedtek, és Terézia anya halálakor, 1879-ben már közel háromszáz iskolát működtettek.

A rend fejlődése egy másik irányból is új alapítással járt együtt, a Szegény Iskolanővérek egy csehországi tagja, Franz Maria Terézia anya a kalocsai érsek meghívására 1860-ban, Kalocsán hozta létre a Miasszonyunkról nevezett Kalocsai Iskolanővérek Társulatát, amely következő évtizedekben csak Bácskában 18 házat tartott fenn. A trianoni döntés után ezek mind a határon túlra kerültek, és a Szentszék 1930-ban Miasszonyunkról nevezett Bácskai Nővérek néven függetlenítette a rendet.

A Szegény Iskolanővérek Magyarországon 1858-ban, Temesvárott létesítették első iskolájukat, és az első világháború végéig az ország egész területén újabb és újabb intézmények nyíltak, de a trianoni döntés során a 32 házból 22 kerül a határon túlra, a rendi központ pedig Szegeden folytatta működését.

Ahogy a többi rend is, a Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek is töretlen lendülettel kezdte újraszervezni iskoláik életét, amelynek a második világháború, majd kommunista diktatúra újabb gátat vetett. A rend egyike volt annak a négy szerzetesi közösségnek, amely folytathatta tevékenységét, egyetlen női rendként két iskolát tarthattak fent, a debreceni Svetits Lánynevelő Intézetet és megkapták a budapesti Patrona Hungariae Gimnáziumot. A rendszerváltás után újult erővel kezdték tevékenységeiket bővíteni, az általuk fenntartott budapesti gimnáziumból iskolaközpont nőtt ki, és a tanítás mellett a nevelésre, a kor kihívásaira válaszoló, teljes személyiség formálására törekednek. A rend tagjai az ágostonos lelkiség és Boldog Terézia anya karizmáját követve missziós tevékenységgel is támogatják a szükséget szenvedőket; a társadalom peremére szorultakat gyakorlati segítséggel támogatják, vagy kulturális tevékenységükkel segítik a magyar közösségek fennmaradását a határainkon túli területeken.

Bosco Szent János, vagy közismert nevén Don Bosco a többi rendalapítóhoz hasonlóan egy olyan időszakban és társadalomban hozta létre társaságát, amely valamilyen hiány, űr pótlását igényelte. A történelmi események sorozatában, amikor az emberek figyelme nagyobb távlatokra figyel, elsikkadnak az apró dolgok. Akkor, amikor az emberek figyelme a nemzeti Olaszország megteremtésére, az itáliai államok egyesítésére koncentrált, égető szükség volt a gyermekek és a fiatalok irányítására és vezetésére. Don Bosco Szalézi Szent Ferenc neve alatt hozta létre társaságát, és az árva, nagy szegénységben élő vagy a börtönt is megjárt fiatalok megmentésére törekedett olyan tartalmas foglalkozásokat nyújtva számukra, amelyekkel kiemelkedhettek a lehúzó közegből. A rend az állami hatalom korlátozásai ellenére nemcsak működött, hanem egyre szélesebb körben terjedt. (1862-ben az alig egy évvel korábban létrejött egyesült Olaszország kormánya megszűntette a szerzetesrendeket.) Az alapító halálakor, 1888-ban a szaléziak már tíz országban működtek, és a következő évtizedekben egyre bővültek missziós területei is Ázsiában és Latin-Amerikában is.

Magyarországon az első rendház Péliföldszentkereszten nyílt meg 1913-ban, a magyar tartomány 1929-ben önállósult és a közösség a második világháború utáni időkig rendületlenül terjeszkedett. A kommunista rezsim a többi renddel együtt a szaléziak működését is betiltotta, a hűség és elkötelezettség vértanúja lett Boldog Sándor István, aki illegalitásban folytatta szerzetesi fogadalommal vállalt tevékenységét, amelyért 1953-ban kivégezték. A rend magyarországi megtelepedésének centenáriumán, 2013-ban avatták őt boldoggá, és három éve, 2019-ben hosszas kutatómunka után maradványait, ereklyéit sikerült teljes bizonyossággal azonosítani a rákoskeresztúri Új Köztemetőben. A rend ma az oktatás és nevelés minden szintjén jelen van, óvodákat és iskolákat, lelkigyakorlatos házat és sportközpontot tartanak fenn, és működtetik a sajátosan szalézi lelkületű ifjúsági központokat, az oratóriumokat, amelyek a játék és ima tartalmas színterei.

A férfirend mellett 1872-ben Bosco Szent János és Szent Maria Domenica Mazzarello összefogásából megalakult a női ág is, a Segítő Szűz Mária Leányai társasága, létrejöttüket a szükséget szenvedő lányok nevelésének szándéka hívta elő. Ahogy Don Bosco a fiúk, úgy Maria Domenica anya is szalézi mintára, Isten szeretetére nevelve, a munkán keresztül próbálta a lányokat megmenteni a fenyegető helyzetektől, varróműhelyében kenyérkereső foglalkozásra készítette fel őket, vasárnaponként pedig tartalmas, imával és szórakozással teli együttlétet biztosított számukra. A Segítő Szűz Mária Leányai ma három közösségben élnek az országban, óvodát, általános iskolát és egyetemi kollégiumot tartanak fent, és működtetik a nagy népszerűségnek örvendő szalézi oratóriumot. A szaléziak legfőbb pedagógiai elve a megelőzés, az, hogy a szeretettel teli nevelés során a nevelő elérhető legyen a növendékek számára, és ne csak tanítsa vagy képezze őket, hanem olyan tartalmas szabadidős tevékenységeket biztosítsanak, amelyek segítik a fiatalokat kiteljesedni és megtalálni saját útjukat, hogy jó keresztények és állampolgárok lehessenek.

„Az egyháztörténelem az ókortól napjainkig gazdag az Istennek szentelt személyek csodálatra méltó példáiban, akik az életszentségre törekvést nevelőként élték és élik, s az életszentséget mint nevelői célt mutatják be. Közülük sokan a szeretet tökéletességét a nevelői munkában érték el. Ez a legértékesebb ajándékok egyike, melyet az Istennek szentelt személyek ma is a fiataloknak adhatnak, amikor azok egy szeretettel teljes nevelői szolgálat fogadóivá lesznek, miként Bosco Szent János bölcsen megjegyezte: „Az ifjakat nemcsak szeretni kell, hanem tudniuk is kell, hogy szeretik őket.” (Szent II. János Pál pápa: Vita Consecrata)

Szentgyörgyi Georgina

Forrás:
Magyar Katolikus Lexikon http://lexikon.katolikus.hu/; A remény emberei https://www.szerzetesek.hu/remeny-emberei; Puskely Mária: Kétezer év szerzetessége, Dinasztia Kiadó, Budapest, 1998; https://www.adorans.hu/node/2469; https://katolikus.hu/szerzetesrendek; https://www.magyarkurir.hu/megszentelt-elet/megtalaltak-es-azonositottak-boldog-sandor-istvan-ereklyeit; http://www.orsolyita.hu/index.html; https://www.iskolanoverek.hu; https://szaleziak.hu/; https://szerzetes.hypotheses.org/noi-rendek/orsolyita; https://www.szepi.hu/piarista/kallev/; Vita Consecrata - II. János Pál pápa szinódus utáni apostoli buzdítása a püspökökhöz és papokhoz, a szerzetesrendekhez és szerzetesi kongregációkhoz, az apostoli élet társaságaihoz, a világi intézményekhez és minden hívőhöz az Istennek szentelt életről és annak küldetéséről az Egyházban és a világban, 1996 https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=73#VC3

ZÁRLAT UTÁN – FOKOZATOS NYITÁS

Rövid összefoglaló a taksonyi Karitászcsoport tevékenységéről

Mindannyiunk életét befolyásolta és átszervezte a 2020 márciusában hazánkban is megjelent koronavírus-járvány. Így természetesen a karitászcsoport terveit, elképzeléseit, munkáját is jelentősen átprogramozta a bevezetett csoportosulási és kijárási korlátozás, a „Maradj otthon” felhívás.

Ahogy a tavalyi évben, úgy 2021-ben sem tudtunk ruhaneműket, egyéb használati tárgyakat befogadni, ezért az idei ruhavásárra sem kerülhetett sor.

Május hónapra a csoportosulásokra vonatkozó előírások enyhültek ugyan, de az ilyenkor megrendezésre kerülő **lelki napot** már nem tudtuk megtartani, hiszen annak megszervezése több hónapos előkészítő munkát igényel.

Sajnálatos módon a heti rendszerességgel történt **ingyenes tejosztás** is elmaradt, ősszel ezt a tevékenységünket majd újra élesszük!

A szokásos **nagyböjti tartós-élelmiszer gyűjtést** a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2021. március 7 és 14 között hirdette meg. Miután a Váci Egyházmegyében éppen ekkor záródtak be ismét a templomajtók, a taksonyi templomban a gyűjtés május hónapban lett meghirdetve.

Hálás köszönet mindazoknak, akik adományaikat elhozták erre a felhívásra és lehetővé tették, hogy **25 rászoruló család** részére továbbíthattunk segélycsomagot. A csomagokba a tartós élelmiszereken kívül tisztító és fertőtlenítő szerek is kerültek, melyekre ezekben az időkben igen nagy szükség van. Köszönjük, hogy erre is tekintettel voltak az adakozók!

Készpénz-adomány is érkezett, melyet szintén nagy köszönettel vettünk, hiszen **gyógyszerek kiváltásában**, évközben az esetenként szükséges **élelmiszervásárlásokhoz** vagy éppen a közelmúltban **mosógépvásárláshoz** nagy segítséget nyújt az effajta adomány is.

Karitászcsoportunk is támogatta a Taksonyban kezdeményezett gyűjtést, melyet a **szigetszentmiklósi mentőállomás** megsegítésére szerveztek.

Szíves tájékoztatásul közöljük a kedves Olvasókkal, hogy a **nyári hónapokban továbbra sem tart a karitászcsoport ügyeleti nyitvatartást.**

Feleslegessé vált **használati ruhákat, tárgyakat az idei évben nem tudunk fogadni**, mivel a Plébánia teljes alagsorában – benne a karitász helyiségében is – felújítási munkálatok folynak.

Szíves megértésüket és türelmüket kérjük az újranyitásig!

Nem gondoltuk, hogy az egy évvel ezelőtt közreadott beszámolónkban leírtak ma is aktuálisak, hiszen a vírus okozta nehézségek miatt az elmúlt fél év karitásztevékenysége sem úgy alakult, ahogyan azt elterveztük.

Továbbra is bízunk azonban Isten irgalmas szeretetében és reméljük, hogy az elkövetkezendő időszakban újra a régi lendülettel fogjuk tudni segíteni és szolgálni az arra rászorulókat, időseket és megfáradtakat. Mert, ahogy Böjte Csaba testvér írta, „az Úr, ha egy ajtót bezár, akkor egészen biztos, hogy valahol egy ablak kinyílik előttünk!”

Kellemes nyári időtöltést és jó pihenést kíván: ***a taksonyi Karitászcsoport***

Dunaharaszti Szent Erzsébet Karitász hírek

Köszönjük szépen a május 9-16-ig tartó tartósélelemgyűjtésben való részvételt mindkét egyházközségnek! Köszönjük azt is, hogy a templomból átszállították a karitászházba a kedves segítők! 20 csomag jött így össze. Még 2020 decemberében 100.000 Ft támogatást nyertünk a helyi Gebrüder Weiss Kft-től, amelyet már akkor tartósélelemre fordítottunk. (Mi már novemberben összeállítottuk a karácsonyi csomagokat a rászorulóknak, így nem számítottuk erre a támogatásra.) Így a kétféle adományból 40 ajándékcsomagot állíthattunk össze, amelyet részben házhoz szállítottunk, részben a karitászházban adtunk át olyan személyeknek, akik számára ez segítséget jelentett. Köszönjük a nagylelkű támogatást mindenkinek! Ismét az együttérzésükről tettek tanúságot. Ez nagyon nagy dolog, a mai közönyös világban! Különösen a pandémia okozta nehézségek miatt. De pontosan ezért volt fontos ez a gyűjtés, amelyet Láng András plébános atya meghirdetett a haraszti rászorulók javára. *Isten áldja 75. szülinapja alkalmából András atyát!*

A karitásztábor augusztus 9-től 13-ig, reggel 8 órától 16 óráig tart. A több helyről érkező támogatásnak köszönhetően térítésmentes lesz, mint mindig. Nagyon örülünk ennek, mert ez azt jelenti, hogy sokak szívügye ez a karitásztábor. Ez a gesztus a részükről a Mennyei Atya feltétel nélküli szeretetét hirdeti.

A jelentkezési lapokat már kiosztottuk, de a jelentkezés csak úgy érvényes, ha vissza is adják kitöltve a hitoktatóknak és a karitásztagoknak Az ifjú segítőket is szeretettel várjuk! Igazolni tudjuk az érettségi előtti kötelező közösségi szolgálatukat. **A táboroztató szülőktől kérünk kulacsot, hogy a gyermek a sajátját használja: mi segítünk feltölteni.**

A táborépítés augusztus 7-én, szombaton 15 órától: kérjük az édesanyák, édesapák segítségét, mert ez igen nagy munka! **A táborbontás augusztus 13-án 15 órától kezdődik**: szintén kérünk segítséget, hogy a plébániát szép rendben adjuk vissza a közösségnek! Ez az összefogás segíti azt, hogy jövőre is szervezzünk karitásztábort. Várjuk mindazokat a felnőtteket, akik szeretnének idejükből, művészi képességükből, szeretetükből a gyermekeknek adni. FONTOS! **A járványügyi protokoll betartására törekedjünk mi felnőttek – vigyázzunk a gyermekekre és egymásra!**

Dunaharasztin táboroztak a 30 éves Szentjánosbogár közösség tagjai

Városunk és plébániánk adott otthont a 30 éves Szentjánosbogár közösség tagjainak, akik helyi és környékbeli gyerekeket táboroztattak egy hétig. Június 27. és július 2. között bogár-énekektől volt hangos a Szent István templom, ahol több mint ötven kisbogár és vezetőik töltötték a lelki napokat. Minden napot közös imádsággal kezdtek, ahol Kutas Attila, Atitiszi – tábori pap, paksi plébános – gondolataival gazdagodtak a táborozók. A mindennapi közös szentmiséken a közösség zenészei játszottak, emelve ezzel a szentmise fényét.
Délelőttönként a csoportos beszélgetéseké volt a főszerep, délutánonként pedig részt vehettek kézműves foglalkozásokon, sportprogramon, akadályversenyen is. A tábor ideje alatt a lelki élmények mellett a testi feltöltődés is fontos szerepet kapott. Csütörtökön, a megszokott módon tábortűzzel és tűz körüli, vidám játékokkal zárták a hetet. Pénteken a jutalmak kiosztása és a közös búcsúszentmise után ért véget a tábor és vettünk könnyes búcsút egymástól.
Sok szép élménnyel és kedves emlékkel gazdagodtunk ezen a héten. Hála mindenki munkájáért!

Köszönjük a támogatást András atyának és Zsolti atyának, valamint a szállásadó családoknak és a segítőknek! Isten áldja meg őket bőségesen!

Szabó-Halász Ágica

„Találkoztam Jézussal a szentáldozásban!”

2020 októberében nagy lelkesedéssel vágtunk bele hitünk megismerésének kiemelkedően fontos szakaszába. Több mint 30 gyermek (és az ő kedves szüleik) vállalta, hogy részt vesz azokon a felkészítő alkalmakon, amik hozzásegítenek a Jézussal való találkozáshoz hitünk szent titkában. Kezdetben három csoportba tagozódva, kinek-kinek a felkészülésre megfelelő alkalom szerint, kezdtünk bele közös utunkba. Voltak, akik Zsolti atyával keddenként, voltak, akik Czifra Orsi nénivel készültek Ligeten és a vasárnapi csoport velem tűnt fel templomunk első soraiban.
A lelkes kezdetek után sajnos nagy szünet és bizonytalanság következett az egész világot érintő járványhelyzet miatt. Várakozás és reménykedés után a belátás következett, hogy a felkészítőket meg kell próbálni online folytatni. Sajnos, ez sokszor technikai problémákat okozott, viszont a lelkesedés töretlennek mutatkozott, hiszen komoly hozzáállásról tett tanúságot a gyerekek részvétele az online térben is. Az idő telt és a felkészülésünket komolyan megnehezítette ez a helyzet, sokáig még abban sem voltunk biztosak, hogy ebben a tanévben sor kerülhet az elsőáldozásra.
Azonban a helyzet javulására reagálva és a szülőkkel konzultálva, a lehetőségekhez mérten intenzív tempóba váltottunk. Húsvét után minden héten találkoztunk, kihasználva, hogy a templomunk kellően nagy teret nyújt a fizikai távolság megtartásához. A gyerekek egyre inkább bevonódtak a szentmisék lelkületébe is, köszönhetően a rendszeres alkalmaknak és tudásukat is sikerült bővíteni a lelkiéletre vonatkozóan. S végül 29 gyermek jutott el a felkészülés lezárulását jelentő vizsgákhoz, amelyeket Zsolti atya „szigora” ellenére mindenki sikeresen teljesített. András atya segítségével pedig az első szentgyónást is elvégezték. Május 30-án, a püspöki rendelkezés értelmében mindannyian részesülhettek az Eucharisztia szentségében és ünnepelhette egyházközségünk a gyermekeket és családjaikat.
Számomra nagyon sokat jelentett az a nyitott légkör, amit tapasztaltam az elsőáldozásra való készületünkben, amit mind a gyerekek hozzáállása, szüleik támogató erőfeszítései, mind pedig a közös vasárnapi liturgiákon való rendszeres részvétel biztosított. Bízom benne, hogy egyre inkább közösséggé formálódva fog tudni folytatódni a megkezdett út, és jövőre ehhez újabb elsőáldozásra készülő csapat tud csatlakozni. Így az a remény tölt el, hogy egyre többen tudunk kapcsolódni az Úr Jézushoz, és egyre többen hordozhatják szívükben ezt az üzenetet, amit a szánkat eltakaró maszk is hirdetett, hogy „találkoztam Jézussal a szentáldozásban!”

Sulyok István, hitoktató

HIRDETÉSEINK:

A második jegyestanfolyam folyamatban van. Még mindig vannak újabb jelentkezők, akik ebben az évben szeretnének templomi házasságot kötni. Velük majd külön kell foglalkoznunk.

Az egyházközségekhez kapcsolódó nyári táborok:
Bogártábor június 27-től július 2-ig, dunaharaszti Főplébánia
Ifjúsági tábor Nógrádban július 11-től 17-ig
Cserkész- és hittanos tábor augusztus 2-6-ig, dunaharaszti Főplébánia
Karitásztábor augusztus 9-13-ig, dunaharaszti Főplébánia

Taksonyi Szent Anna búcsú
A hagyományos Szent Anna téri vigalom idén is elmarad. A tavaly elmaradt hangversenyek a Fő téren a 750 éves jubileum megünneplésére meg lesznek tartva, július 19-től 23-ig, erről a plakátot mellékeljük.
Szombaton, július 24-én, este 6 órakor búcsúi ünnepi szentmise lesz a taksonyi templomban, amelyet Mokos János újmisés atya végez, aki a szentmise végén újmisés áldást oszt.
A vasárnapi ½ 9 órai ünnepi búcsúi szentmisét Balázs Ferenc erdélyi plébános atya mutatja be.

Kedves Testvérek!
A Rákócziligeti templom felszentelését 2021. október 30-án délelőtt 10 órára tűztük ki. Marton Zsolt püspök atya fogja felszentelni az új templomot. Még több munkálat van hátra, de reméljük, hogy addig minden elkészül. Egyedül a kóruson lévő ülőhelyek elkészítésének anyagi fedezete nincs még meg, ami durván számolva kb. 10 millió forintot tesz ki.
Az ima-háttér nagyon fontos. Kérjük imáitokat, hogy a hiányzó munkálatok Isten segítségével a szentelésig elkészüljenek.

András atya

HATALMASABB, MINT SOK VÍZNEK ZÚGÁSA, HATALMASABB, MINT A TENGER MORAJLÁSA, MINDENNÉL HATALMASABB AZ ISTEN A MAGASSÁGBAN.
(Zsoltárok 93,4)

Szent Benedek tanácsa mindennapi életünkhöz

1. Figyeljünk és hallgassunk!
2. Munkával tartsuk karban a szellem egészségét!
3. Alakítsunk át minden feladatot „a kezek imádságává”!
4. Alakítsuk ki napjaink ritmusát!
5. Figyeljünk oda mások szükségleteire, ne csak a magunkéira.
6. Legyünk figyelmezettek. Uralkodjunk időnkön.
7. Rendszeresen töltekezzünk!
8. Különböztessük meg a lényegest a sürgőstől!
9. Béküljünk meg lelkünkben egymással és Istennel, mielőtt lefeküdnénk!
10. Éljünk minden nap úgy, mintha ez lenne életünk utolsó napja.

KÖNYVAJÁNLÓ
Thomas Mann: JÓZSEF ÉS TESTVÉREI

Thomas Mann, német író, a XX. századi európai irodalom egy legjelentősebb alakja. Fiatalon, 1901-ben megírt első művéért, egy ún. családregényért, amely A Buddenbrook-ház címet viseli, már elismert és többkötetes íróként, 1929-ben irodalmi Nobel-díjat kapott.

Thomas Mann polgárcsaládban született, négyen voltak testvérek. Az író gyermekkoráról úgy emlékezik meg, mint „gondoskodásban és boldogságban” eltelt időszakra. Bátyja, Heinrich, a német nyelvű irodalomnak szintén elismert alakja. Thomas Mann számára kora gyermekkorától eldöntött volt, hogy irodalmi pályára fog lépni, az írói hivatást kívánja választani. Kevés idejű polgári kenyérkereset után életét egészében irodalmi munkásságának szentelte.

Thomas Mann pályája nem békés történelmi időszakon át vezetett. Az első, majd a második világháború sebeket ejtett művészi és családi életén egyaránt. Felszólalt a háborúk ellen, nem politizált, de felismerte a korabeli köztársasági, demokratikus berendezkedés jelentőségét, s ugyanúgy a tért nyerő fasizmusban megnyilvánuló sötét, romboló erőket, azok halálos veszedelmét. A második világháború időszakában feleségével és hat gyermekével elhagyta Németországot. Kezdetben Svájcban telepedett le, majd Európát a háta mögött hagyva az Amerikai Egyesült Államokban élt családjával. Idős korára visszatelepült Európába, Svájcban hunyt el, 1955-ben, nyolcvanéves korában.

Néhány jelentősebb regénye, elbeszélése: A varázshegy, amelyet felesége TBC-s megbetegedése és a szanatóriumban töltött hosszabb idő ihletett, a Doktor Faustus, a sátáni csábításról, a Lotte Weimarban – Goetheről, a Halál Velencében – Richárd Wágner alakjával, a Mario és a varázsló, melyben a fasizmus lélektanát és az ellene lehetséges küzdelmet rajzolja meg, és nem utolsó sorban a József és testvérei tetralógia, amelyről most írni szeretnék.

A József-történet a hagyomány regényének nevezhető. Thomas Mann 1933-tól 1944-ig írta művét, és munkáját hosszú alapanyaggyűjtés és felkészülés előzte meg. Érdekességként megemlíthetjük, hogy az előkészület részeként az író hosszasan levelezett Kerényi Károly magyar vallástörténésszel és ókorkutatóval.

A József és testvérei regény egyik nagy kedvencem, többször is elolvastam, az eredeti kiadás pedig segített, amikor a német nyelvet tanultam. Meghatóak, megrázóak, misztikusak és költőiek az előszó világhírűvé vált első sorai, melyet szerzőtársam is említ a Szentlélek csodái sorozatban: „Mélységes mély a múltnak kútja.”

S valóban, a múltat sok lepel borítja, ahányszor fellebbentünk egyet, újabb és újabb, soha be nem látható és soha fel nem fogható, isteni titkot rejtő távlatok bontakoznak ki előttünk. Szívbe markoló, súlyos és mégis könnyű, ha ráléphünk arra az ösvényre, amely a bibliai időkbe vezet el bennünket, a választott nép terhes, véres, küzdelmes, ugyanakkor reményteli, az egy Istennel kötött ragyogó, bűntől megváltó (mindannyiunk számára megnyíló) jövőt ígérő szövetség megkötésének idejére.

Hogy ezt a történetet meg tudja írni, Thomas Mann tanulmányozta magát a Szentírást, a rabbinikus iratokat, a Koránt, a perzsa eposzokat, a korai keresztény irodalmat, a Közel-Kelet őstörténeti mondáit és vallási irodalmát.

A kutatás során azonban be kell látnia az embernek, hogy a történelem, így a zsidó-keresztény eposz hagyománya is belemerül az évezredek homályába. Akármilyen mélyen ásunk a múltba, a kezdetét nem találjuk.

A József-regényben több Jézusra való utalást is találhatunk. Például, amikor testvérei a kút mélyére dobják Józsefet, rádöbbennek cselekedetük súlyára, amiből már nincs visszatérés. „Nagy Isten, mit tettek az atya [Jákób] bárányával! – kiált fel az író. A testvérek követ hengerítenek a kút szájára, mint tette ezt Arimateai József Jézus sírjára. József is három napot töltött a mélységben, mint Jézus majdan a sírban, s Józsefet az arra haladó midjáni kereskedők húzzák ki a kútból, rabszolgának ejtve, de megmentve életét, s indulnak el vele Egyiptom felé, ahol sorsa majd felemelkedik.

A történet regényes, a precíz tudományos előkészületek az ihletet dagasztották, ugyanakkor a művész nem teljesen ragaszkodik a történészek által elfogadott tényekhez. A regényben idő és időtlenség lebeg, ezzel az írói eszközzel hangsúlyozva, hogy a teremtésben, az emberiség történelmében ott van az ég és a föld szövetsége és az isteni kegyelem állandó jelenléte.

Thomas Mann ugyanakkor elejétől a végéig hűségesen végigmeséli a történetet, melyet nem tesz könnyű olvasmánnyá az előre-hátra utaló stílus. A regény egy életfolyam, Jákób, másik nevén Izrael és tizenkét fia: Rúben, Simeon, Lévi, Júda, Dán, Naftáli, Gád, Ásher, Iszakár és Zebulon, valamit József és Benjámin története. József, a kedves feleség, Ráchel elsőszülöttje, szép arcú és alkatú, értelmes, fürge, jószándékú, hűséges, inkább szelíd, s ábrándozó, álmokat látó fiú, aki nem illeszkedik tíz pásztorkodó, súlyos fizikai munkában fáradó bátyja közé. Föllobban az irigység, a gyűlölet, és megtörténik a tragédia. József alászáll a poklokra, majd felmagasztaltatik: szorgalma, intelligenciája, hűsége és becsülete révén rabszolgából Egyiptom második embere lesz.

Végül, a testvérek, a gyászoló atya, Jákób és az elárult, elveszejtett József viszontlátják egymást, s a hosszú, sokrétű, hímes történet Jézusra utaló befejezésében József, aki Egyiptom népét is megmentette az éhhaláltól, megmenti saját családját is, és megbocsát testvéreinek, akik vétettek ellene.

Koczka Tamásné

UTAZÁS AZ APOSTOLOKKAL 18.

Mezopotámia

Az Úr mennybemenetele után Júdás Tádé apostol Edesszába ment. Ott akkoriban Abgár király uralkodott, aki leprától szenvedett. Az apostol Jézus tanítványaként mutatkozott be neki, majd pedig fogta a magával hozott kendőt, Veronika kendőjét, amelyen Jézus arca volt látható, betakarta vele a leprában szenvedő király arcát, aki rögtön visszanyerte egészségét. A király halála után, 57 körül, a kendőt befalazták a városfalba, a nyugati kapunál elrejtve a trónörökös elől, aki üldözte a városban a kereszténye-ket. Ezt Caesareai Euszebiosz püspök jegyezte fel a 4. században, de a legenda többféle változatban is fennmaradt.

Ezután Júdás Tádé Mezopotámiában hirdette az evangéliumot, majd Perzsiába ment Simon apostollal együtt. Éppen akkor tervezett hadjáratot Baradach, a babiloni király hadvezére India ellen. Jóslatot kért isteneitől, és azt a választ kapta, hogy nagy háború következik, amelyben mindkét oldalon sokan halnak meg. Ettől Baradach megrettent, de szorult helyzetében az apostolokhoz fordult. Simon és Júdás Tádé ezt mondta: „Nem kell félned, mert velünk a béke jött országotokba. Nem lesz háború, holnap a harmadik órában követek érkeznek Indiából, hogy a békéről tárgyaljanak veled." A pogány papok, akik az előbbi jóslatot adták, kinevették az apostolokat, de másnap bekövetkezett, amit Simon és Júdás Tádé mondott: megérkeztek a békekövetek Indiából. Miután a béke bizonyossá vált, Baradach máglyára akarta vetetni a pogány papokat a hazugságuk miatt, Jézus tanítványai azonban így könyörögtek: „Mi nem azért küldettünk, hogy élőket megöljünk, hanem hogy holtakat életre keltsünk!" Ennek híre eljutott a király fülébe is, aki elrendelte, hogy a két apostol szabadon működhet országa területén.

Ők, miután bejárták már az egész országot, eljutottak egy városba, melynek népét ellenségeik feltüzelték ellenük. Elfogták és a pogány templomba hurcolták őket. Akkor megjelent nekik az Úr angyala, és mindkettőjüket választásra szólította fel: vagy azonnal meghalnak mind, akik ellenük támadtak, vagy ők lesznek vértanúk. Mindketten a vértanúságot választották, de azt kérték, hogy csillapodjon le a tömeg dühe, és mindegyik gonosz lélek zúzza szét a saját bálványát. Mikor a bálványképek mindenki szeme láttára darabokra törtek, a pogány papok rárohantak az apostolokra, és megölték őket. A hagyomány szerint Simont darabokra fűrészelték, Júdás Tádét pedig bunkóval agyonverték.

Szent Tádé apostol holttestét Babilonba vitték, és ott a tiszteletére emelt templomban helyezték el. Később visszavitték Jeruzsálembe, ahonnét Nagy Károly Toulouse-ba, Franciaországba szállíttatta el. Végül teste Rómába került, ahol a Szent Péter bazilikában őrzik ma is.

Ugyan a fentebbi legendák történelmileg megkérdőjelezhetők, a feljegyzések kétségtelenül tanúskodnak arról, hogy Júdás Tádé Júdeában és Szamáriában, majd Szíriában, Mezopotámiában, Örményországban és Arábiában is hirdette az evangéliumot.

A „Mezopotámia" kifejezés a mai tudományos nyelvben a Tigris és Eufrátesz folyók által közrezárt terület egészét jelöli. Ez nagyjából a mai Irakot foglalja magába, északnyugati része azonban Szíriához és Törökországhoz tartozik. Az ott élő keresztényekről sok szó esett Ferenc pápa legutóbbi, tavaszi iraki látogatása kapcsán.

Úgy tartják, hogy a kereszténység Tamás és Júdás Tádé apostolok munkálkodásának köszönhetően a Kr. u. 1. században jelent meg Mezopotámiában, s Babilon (majd Edesszsza) lett a székhelye a szír rítust követő Perzsa Egyház (más néven Nesztoriánus vagy Keleti Egyház) püspökének, jó ideig az arab/iszlám térhódítást követően is. Ez az egyház mondhatni főszerepet játszott az ázsiai kereszténység történelmében, ugyanis Irakon, Irányon és Indián kívül hittérítőik Kínába, Mongóliába, Turkesztánba is eljutottak, s virágzó közösségeket alapítottak. „A mezopotámiai kereszténység jelenléte, valamint szolgálata kétezer éven keresztül nemcsak a folyamközi ország javára vált, hanem az egyetemes egyház számára is a kezdetekkel való folytonos kapcsolatot

jelentette. Az iszlám megjelenésével azonban mindig hátrányos kisebbségben éltek, s főként az utóbbi ötven év jelentett az iraki keresztények számára súlyos kálváriát. Amikor az ISIS elfoglalta a ninivei fennsíkot, vagyis a mezopotámiai kereszténység bölcsőjét, százezer keresztény menekült el onnan és találtak átmenetileg otthonra Szíria, Libanon, Jordánia és Törökország menekülttáboraiban. Az úgynevezett Iszlám Állam megszűnése után három éve megkezdődött az újjáépítés és sok menekült visszatért hazájába." (Vatican News, P. Vértesaljai László SJ, 2021. március)

Tellis Kati

Az apostol a kőművesek, tímárok, vésnökök védőszentje, és oltalmát kérik reménytelennek látszó ügyekben, tanácstalanság idején, valamint elveszett dolgok megtalálásához. A legkétségbeesettebb helyzetekben és reménytelenségek közepette ezrek és ezrek kérték már Júdás Tádé közbenjárását és csodálatos módon meghallgatta őket az Isten.

A két kép az egyik legrégebbi keresztény monostort, a 363-ban alapított Mar Mattai (Szent Máté) monostort ábrázolja.

SZENT CECÍLIA KÓRUS – BESZÁMOLÓ ÉS TERVEK

Énekkarunk idei „szezonja" is rendhagyóan alakul: decemberi beszámolómban reményem fejeztem ki annak kapcsán, hogy ezévi terveinket már meg tudjuk valósítani maradéktalanul. Visszatekintve 2021. első felére, bizony mindösszesze egy szentmisei szolgálatra volt lehetőségünk, tekintve, hogy a járvány a tavaly novemberi újabb hullámának lecsengése helyett az idei húsvétunkra is rányomta bélyegét, újabb hullám, sőt karantén-helyzet alakult ki, és sajnos ismét a hívek közösségét nélkülözve, a 2019-ben már átélt online keretek közt ünnepeltük Megváltónk szenvedéstörténetét, a húsvéti szent három nap liturgiáját. Hála a közvetítő stáb munkájáért, hogy kapcsolatban tudtunk maradni egyházközségeink közösségeivel! András és Zsolt atyákkal, valamint idén egy kiváló énekessel, Paál Balázzsal kiegészülve énekeltük el a passiókat, illetve egy szép böjti Menegali motettát – számomra ismét megindító volt a húsvét a „zárt ajtók mögött". Énekkarom, a közösségek hiánya fájdalommal töltött el, ugyanakkor mérhetetlen hálát és örömet érzek muzikális papjainkért és Balázsért, akik vállalták a közös éneklést és így zeneileg is, amit csak lehetett „kihoztunk" a liturgiában.

A járvány okozta korlátozások nehezen akartak oldódni, így csak júniusban volt módunk egy énekkari szolgálatra, méghozzá a bérmálási szentmisében. Ez a szolgálat viszont úgy érzem csodaszép bensőséges ünnep volt számunkra, a kórus számára is és minden lelkesedésünket az oltár elé helyezve énekeltünk, hogy szebbé tehessük a negyven fiatal bérmálkozó ünnepét. Számomra személyesen is nagy boldogságot okozott, hogy bérmaszülői felkérésnek is eleget tehettem. Állandó orgonakísérőnk, Fonyódi Tivadar jóvoltából sokrétű zenei anyaggal készülhettünk fel: reneszánsz motetta, bécsi klasszika idejéből való ritkaság, kortárs olasz szerzemény, valamint egy magyaros ámbár posztromantikus, és „félmodern" a pécsi székesegyház orgonaművész-zeneszerzőjétől, Kovács Szilárdtól származó szentmise ordinárium hangzott el.

Reményem fejezem ki azzal kapcsolatban, hogy kórusunknak a járvány okán veszélyeztetett tagjait mihamarabb visszakapjuk, ugyanakkor örömmel említhetem, hogy több új taggal is bővültek szólamaink! Hálát adok Értük a Gondviselésnek, hiányzóinkat pedig nagyon várom, várjuk vissza, hisz számomra nem csak az számít, hogy minden szólamban elegendő legyen a létszám, hanem lényeges, hogy a már jól összeszokott közösségünk ismét teljessé váljon! Deo gratias – köszönet az Úrnak Énekeseimért!

Azt már sajnos az év elején láttam, hogy nem lesz esélyünk oly méltósággal megünnepelnünk az októberben esedékes 30 éves(!) jubileumunkat, mint ahogy a kórus is megérdemelné, és az alkalomhoz is méltó volna, így az a döntés született, hogy ezt egy évvel későbbre, 2022. őszére helyezzük át. A tervek

közt szerepel egy zenekar életre hívása, hasonlóan a 2016-ban volt 25 éves jubileumunk alkalmával, hogy Franz Schubert G-dúr miséjét elénekelhessük testvérkórusainkkal, a Szent Rita Kórussal és a váci dóm Szent Cecília Kórusának tagjaival közösen, illetve egyházmegyénk zeneigazgatójának, Varga László atyának Te Deum oratórikus művét, amivel hálát adhatunk három évtizedet felölelő töretlen zenei és közösségi létünkért. Ez bizony sok-sok szervezési feladattal jár, és az idei első félév bizonytalanságában nem volt mód még nekikezdeni sem. Ezen év ősze viszont nem múlik el nagyvolumenű lehetőség nélkül számunkra: a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus idénre halasztott rendezvénysorozatában a záró szentmisén, melyet nagy valószínűség szerint maga Ferenc pápa fog bemutatni a Hősök terén, mi is énekelhetünk a liturgiában egy 2000 főre tervezett, Varga László zeneigazgató atya által szervezett országos „összkórusban". Lelkesedésünk nagy, tekintve, hogy szinte „ki vagyunk éhezve" már a zenélésre, éneklésre.

A ligeti új templom püspöki felszentelése „hazai terepen" jelent nagy ünnepet október végén, erre szeretném meghívni kedves testvérkórusunkat a Szent Rita Kórust, hogy közösségi kapcsolatainkat ápolhassuk, és szolgálatunkkal szebbé tehessük ezt a manapság igencsak ritkaságszámba menő ünnepet és a hozzá tartozó különleges liturgiát.

Több vidéki meghívásunk is „összetorlódott" a járvány okán: a térségben Sóskút, Pécel, kicsit távolabb Alcsútdoboz tekintetében, egészen távolabb pedig Kaposvár mellett Böhönyére is, ahogy Devecserbe is hívtak minket, illetve Bátára és Kazár községbe. Mindezek mellett meghívást kaptunk a budavári Mátyás templomba is egy szolgálatra, ami ismerve az ott folyó magas színvonalú zenei életet, nagy megtiszteltetés számunkra. Van mit „beosztanunk" az elkövetkezendő évek tekintetében, ezért is hálás vagyok!

Amennyiben nem tör ránk újabb járvány-hullám, szeretnénk idén újra megszervezni a 2004. óta hagyományosan megrendezett városi adventi hangversenyt is.

Mindezekhez kérjük a gondviselő Isten segítségét, hogy életünk, működésünk vissza tudjon térni a járvány előtti lehetőségek és keretek közé!

Nagy István, kántor karnagy

Megkopott emlékezet

Az írott és íratlan magyar történelem évszázadaiból, sőt, talán évezredeiből merítve a nemzeti emlékezet a dicsőségek és kudarcok sorából egyaránt megőrizte azokat a személyeket, akikre méltán lehet büszke a magyarság egésze. Az eltelt évszázadok alatt a szájhagyomány történetekkel, meg nem történt eseményekkel kapcsolta össze az egykor élt vagy nem létező történelmi alakokat, létrehozva egy legendáriumot, mely beépült nemzeti identitástudatunkba. Hunor, Magor, Csaba királyfi, Botond, Lehel vezér, búvár Kund vagy Dugovics Titusz tettei vagy a róluk költött történetek éppúgy részei a hősi emlékezetnek, mint Dobó István, Zrínyi Miklós, az aradi tizenhármak vagy a 301-es parcella mártírjai.

Nemzeti hőseink ők, megemlékezünk róluk személyükhöz vagy neves sorsfordító eseményekhez kötődő évfordulókon, és ez így helyes. Azonban a hajlamosak vagyunk megfeledkezni azokról a kevésbé ismert hősökről, a kik szintén feláldozták életüket a királyért, a hazáért vagy azért a közösségért, amelynek védelméért harcba indultak. Az utókor emelt egy-két jelképes sírhelyet, mint Muhi vagy Mohács, de ez csak töredéke a törökök vagy a Habsburgok és mások elleni évszázados küzdelemben elesetteknek.

Az első, átfogó elhatározásra a hősi halottainknak kijáró tisztelet megadására, még az I. világháború alatt került sor:

1917. évi VIII. törvénycikk a most dúló háborúban a hazáért küzdő hősök emlékének megörökítéséről

1. § Mindazok, akik a most dúló háborúban a hadrakelt sereg kötelékében híven teljesítették kötelességeiket, a nemzet osztatlan, hálás elismerésére váltak érdemesekké. Őrizze meg a késő utókor hálás kegyelettel azok áldott emlékezetét, akik életükkel adóztak a veszélybenforgó haza védelmében.

2. § Minden község (város) anyagi erejének megfelelő, méltó emléken örökíti meg mindazoknak nevét, akik lakói közül a most dúló háborúban a hazáért életüket áldozták fel.

A részletes szabályokat a belügyminiszter rendelettel állapítja meg.

3. § Ezt a törvényt a belügyminiszter hajtja végre.

A törvény indoklásában ez áll:

A 2. §-hoz: A hősöknek áldott emlékezete felé fokozott kegyelettel tekint az egész nemzet; szent emlékük pedig tiszteletben kell tartania nemcsak a mai nemzedéknek, hanem a késő utókornak is, hogy példájukból buzdítást merítsen az önfeláldozásra és a hazaszeretetre. Ez teszi kötelességünkké, hogy névszerint örökítsük meg mindazoknak az emlékét, akik életüket áldozták fel a hazáért, mindnyájunkért. Ennek alkalmas módja, hogy minden község (város) a saját területén létesítsen olyan emlékművet, amelyre a haza védelmében elesett hős fiainak nevét maradandóan bevésse. Vagyonos községnek (városnak) monumentális műemléken, a szegénynek pedig szerény táblán, de mindenesetre méltó módon és minden egyszerűsége mellett is nemes művészi kivitelben kell megörökítenie hős fiainak nevét és emlékezetét. Oltár lesz ez az emlék minden időkön át: a hazaszeretet oltára, amelyen a tisztelet és soha el nem múló hála örök fényében fognak ragyogni a hazáért hősi halált halt vitézeink áldott nevei.

A törvényrendelet nem jelölt ki emléknapot. 1917. április 17-én szentesítették és május 3-án hirdették ki. Az ezt követő legközelebbi nemzeti esemény, ahol a hősökről megemlékezhettek, az Aranybullába is beiktatott, Szent Jobb ünnepe volt, amit május 30-án ünnepeltek évszázadokon át, még a reformáció után is, felekezeti hovatartozás nélkül. Egyes feltételezések szerint az e törvényt megerősítő, 1924. évi XIV. törvénycikk – amely kijelölte az emléknapot – alkotásánál ezt a tényt is figyelembe vették, bár a törvény indoklása ezt nem tartalmazza. A nemzeti kegyelet egységének érdekében azonban olyan körültekintően határozták meg az emléknapot, ami miatt érdemes az indoklás sorait felidézni:

A „Hősök emlékünnepe" azokat a magyar katonákat kívánja megünnepelni, azoknak az emlékét óhajtja a jövő számára megörökíteni, akiknek hősies bátorsága tette lehetővé és eredményezte a magyar csapatok által példátlanul álló halálmegvetéssel megvívott diadalmas harcok egész sorozatát, azokat a hősöket, akiknek neve – azokat a csapatokat, amelyeknek haditettei aranybetűkkel vannak megörökítve a történelem véres lapjain és napnál fényesebben ragyogják be a dicsőség fénysugaraival a múltat és a jövőt.

Heiszenberger Antal I. világháborús dunaharaszti honvéd és emléktáblája a Hősök teréről, amelyet a II. világháború sem kímélt. Az ostrom alatt az emléktábla kapott két találatot.

Ennek a napnak rendeltetése lenne, hogy azon az állam és társadalom szerveinek célszerű együttműködésével a nemzet a hősök emlékének adózzék.

Az ünnep napja gyanánt a katholikusok Mindszentnek – illetve Halottak – napját megállapítani a többi vallásfelekezetekre való tekintettel nem lenne célszerű.

Az 1921. évi november havában az Országos Református Lelkész-Egyesületnek Debrecenben megtartott ülésén határozottan kifejezésre jutott azon kívánság, hogy a református egyház az elesett hősökről ne a fentemlített napokon, hanem egy más napon emlékezzék meg.

Valamely haditettnek a napját választani ismét nem volna célszerű, mert más egységes hadseregekkel ellentétben, a magyar csapatok a világháború során egységesen sehol sem küzdöttek. Egyes nagyobb egységek haditényének kiemelése a többi közül, éppen ezért igazságosan nem lehetséges és ezért ily napnak megválasztása a nem érintett egységek

csapatainak önérzetét joggal bántaná.

Az ünnepnap megtartására május hó utolsó vasárnapja látszik a legalkalmasabbnak, mint olyan, a mikor a tanuló-ifjúság a tanintézetekben még együtt van; az iskolaév már többé-kevésbé befejezést nyert, de az évzáró vizsgálatok még nem vették kezdetüket. A fokozott tevékenységet követelő mezőgazdasági munkálatok ebben az időszakban a gazdaközönséget még nem vonnák el az ünneplástól, mint kora tavasszal, nyáron vagy ősszel.

Május végén a sírok díszítésére már elegendő virág áll rendelkezésre. Az időjárás változásaival nem kell oly nagy mértékben számolni, mint kora tavasszal vagy késő őszszel, amikor az hirtelen, minden átmenet nélkül válhat kedvezőtlenné.

A közhasználatnak megfelelőbbnek tetsző „Hősök napja" megjelölés helyett azért alkalmaztatik a törvényjavaslat szövegében „Hősök emlékünnepe" megjelölés, mert azáltal, hogy már van „Madarak napja", „Fák napja", „Gyermekek napja", stb., stb. a kegyelet rovására menne a Hősök emlékének szentelt és valójában ünnepnappá tenni szándékolt napot az előbb felsorolt napokkal ugyanazon színvonalon tartani.

A törvény kihirdetése után az egész országot megmozgató emlékműállítási mozgalom indult.

Dunaharasztin 1927-ben állították fel a hősi emlékművet a Fő úton, az Erzsébet utcával szemben. Szoborbizottság alakult. Segédletével közadakozásból, községi forrásokból, adományokból épült meg a szobor. Az avatáson jeles személyiségek vettek részt. A díszvendég, vitéz Habsburg-Lotaringiai József Ágost főherceg, a kor népszerű politikusa avatta fel Dedinszky Elemér helyi szobrászművész alkotását. A helyi vezetők mellett megjelent Némethy Jenő főszolgabíró és beszédet mondott dr. Preszly Elemér főispán. A szobor talapzatán, a törvénynek megfelelően név szerint tüntették fel az elhunyt harasztiakat.

Tíz év elteltével méltóbb helyre, a Földváry Aurél főjegyző és Havasi András bíró nevéhez fűződő, újonnan kialakított Hősök ligetébe új impozáns talapzatra került az emlékmű. A régi talapzat szintén az új park része lett, a katona alakjának helyére turult tettek.

A ligetbe százötven fát ültettek – minden hősi halott emlékére egyet –, a fák mellé pedig kis zománctáblát helyeztek a katona nevével és életkorával. A Hősök ligete és az országzászló avatása még nagyobb külsőségekkel zajlott, mint az első avatóünnepség. A díszvendég ismét József főherceg volt, mellette megjelent Bornemissza Gergely kereskedelmi és iparügyi miniszter és felesége, dr. Pöhl Sándor járási főszolgabíró, Kriger Aladár országgyűlési képviselő, vitéz Somogyvári Gyula költő, országgyűlési képviselő. Közreműködött Kiss Ferenc a Nemzeti Színház színésze, Laurisini Lajos operaénekes, az akkori művészeti élet „sztárjai". A május végi Hősök napi ünnepségek ezután már itt zajlottak. Ezekről az alkalmakról szemléletesen számolnak be a Dunaharaszti Polgári Iskola évkönyvei.

Látható, hogy a Hősök emlékünnepén méltó tisztelettel adóztak az elhunyt magyar katonáknak, egészen 1945-ig.

A „felszabadulás" után a II. világháborús hősök a háborús bűnösök kategóriájába kerültek, így az első világégés áldozataira sem lehetett emlékezni. Az új hatalom a Hősök terét ugyan nem merte megszüntetni, de elhanyagolták, a hajdani csodálatos park fokozatosan tönkre ment: a turul-szobrot lerombolták, a hősök nevét a talapzatról eltávolították, a táblák a fák mellől lassan eltűntek. Hősök napja nem volt többé. A hozzátartozók lelkükben tartottak megemlékezést, este, titokban tettek kis virágcsokrot a fa tövébe, ahol előtte hősi halott családtagjuk táblája volt, és Mindenszentek idején mécsesek gyúltak az emlékművön. Ezek a kis fények 1956 után már október végén megjelentek. Eközben a kommunista rend itt ülte új „nemzeti" ünnepét, április 4-ét, vagy augusztus 20-án az Alkotmány ünnepét. Május elsején sört és virslit osztottak hőseink emlékhelyén.

Egy fiatal pár bevonulás előtt tréfás képeslapot készíttetett. Ruhát cseréltek és úgy fényképezkedtek.
A katona magával vitte, és megcímezte a képeslapot a Kossuth Lajos utcába.
A lap szövege:
„Kedves Bajtársaim!
Ezt a lapot küldjétek el feleségemnek, hogy elestem.
isten veletek és velem szerbusztok…"

A képeslapon nincs postabélyegző, Szikora Ferenc nem szerepel a hősi halottak között, őt megkímélte a háború.

A rendszerváltozás után ismét szabad volt emlékezni. Hozzáfogtak a park rendbe tételéhez, az emlékműre felkerültek a II. világháború hősi áldozatainak nevei is. Sajnos, az akkori lehetőségek nem tették lehetővé a tér régi szépségének visszaállítását. Újra kis emléktáblák kerültek a fák közé, azonban az új generáció nem tűrte meg a kegyelet e formáját, az emlékoszlopokat kirángatták, szétdobálták.

A Millecentenárium évfordulójára új turult avattak a régi talapzaton és ismét rendeztek Dunaharasztin is Hősök napját. 1996-tól egyesületünk, a Polgári Kör is több éven át tartott megemlékezéseket.

Az új évezredben a polgári kormány a 2001. évi LXIII. törvényben megerősítette a 1917-es és az 1924-es törvényeket a magyar hősök emlékének megörökítéséről és a Magyar Hősök Emlékünnepéről. Így az újra része lett a hivatalos politikai életnek.

Ugyanebben az évben a városi önkormányzat és a Dunaharaszti '56-os Emlékbizottság új emlékművet emelt az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek tiszteletére a Hősök terén. 2011-ben a helyi Lokálpatrióták Dunaharasztiért Egyesület felújította a turul talapzatát és visszaállította az I. világháborús hősök névsorát tartalmazó márványtáblákat. Ugyanekkor a városunkban élő székelyek kopjafát állítottak

a Nemzeti Összetartozás napja alkalmából. 2017-ben az önkormányzat eredeti állapotában állította helyre a hősök emlékművét, Dedinszky Elemér alkotását. Tavasztól őszig virágok díszlenek a hősi szobor előtt és az egykori sziklakert helyén,

E szép eredmények ellenére van még mit tenni a Hősi liget ügyében, hogy az méltóvá váljon egykori önmagához.

A kilencvenes években kényszerből a parkba – profán módon részben az egykori aranyhalas medence területére – épült csatornahálózat szennyvízátemelő szerkezetét környezetbe illővé kellene alakítani. A teret, a Kegyeleti parkhoz hasonlóan, a hagyományok, az emlékezés, az ünnepi és a hétköznapi használhatóság összhangjában kell megszépíteni. A II. világháborúban elesett katonáknak is emlékművet kellene emelni.

A rendszerváltoztatást követően a szabadság kiterjedésével, az életminőség javulásával csökkent a nemzeti ünnepeken való részvételi hajlandóság. Csak társadalmi konfliktushelyzetek, választásokat megelőző időszakok növelik az ünneplők számát, kivéve a határokon kívülre szorultakat és a messze, szórványban élőket: esetükben magyarságuk fennmaradása a tét, életüknek elengedhetetlen része a hagyományok és nemzeti ünnepek megtartása.

Az 1924 évi törvénycikkely indoklása jövőbe látó megfogalmazásnak bizonyult. A Hősök emlékünnepe mára megkopott, az érintett családok tagjai az idő múlásával egyre messzebb kerültek a hősi halottakkal történő személyes kapcsolattól, s a rendezvény lassan feloldódik az alternatív programok – gyermeknap, sport- és főzőversenyek, egyéb rekreációs tevékenységek – kínálatában. Az iskolákban sem nyert polgárjogot az emléknap, és a trianoni országcsonkítás évfordulójára – néhány nappal május utolsó vasárnapja után – beiktatott új hagyomány, a Nemzeti Összetartozás napja is halványította a megemlékezés jelentőségét, hiszen nem lehet hetente rendezvényre hívni az embereket.

A Hősök Emléknapja az egyéb nemzeti ünnepeinkkel ellentétben – legalább is érintettségben – sokkal közelebb áll hozzánk, hiszen családtagjainkra, utca-béliekre, nagyszüleink, dédszüleink egykori barátaira emlékezünk. Azokra, akik előttünk éltek itt, akik még visszamosolyognak a családi fotókon és akik munkája nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Dunaharaszti olyan legyen, amilyennek ma ismerjük.

A bemutatott dokumentumok a helytörténeti gyűjteményből valók. Jól illusztrálják, hogyan váltak hőssé a hétköznapi emberek, jobbára akaratuk ellenére, de teljesítve a rájuk bízott feladatot.

A képeket látva a hozzátartozók, rokonok barátok, gyászát átérezve talán megértjük, hogy miért találták szükségesnek a törvényalkotók annak idején, hogy először a történelem folyamán név szerint is emlékezzünk meg minden hősi halottunkról. Tartozunk ezzel nekik – és önmagunknak.

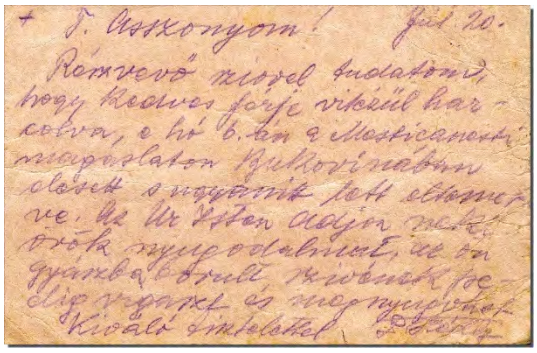

Tábori levelezőlap 1915. július 20-án Dunaharasztira, a Némedi útra.

„Tisztelt Asszonyom!
Részvevő szivvel tudatom, hogy kedves férje vitézül harcolva e hó 6-án a Masticanesti magaslaton Bukovinában elesett ugyanitt lett eltemetve. Az Úristen adjon neki örök nyugodalmat, az Ön gyászba borult szívének pedig vigaszt és megnyugvást. Kiváló tisztelettel…”

Az özvegy férje sírjához sem mehetett ki a temetőbe; csak a Hősök terén lévő fához és táblához vihetett virágot.

Csütörtökön este 1200, pénteken 1500 hadifogoly érkezett

Tegnap este megérkezett a Márianarosszigetről jelzett hadifogoly szállítmány 1200 hadifogollyal. Köztük 105 tiszttel és 16 munkaszolgálatossal. Pénteken délelőtt Foksáni felől újabb hadifogolyvonat érkezett 1500 hazatérő hadifogollyal.

Hadifoglyok üzentek

— Kopács Imre üzeni Fehér József hozzátartozónak Győr, hogy 1946-ban Kraszolinban együtt volt vele Schwartz István zls. Foksánból kb. négy nap múlva jön.

Klauser honvéd üzeni hozzátartozóinak és menyasszonyának Kishúsára, hogy pár nap múlva elindul Foksánból.

Könyba üzenik: Máthé meghalt. Lampes Béla zls Foksánból útban van hazafelé. Az többeg tud mondani Máthéről. (Hirhozó: Papp Lajos Sopron)

ifj. Halmos József Gyarmat ú. 52. sz. Meghalt a Bedekovkai hadikórházban, 1946 VI. 17-én (Hirhozó: Gerbó Ferenc Szarvaskend Vasmegye.)

Debrecenbe érkezett győrmegyeiek

Pénteken délelőtt Debrecenbe érkeztek a következő hadifoglyok: Stanyó Ferenc, Gilvácsi József, György Vilmos, Bors Ferenc, Pap Miklós Krupovszki Aladár, Csonka József, Gönczöl László és Molnár Dezső.

Szabó József I. Győr, Neubeter Károly Győr

Egy fényképen Schwarzl István zászlós még bajtársai sírjánál. Később hadifogságba esett, majd újságcikk közölte, hogy hazaengedik és négy nap múlva érkezik. Soha nem tért haza Dunaharasztira.
Neve felkerült a II. világháborús hősi halottak márványtáblájára.

Két leveleződlap 1946-ból: az egyik szovjet hadifogságból nyírfakéregre írva: *„… millió csókot, szeretetet visz ez a nyírfalevél. Józsi”*

A posta a nyírfakéreg lapot is továbbította. A család válaszát már a vöröskereszt lapja vitte a Szovjetunióba.

Az I. világháborúban 530 965 magyar katona halt hősi halált, Dunaharaszti 150 hősi halottnak állított emléket 1937-ben. A II. világháborúban 350 000 katona vesztette életét, ebből 152-en dunaharasztiak voltak.

Ha tehetjük, gyújtsunk egy gyertyát minden évben, május negyedik, orgonaillatú vasárnapján.

Gáll Sándor

A HÁLA ÉS KÖSZÖNET SZEREPE ÉLETÜNKBEN

A hála (lat. gratitudo) a Magyar Katolikus Lexikon szerint „olyan erény, mely készségessé tesz a kapott jótétemény szóban és tettben való elismerésére és viszonzására. Kiváltó oka a jótétemény, ezért szoros értelemben csak akkor beszélhetünk háláról, ha jóságból fakadó ajándékozás váltja ki. A hála nem sajátosan keresztény, még csak nem is vallásos erény. Általános emberi és közösségi vonás: természetes erény, azaz az ember szabadságának és méltóságának következménye. Sérülése magát az embervoltot érinti, ha kiölik az emberből, az ember lelkileg beleroppan. A hála a gyakorlati életben az ember részéről nem spontán megnyilatkozás, hanem állandó belső, lelki tevékenységet igényel. Nem függ az érzelmi hullámzástól, gyakorlása föltételezi a tárgyilagosságot és az önismeretet; a hála az értelem cselekedete, az erkölcsileg érett ember alapmagatartása, aki fölismerte, hogy létét és fennmaradását nem csupán a maga teljesítményének, hanem folyamatosan másoknak is köszönheti.”

Hálásnak lenni tehát egyfajta gondolkodásmód is, melynek során arra törekszünk, hogy értékelni tudjuk azt, amit más – s eddig talán mi is – természetesnek vettünk. A hála akkor segít, ha alapvetően a jó dolgokra fókuszálunk (pl. Hálás vagyok az egészségemért.), nem pedig a negatívumok hiányára (pl. Hálás vagyok, hogy nem vagyok beteg). A hálás ember képes felismerni és értékelni az életben a jót, ez pedig kedvezően hat a közérzetére, valamint az egészségi állapotára; hatékonyabban néz szembe a problémákkal, a feszültségekkel.

Gyökössy Endre lelkész, pszichológus, egyházi író és költő szerint a napi hálaadás nem más, mint „egy csepp egészség minden napra”. A hálaérzet során kitágul a szívünk, értékesnek érezzük magunkat és a másik embert is, derűlátóbbak és kiegyensúlyozottabbak leszünk.

Tehát a hálaadás jó hatásai:

A hálaadás lehetővé teszi számunkra, hogy értékeljük a jelent, s ez felerősíti a pozitív érzelmeket.

A hálaadás blokkolja a mérgező, romboló hatású, negatív érzelmeket, mint például az irigység, a harag, a neheztelés, az önsajnálat.

Kutatások szerint a hálaadás képes csökkenteni a depressziós időszakok gyakoriságát és időtartamát.

A hálás emberek jobban tűrik a stresszt, mivel átértékelik, átkeretezik a negatív életeseményeket, és ezáltal csökken a stressz és a tartós szorongás.

A hálás embereknek magasabb az önbecsülése.

A hála azon dolgok pozitív számbavétele, melyeket megkaptunk az élettől, Istentől. Ilyen dolog maga a lét, az, hogy lehetőséget kaptunk a születés joga által arra, hogy éljünk, megéljünk dolgokat, és hogy bizonyítsunk. A pozitív érzések már önmagukban képesek arra, hogy előrébb vigyenek minket, hiszen nem a rossz, negatív dolgok körül forognak folyamatosan a gondolataink, hanem a jövő lehetőségeire irányítják figyelmünket. Minél több dologért vagyunk képesek hálásnak lenni, annál több olyan gondolat jut eszünkbe, ami előre visz a megoldások felé.

Azt mondják, a hála formába önti a keresztény életet. Luther Márton a hálát „alapvető keresztény magatartásként” fogalmazta meg, és a mai napig az „evangélium szíveként” szokás a hálára hivatkozni. A Szentírásban a hála mindig válasz a kapott szeretetre, elsősorban Isten szeretetére. Szent Pál levelei gyakran kezdődnek és fejeződnek be hálaadással, melyben mindig hivatkozik Jézusra. „Adjatok hálát mindenért, hiszen Isten ezt kívánja tőletek, akik az Ő Jézus Krisztusához tartoztok” (1Tesz 5,18). „Legyetek kitartók és ébe-rek az imádságban és a hálaadásban” (Kol 4,2).

A hála kifejezése keresztény életünk tengelye, az áldozatvállalással együtt. Elfogadjuk Isten adományait, s vissza is adunk valamennyit. A kettő egyensúlya teszi harmonikussá a keresztény életet. A hálaadásra Jézus tanított bennünket, aki az evangéliumok tanúsága szerint gyakran mondott köszönetet az Atyának. A hála erősíti a bizonyságunkat. Már hálánk kifejezésével is azt jelezzük, hogy felismertük Isten kezét az életünkben, és elismerjük az Ő gyengéd irgalmát irántunk. Ezért cserébe azt kapjuk, megnövekszik az abba vetett bizalmunk, hogy az Úr hallja és megválaszolja az imáinkat, és irányítja az életünket. Amikor elismerjük, hogy az Úrtól függünk, még inkább rá fogunk támaszkodni.

Sík Sándor: TE DEUM

Téged Isten dicsérlek
és hálát adok mindenért.

Hogy megvolt mindig a mindennapim
és nem gyűjtöttem másnapra valót,
hála legyen.

Hogy mindig jutott két garasom adni
és magamnak nem kellett kéregetnem,
hála legyen.

Hogy értenem adatott másokat
s nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.

Hogy a sírókkal sírni jól esett
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.

Hogy megmutattál mindent, ami szép
és megmutattál mindent, ami rút,
hála legyen.

Hogy boldoggá tett minden, ami szép
és ami rút, nem tett boldogtalanná,
hála legyen.

Hogy sohasem féltem a szeretettől
és szerethettem, akik nem szerettek,
hála legyen.

Hogy akik szerettek, szépen szerettek
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.

Hogy amim nem volt, nem kívántam,
és sohasem volt elég, aki voltam,
hála legyen.

Hogy ember lehettem akkor is,
mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.

Hogy megtarthattam a hitet
és megfuthattam a kicsik futását
és futva futhatok az Érkező elé
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,
hála legyen!

Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen!
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen! –
hála legyen, Uram!
hála legyen!

Szent Pál szerint erkölcsi hiányt jelent a hálátlanság, Loyolai Szent Ignác pedig azt írja egy levelében: a hálátlanság az a bűn, amely legjobban bántja az Istent. A hálátlanság mély sebet üt és igen nagy fájdalmat okoz annak, aki a másikért valamilyen jót tesz.

Mi is sokszor találkozhatunk életünkben hálával és sajnos legalább annyiszor a hálátlansággal is. A hálátlan ember társai felé olyanná válik, aki önző és rideg mások kedvességével szemben, Istentől pedig elfordul, nem használja bőkezű ajándékait. De a hálátlanság is értékes tapasztalat, mert azon felmérhetjük, milyen fontos, hogy mi magunk hálásak legyünk! Isten áldását magától értetődőnek vesszük, és igen sokszor jóval nagyobb helyet foglal el imádságainkban a kérés, mint a hálaadás. A hála ezzel ellentétben azt jelenti, eltökélten és ténylegesen elköteleződünk amellett, hogy jól gazdálkodunk a kapott ajándékokkal, tiszteletben tartjuk az ajándékozó szándékát, és hálásak vagyunk nagylelkűségéért. A valódi hála tehát kötelességet és tiszteletet is magába foglal, s lehetővé teszi, hogy meglássuk, amint Isten keze irányítja az életünket; megerősít bennünket és az arra irányuló hajlandóságunkat, hogy betartsuk parancsolatait. Akaratunkat így tudjuk összhangba hozni Isten akaratával. Ha fel tudjuk ismerni az Úr kezét minden áldásban, amit kapunk, annak az lesz a jutalma, hogy tudjuk: Isten velünk van, és átvezet bennünket az élet kihívásain. Növekszik a hitünk, és megerősödik a bizalmunk Istenben.

A hála az a mag, mely a szeretet talajából kikel és virágba borul.
A hála… tiszteletet, megbocsájtást és gyógyulást eredményez.
A hála… mérhetetlen nagylelkűséget szül.
A hála… ünnepli Isten gyengéd irgalmát.
A hála… életre kelti a személyes kinyilatkoztatást.
A hála… imára ösztönöz és megerősíti az imádkozó térdeket.
A hála… gazdagítja az életet.
A hála… bűnbánatot és bölcsességet eredményez, és helyes irányba terel.
A hála… kitárja a szíveket.
A hála… nagy becsben tartja a szövetségeket.
Maga Krisztus térden állva adott hálát
Mennyei Atyjának.
S végül még egy fontos gondolat: minden szentmise hálaadás. Hálaadás Istennek.

„Az oltár köré ülve hálát adhatunk a tegnapért, ünnepelhetjük a mát, és kereshetjük, megtalálhatjuk a holnapba vezető utat” – mondta Böjte Csaba.

Egyházközségünk minden tagjának kegyelmekkel teljes, szép nyári napokat kívánok.

Oláh János

Ottlik Géza: FÉNYŰZŐ ÉLET

Ezerkilencszáztizenegy nyarán a kecskeméti földrengés összedűtötte a Sánta-Kovács-féle házat a Nagy Csongrádi utcában, s lakói – a három Mariska; Kismariska az anyjával és nagynénjével, Szücs Marival – még aznap, július nyolcadikán, átköltöztek a szemközti mellékutca egyik szobácskájába, ahová ideiglenesen behordták azt a kevés holmit is, amit a romok alól ki tudtak húzni. Egy péküzlet udvaráról nyílt ez a helyiség. Valaha mosókonyhának használták, de nem felelt meg a célnak, mert sötét volt, parányi ablaka alig bocsátott be egy kis derengést a napvilágból, úgyhogy jó ideje üresen állt. Teknőt, limlomot, rozzant kosarakat tartott benne a pékné. Mindezt kirakták az ablaktalan folyosóra, ami hozzája tartozott. Girbe-görbe, töredezett téglapadozatát fölterítették szőnyegeikkel, telezsúfolták dívánnyal, karosszékkel, párnával, sok hibás bútorral, ami megmaradt, a folyosócskán pedig konyha- és éléskamrafélét rendezett be ideiglenesen a három Mariska, s kölcsönkértek egy lámpát estére, a segítségükre sietők szomszédok valamelyikétől. Itt laktak azután halálukig, kerek tizenhat esztendeig egyfolytában, s a szoba képe nem sokat változott az idők folyamán. Nem kellett változtatniuk rajta; meg voltak elégedve avval, ahogyan a földrengés napján hevenyészve berendezték.

Mindenhová jutott szőnyeg, még a karosszékekre is. A korhadt, hézagos ajtót is szőnyeggel takarták, s a falakat is, ahol a legjobban pergett a vakolat. Sok függönyük, terítőjük megmaradt, s majdnem minden, ami az udvarukon volt. Kerti székek, oleanderek zöld ládákban. Valóságos kis lugast teremtettek a pékház udvarán. Később itt reggelizett mindig Józsika nyaranta, amikor náluk volt.

Józsika Sánta-Kovács fiú volt, unokaöccsük. A földrengés esztendejében született, s hatéves volt, amikor odakerült a három Mariskához. Akkor halt meg az édesanyja. Apjáról semmit sem tudtak. A sorhajóhadnagy, hacsak nem veszett a tengerbe, bizonyára hadifogságba esett.

A kisfiú három évig lakott a szőnyegekkel telerakott egykori mosókonyhában, a félig-meddig koldusbotra jutott nénjeinél, s két nyarat még odalent töltött náluk azután is, hogy apja – valahonnét Afrikából visszatérve – magával vitte őt Budapestre. Amikor a gimnázium második osztályába kellett volna beiratkoznia, Sánta-Kovács Gergely Bécsbe költözött, ahol régi barátai révén állást kapott, és kisfiát, Józsikát, beadta a híres és előkelő bécsi intézetbe bennlakónak.

Költséges iskola volt ez, Mária Terézia alapította, s hagyományaihoz hű maradt; cseh, lengyel, olasz, osztrák és magyar főnemesi családok küldték ide gyerekeiket; Gergely az első évi tandíjat is alig bírta előteremteni. Csakhogy az egykori tengerésztisztet nem abból a fából faragták, hogy hajlandó legyen engedni élete színvonalából. Magas, borotvált képű férfiú volt, nyugtatóan mosolygott mindenhez. Magyar beszédén halványan érződött a kecskeméti kiejtés íze. Arcbőrén pedig a tengeri szél hagyott nyomot. Szeretett társaságba járni, noha nem volt beszédes természete, s őt is szerették a társaságban; és szerették a nők: akár tudatában volt ennek, akár nem, Sánta-Kovács Gergely ehhez is nyugodalmasan mosolygott. Aki „báró úrnak" szólította, azt olyan határozottsággal intette le, hogy sosem merte "gróf úrra" kijavítani. Még a hercegnél is előkelőbbnek tartották némely helyen, legalábbis azok az inasok, szobalányok, akiknek kurtán odavetette egyszer: „Nem vagyok báró." De a nevét nem tudták kiejteni Bécsben, s ezért apránként általánossá vált, hogy csak „Gergely úrnak" nevezték.

Egyszóval, Gergely úr márciusban megnősült, s beköltöztek egy nyolcszobás hietzingi villába. Ide járt ki vasárnaponként Józsika ebédre.

Bátor nézésű, szép fiatalasszony volt a mostohaanyja. Egy-két év kellett hozzá, s egy együtt töltött nyári szünidő, hogy a fiú észrevegye, alapjában félénk teremtés. Akkor összebarátkoztak. Szívesen játszottak egymással teniszt, s volt úgy, hogy vasárnap délelőtt az asszony maga ment be autóján Józsiért, aztán száguldottak ki Hietzingbe, hogy minél több „szettre" teljék ebéd előtt. Tegeződtek. Józsi már elmúlt tizenöt éves, jól tudott autót vezetni, tangózni, síelni, s a társasághoz is hozzászokott, ámbár úgy látszott, apja természetét örökli, mert rendkívül nehezen szólalt meg, s komoly fiúnak tűnt. Szokásos volt, hogy az iskolatársak meghívták egymást magukhoz, családjukhoz, s Józsi hol Svájcban töltötte a szünidőt, hol egy lengyelországi birtokon.

Egy tavaszi délelőtt az egyik prefektus kihívta a fiút a tanteremből, és felvezette az igazgatói irodába. Néhány percet várnia kellett. Odaállt az ablakhoz. Nagy Daimlerjüket pillantotta meg az utcán.

Csak Károly, a sofőr jött érte.

– Mi történt? – kérdezte a fiú. Károly nem tudta.

Ahogy a kocsi bekanyarodott a kertjükbe, Józsi kiugrott, és futva ment fel a tizenöt lépcsőfokon. Az inas Gergely szobájába irányította.

– Szervusz.

– Szervusz, apa.

Gergely mosolygott.

– Helyettesítenél engem, Józsi? – kérdezte. – Mariska néned meghalt tegnap délután Kecskeméten. El kell menned a temetésre. Jó?

Józsi rövidet lélegzett, s bólintott.

– Öltözz át, s indulhatsz – mondta az apja tovább mosolyogva.

A mosolya fejezte ki, amit még hozzátehetett volna: „Én nem tudok elszabadulni most. Hiszen már nagy fiú vagy. Tudod, mennyire szeretett téged Kismariska. Sajnálom, hogy húsvétkor nem akartál elmenni hozzájuk, pedig megírta szegény, hogy nem sokáig húzza már. Évekig neveltek téged, emlékszel-e?"

A fiú szobája fent volt az emeleten. Külön fürdőszobája nyílt innét. Levetkőzött, és nagy élvezettel borotválkozni kezdett. Tizenhat éves volt már, s csakugyan nőtt annyi szakálla, hogy hetenként egyszer legyen mit leborotválnia.

Négy órakor indult a vonatja. Károly vitte ki megint a Keleti pályaudvarra, s amíg magyar pénzt váltott neki, Józsi vett egy doboz egyiptomi és egy doboz Asta cigarettát, s egy Astára mindjárt rá is gyújtott. Aztán vett egy tucat magyar újságot és hetilapot is.

Beesteledett, mire megérkeztek Budapestre. A pályaudvar elevenebb volt itt, mint Bécsben. Az egyfogatú és kétfogatú bérkocsik, amikre emlékezett, már eltűntek, átadták helyüket az autótaxik számtalan szürke dobozának, s jobb felől egy új mozi betűi villogtak. A színházakban is felment már a függöny, s ahogy beljebb került, végighajtva a Rákóczi úton, az élet is megélénkült. Némelyik kávéház már kirakodott teraszával az aszfaltra, a Nemzeti Színházzal szemben cigány muzsikált a vacsorázó, feketéző városiaknak, amott, egy hírlap kiadóhivatalának ablakai alatt, a friss sporteredményeket várták az emberek. Langyos este volt. Józsi az Andrássy útra igyekezett rokonukhoz, ahol Gergely szokott megszállni, ha itt járt, s akik már várták. Másnap reggel utazott volna tovább Kecskemétre.

Már vacsora közben panaszkodni kezdett, hogy rosszul érzi magát. Lefeküdt, és hőmérőt kért. Fordítva dugta be a hóna alá, amit senki nem vett észre, aminthogy azt sem, hogy a higanyos végét jól megszorította ingével, néhányat dörzsölt rajta. Harminckilenc fok fölé ment a higany. Megijedtek.

– Azonnal orvost hívunk.

– Telefonálni kellene Gergelynek.

Józsi járatos volt különféle betegségek tettetésében, de általában az volt a gyakorlatuk, hogy ruganyosan engednek az orvos tapogatódzása irányában. A professzor, akit elhívtak, vakbélgyulladásra gyanakodott, legalábbis Józsinak úgy tetszett, s a fiú kénytelen volt helyeselni a tüneteket.

– Itt fáj?

– Nem.

– És itt?

– Igen...

Az orvos sokáig nyomogatta a hasát, aztán végre megelégelte s kiegyenesedett, krákogott és egy törölközőt kért, hogy elvonuljon kezet mosni. Józsi hallotta, amint házigazdája a szomszéd szobában telefonál, várja Bécs jelentkezését. Most már nem lehetett visszafordulnia, bármi történjék is. Kiveszik majd a vakbelét – gondolta. Eszében sem volt, hogy leleplezze magát. Semmi áron nem akarta viszontlátni a két öreg Mariskát, sem a harmadikat, a halottat.

Nagyon jól emlékezett rájuk. Mind a hárman fekete ruhákban jártak, fekete fejkendőkben. Kismariska színes kreppapírból művirágokat gyártott lankadatlanul, főként pipacsokat és mályvákat, hogy legyen valami jövedelmük. A virágok zöld leveleit és fekete műmagházait készen lehetett kapni, a sokféle redős papírt, a tetszetős tekercseket pedig a fővárosból küldette magának. Ő volt a legvidámabb – ámbár mindnyájan vidámak és tevékenyek voltak –, és ő volt a legfiatalabb a három Mariska közül. Közel járhatott az ötvenedik esztendejéhez. Anyja, Mari néni öregebb volt. Hártyapapírszerű, barnára aszalódott arcbőre megfeszült pofacsontjain, álla hegyesen meredt előre, orrával együtt mókás harapófogót alkotva, gyér ősz haja fényesen simult koponyájára, s a millió politúros ránc közül örökké jókedvűen csillogott elő két eleven, barna szeme. Tipegett-topogott, mindenütt ott volt. Harmadikukat viszont, akit Szücs Marinak neveztek, folyvást keresték. Kiabáltak utána: Szücsmari! Hol jársz, Szücsmari! Szücs Mari néni nagyobb volt a másik kettőnél, s erősebbnek is látszott. Felső ajkán hosszú szálú, őszülő bajusz ütközött ki. Türelmetlen volt, zsörtölődő. Mérgesen engedett mindenben, örökké tiltakozva adta fel álláspontjait.

Még arra is emlékezett Józsi, milyen rajongó lelkesedéssel fogadták, amikor nyakukba szakadt kicsi gyerekként. „Kincsecském!... Bogaram!... Kisangyalkám!"

Józsika ismerte mind a hármukat, de kissé húzódozott. Tartózkodó udvariassággal viszonozta mértéktelen, mafla és alázatos szeretetüket, amivel elárasztották. Kismariska volt a legmohóbb, a legboldogabb a gyerekkel, pedig az éppoly kevéssé beszélgetett vele, mint a többiekkel, s nyilvánvalóan unta is őt, s időnként félreérthetetlen közönnyel hárította el kitöréseit. Kismariska számára Józsika tartózkodása és másfelé kalandozó érdeklődése a férfiasság magától értetődő jele volt, s a szellemi fölényé; és csak növekedett bámulata az elemi iskola második, harmadik osztálya felé haladó gyerek iránt, aki olvasmányaiba merülve olykor lerázta őt magáról.

Szobájuk parányi ablaka mellett állt egy karosszék. Ebben üldögélt naphosszat a fiú, vajas kenyeret majszolva, s dühös szenvedéllyel olvasta a Vasárnapi Újság bekötött, régi évfolyamait, Mauthner Magárjegyzékét és Turgenyev regényeit. A folyosói polcon tej aludt számára a köcsögben, vagy borsodó várakozott rá egy füles kancsóban, a fiókos szekrényben mindig volt egy tál sütemény, cukorsütemény, amiből a három Mariska sosem evett. Szücsmari tudott egyfajta, mazsolával díszített karikákat csinálni, amit Józsi kedvelt, s amit ők esti-kisasszonynak hívtak. Régi gazdagságukból megmaradt – csorbán – egy szőlőlevelekkel cifrázott nagy zöld tál, ez mindig tele volt rakva válogatott gyümölcsökkel. Szagos körték, selymes őszibarackok, a legszebb fürt szőlők kerültek rá; s ehhez sem nyúltak a nők, ez a tál is a gyereké volt. Kipuhatolták, hogy mi a kedvence, mit szeret. A tyúklevest szerette, ha kiszűrték belőle a zöldséget, aprólékot és csövecskékké hengergetett tésztával készült, amit „libagégének" hívtak, a hasonlatossága révén. Hét- vagy nyolcesztendős lehetett Józsika, amikor egyszer váratlanul érte, hogy libagégelevest kap, s elégedetten jelentette ki: „Hát ilyen fényűzően élünk?"

Ettől fogva jelszó lett közöttük a „fényűző élet".

– Holnap fényűzően élünk, kisangyalkám – mondta Kismariska. – Kint ebédelünk a szőlőben.

– Csináljak-e esti-kisasszonyt, bogaram? – kérdezte a szemérmes Szücsmari. Mert a szőlőben csak egy kis katlan fölött főzhettek, bográcsban. A süteményt papírdobozban kellett kivinniük az ebédhez. Józsika számára ünnep volt az ünnepek közt, ha az egész napot kint tölthették Mari néni félholdas szőlőjében, ahol semmi egyéb nem volt, mint egy

lelakatolt kalyiba, néhány kapával, barackszedővel benne és a diófa alatt földbe vert asztal és két pad. Amíg az öregek kötözgették a szőlőt, gereblyézték a homokot, vagy szedték a szilvát, Józsi ide-oda csavargott, kipróbált minden szerszámot, a permetezőt, az elromlott kis prést, belefürdött a dézsába a szomszéd kútnál, felkapaszkodott a fák tetejére, vagy kikeresett magának egy árnyas sarkot a forró homokban, és hasra feküdt a Vernéjét olvasni. A sokféle gyümölcstől illatos volt az egész határ. Aztán semmi nem esett olyan jól, mint a diófa alatt a paprikás krumpli meg a frissen főtt kukorica. Fényűző élet volt ez csakugyan.

„Kisangyalkám, cicuskám, kincsecském” – a fiút zavarta kissé a sok becézés és a minden józanságot nélkülöző imádat; nem látta értelmét a dolognak, sőt, hülyeségnek, mulyaságnak érezte, vénasszonyos nyimnyámságnak a hangot is, a légkört is, amelyben élt. Mégis belement. Angyalkának, báránykának szólították egymást Kismariskával, s ha kettesben ballagtak keresztül a városon, köszöngetve és vissza-visszaköszönve az ismerősöknek, ha betértek a városi kölcsönkönyvtárba, a takarék épületébe, keresgélni a zsíros, összevissza ragasztott könyvjegyzékben, vagy ha átvágtak a református temető fűzfái és eperfái között a szőlő felé, szatyrot, garabót lóbálva, Józsinak éreznie kellett, hogy a vénlány életének fényes és boldog pillanatai ezek.

A fiú nem felejtette el sem ezt, sem azt, nagyon is jól emlékezett a három Mariskára. De miért vonakodott húsvétkor meglátogatni őket? Nem sok szó esett az egészről annak idején. Apja megemlítette neki Kismariska levelét, melyet ő is elolvasott, ámbár Józsinak szólt, s a fiú csak annyit válaszolt, hogy egy iskolatársához ígérkezett, s nem tudja lemondani a megismételt meghívást.

A vonaton, délután, még áltatta magát, hogy ott lesz a temetésen. A rosszullét ötlete aztán szinte öntudatlanul fogamzott meg benne vacsora közben. S jött az orvos, jött a telefon Bécsből. Nem volt visszafordulás. Józsi tépelődései közben mély, álomtalan alvásba zuhant, mintha csakugyan beteg lenne.

Kora reggel bevitték a sebészeti klinikára. A műtétre azonban csak tizenegy óra tájban került sor. Mielőtt begurították volna a műtőbe, sebbel-lobbal megérkezett Hilde, mostohaanyja. Egyedül jött a nagy Daimleren. Csinos volt, kissé ijedt. A fiú nem értette először, mit kérdez, mert nagy zavarban volt, félt is, meg volt illetődve az operációtól.

– Tessék? – nézett rá fektében. Hilde föléje hajolt. Józsi hirtelen megkívánta, hogy szorítsa meg a kezét, vonja oda fejét az asszony a melléhez. – Tessék?

De Hilde nem azért furakodott oda könnyed erőszakosságával, hogy megölelje, csak egy telefonszámra volt kíváncsi.

– Sag mir, Joschika – kérdezte kedvesen mosolyogva –, nem tudod véletlenül Egonék számát?

Már hátra is lépett, mert kinyílt az ajtó.

A fiú agya most lassan forgott. De idejében felfogta a kérdést, rátalált a válaszra. „Százhuszonnyolc-tizenkettő!” – kiáltotta vissza az ajtóból, mert az asszony kint maradt.

Kivágták a vakbelét, bevarrták a sebet, s mire Kismariskát eltemették a kecskeméti református temetőben, már el is felejtette a műtétet. Mari néni júniusban halt meg, az értesítést késve kapták meg Bécsben, s amikor, alig két hétre rá, Szücs Mari gyászjelentése is megjött, Gergely már szóba sem hozta, hogy le kellene utazni a temetésre.

Ezen a nyáron azonban Józsi Aradra utazott, s úgy intézte a dolgát, hogy leszállhasson Kecskeméten néhány órára.

Virágot vett, és megkereste a temetőben nénjei sírját. Már nyugodt volt. Nem félt tőlük többé, nem szégyenkezett előttük többé, nem haragudott rájuk fényűző életükért. Majd visszatér hozzájuk – gondolta – a nyimnyám, vénasszonyos világukba, csak le kell élnie előbb ezt a nyomorult, koldus férfiéletét. Eligazította a virágokat, s visszasétált a vasúti állomásra.

Könyvajánló A Dunaharaszti Városi Könyvtár kincseiből

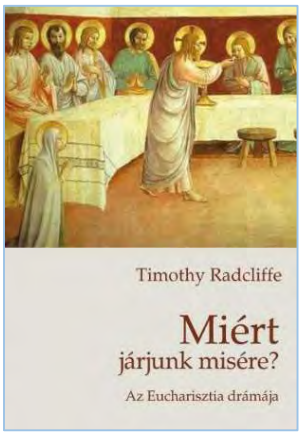

Timothy Radcliffe: Miért járjunk misére? Az *Eucharisztia drámája* –
Budapest, Vigília Kiadó, 2011

Egy mai keresztény gondolkodó sorozata, és a sorozatszerkesztő az a piarista szerzetes-tudós Lukács László professzor, aki az ELTE Egyháznak visszaadott, lepusztult épületét „visszaépítette” a Váci utcai piarista rendházba, és itt megalapította a csodálatos Sapientia Szerzetesi Főiskolát.

Több szempontból is különleges ez a könyv: egyrészt, mert katolikus teológus írt könyvet a szentmiséről – az anglikán egyház fejének, a Canterbury érseknek a felkérésére. Másrészt, mert a szerző hitünk legmélyebb és legszentebb titkaiba vezet be, mégpedig könnyed, élvezetes stílusban: filmekre, regényekre és a való élet példáira hivatkozva hozza közel hozzánk a szentmisét, az Eucharisztia ünneplését, most az Eucharisztikus Kongresszus évében. A könyv hasznos és sok újdonságot kínáló olvasmány lehet azoknak is, akik rendszeresen járnak templomba, de azoknak is, akik talán unalmasnak vagy érthetetlennek találják a szentmisét, és idegenkednek tőle. Azért is választottam Lackfi János versét hozzá, mert röviden összefoglalja azt a „helyet”, amely nem földrajzi dimenzió, mert az eucharisztikus Istent nem fogadhatja be méltón semmi – csak egyedül a felé megnyíló emberi szív. A fölé épített templom „csak megpróbálja” kifejezni ennek szépségét.

Tóth Marianna

VÁCI PÜSPÖK

Ikt.szám:807/2021
Tárgy: Nyugdíjkorhatár elérése

Főtisztelendő
Láng András Úrnak
kanonok, c.prépost, plébános

Szent Anna plébánia
Taksony
Fő tér 1/b.
2335

Főtisztelendő Kanonok és Plébános Úr!

Tisztelettel olvastam Főtisztelendősége 2021. május 26-án kelt levelét, melyben a nyugdíjkorhatár elérésével kapcsolatos gondolatait osztja meg velem.

Örvendező szívvel írom soraimat, melyben ezúton megerősítem szolgálatában és kérem, hogy továbbra is jó pásztora legyen a rábízott közösségeknek. Ezúton is hálás köszönetemet fejezem ki a több évtizedes hűséges szolgálatáért, hiteles és imádságos személyéért.

A jó Isten áldja meg bőséges kegyelmeivel, a Szűzanya oltalmazza minden napján!

Testvéri szeretettel,

Vác, 2021. június 18.

Marton Zsolt
váci püspök

VÁCI EGYHÁZMEGYE • 2600 Vác, Migazzi tér 1. •

2600 Vác, Migazzi tér 1. Telefon: +36 27 814 100; +36 20 440 0080
E-mail: iroda@vaciegyhazmegye.hu; Web: www.vaciegyhazmegye.hu

Lackfi János:
VANNAK HELYETTESÍTHETETLEN HELYEK

Nem azért, mert jó fekvésűek,
pazar kilátásúak, vagy mert
utolérhetetlen a négyzetméter-ár.
Nem azért megyek oda,
mert máshol nem talállak meg,
mert vak vagyok a jeleidre,
úton-útfélen fellelhető üzeneteidre,
az álmokra, melyeket küldesz,
cselekvő igéidre, próféciáidra.
Nem is azért, mert selyembe-bársonyba
öltözött, színes-szagos magamfajta
népeket akarok látni, ámbár ha valakiért
rajongok, öröm róla beszélgetni
olyanokkal, akik szintén szeretik.
Azért megyek, mert az a Jelenléted
által lefoglalt hely, a találkozás tere,
a megjelenés helye, dicsőséged
és megszentelődésem helye,
ráadásul nemcsak én magam,
hanem közösséggé vált híveid
adnak itt találkát neked.

Kedvesem is sokfelé járkál a világban,
mehetünk együtt vásárolni,
összefuthatunk a városban,
mégis létfontosságú,
hogy legyen az együttlétnek
kiemelt, kizárólagos helye,
melyet arra tartunk fel,
hogy egymásra hangolódjunk,
legyen ez egy kávézó asztala
egy hotelszoba vagy az otthonunk.
Bevonódom a jelenlétébe
és bevonódik a jelenlétembe,
ezek a közös létidők táplálják
leginkább a kapcsolatunkat,
így bárhol találkozzunk akárcsak
egy pillanatra, nem kell elölről
kezdeni semmit, építhetjük tovább
valóságunkat tégláról téglára.
Vannak helyettesíthetetlen helyek.

Az Amiens-i katedrális

A MAGYAR TÖRTÉNELEM CSILLAGAI

Magyarország hercegprímásai

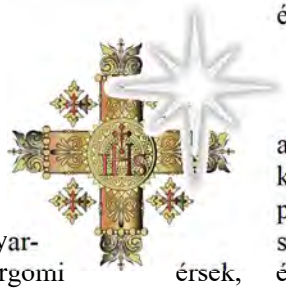

Egyházunkban a prímás olyan érsek, akinek saját főegyházmegyéjén túl más főegyházmegyékre is kiterjedő, itthon az egész nemzeti egyházra kiterjedő joghatósága van. Magyarország mindenkori prímása az esztergomi érsek, ma az esztergom-budapesti érsek. Ehhez kapcsolódott egy többletjog, a hercegprímási cím. 1714-ben ugyanis III. Károly császár Keresztély Ágost esztergomi érseket és minden további utódját birodalmi hercegi címmel is felruházta. Innentől kezdve viselte az esztergomi érsek a hercegprímási címet is, ami több, mint két évszázadig működött hazánkban. Ez a rang egész hazánknak nagy megtiszteltetést jelentett, hiszen az ezt a címet viselő főpapok nem csak vallási vezetők voltak, hanem világi, politikai szerepet is betöltöttek az ország életében.

Keresztély Ágost a szász hercegi Wettin-házban született, gyermekként protestáns közegben nevelkedett. Fiatal korában a török ellen harcolt, részt vett Buda 1686-os, 145 év utáni török rabság alóli visszafoglalásában is. A győzelmet nagyrészt e bátor ifjú elszántságának köszönhetjük. Ezután papi pályára ment és több német nagyvárosban viselt egyházi hivatalt. Később Habsburg I. Lipót magyar király Győr püspökévé nevezte ki. Végrehajtatta az ellenreformáció kezdetét megtestesítő tridenti zsinat határozatait, majd a bíborosi címet is elnyerte. Előbb gróf kollegrádi Kollonich Lipót esztergomi érsek segéde lett, majd I. József esztergomi érsekké nevezte ki, de megtartotta a győri egyházmegye kormányzatát is. Ő volt az, aki a híres győri, vérrel könnyező Mária-kegykép csodáját igazoló gyolcskendőt díszes ezüstkeretbe foglaltatta. Később a kép saját oltárt is kapott, ma is megtekinthető a székesegyházban. Utolsó éveit visszavonultan töltötte a máriavölgyi zárdában.

A következő hercegprímás gróf galántai Esterházy Imre volt. Nagyszombaton és Sopronban tanult a jezsuitáknál, majd belépett a magyar alapítású pálosok rendjébe Sopronbánfalván. Tanulmányait Bécsújhelyen és Rómában folytatta, ahol filozófiából és teológiából doktorált. Onnan hazatért, majd pappá szentelték és hét esztendőn át tanított. Később a váci, a zágrábi, majd a veszprémi püspökség élére került. 1725-től került Esztergomba, ő volt, aki megkoronázta Mária Terézia királynőt. Életében több helyen nagyszabású építkezést folytatott, nevéhez fűződik a pozsonyi székesegyházhoz tartozó Alamizsnás Szent János-kápolna felépítése, a Szent Erzsébetről elnevezett nővérek kolostora és kórháza és a Szent Márton templom főoltárának lovasszobra. Bőkezűen adományozott emellett művelődési és művészeti célokra is.

Utóda, Körösszeghi és adorjáni gróf Csáky Miklós előbb kalocsai, majd esztergomi érsek volt, életéről keveset tudunk. Előbb bölcseletet tanult Bécsben, majd teológiát hallgatott Rómában a Collegium Germanicum Hungaricumban. Hivatali útja ekképp alakult: előbb szentjobbi apát, majd váradi kanonok, nagyprépost, novii címzetes püspök, váradi püspök és végül érsek lett.

Szalai gróf Barkóczy Ferenc bölcselettudor, esztergomi érsek, helytartósági tanácsos és a Szent István rend nagykeresztes vitéze is volt. Művelt, nagy tudású főpap volt, több idegen nyelven is beszélt. Alsóbb iskoláit Kassán, a bölcseletet Nagyszombatban, a teológiát Rómában végezte, ahol doktorátust is szerzett. Tanulmányai végeztével nemsokára egri kanonok lett és a város plébánosa. Ezután szepesi prépostá, majd tenegriai címzetes püspökké, az esztergomi szék szepesi helynökévé nevezték ki, majd titkos tanácsossá és a hétszemélyes tábla közbírájává. Eger városa sokat köszönhet neki, ugyanis ő alapította meg a püspöki nyomdát, gondoskodott a város kórházának fejlesztéséről. Átalakította az egri papképzést, melynek hatása ma is érezhető, a papneveldét pedig egyetemmé kívánta fejleszteni. Esztergomi érsekként az Egerben alapított könyvsajtót Esztergomba helyezte át, így ez lett a város első könyvnyomtató intézete.

Németújvári gróf Batthyány József, a magyar főnemesi Batthyány családból származott. Előbb erdélyi püspök, majd kalocsai érsek, esztergomi hercegprímás, végül 1778-tól Magyarország bíborosa lehetett haláláig. A gimnáziumot Kőszegen, a filozófiát, jogot és teológiát Nagyszombatban végezte. Ő koronázta meg II. Lipótot és I. Ferencet Budán. Nagy érdeme, hogy a magyarországi barokk művészet egyik legjelentősebb mecénása volt. Pozsony városában új érseki palotát építtetett, mely a klasszicizáló későbarokk építészet egyik legpompásabb emléke. Pozsonypüspöki mellett pedig, a Mogyorós határrészben vadasparkot létesített. A parkban nyaralókastélyt építtetett, melynek dísztermét orientalizáló falképek díszítették, az épület többi helyiségében a prímás műgyűjteménye kapott helyet. A család körmendi kastélyában portrékból, történeti és zsánerképekből álló képtárat alakított ki.

Habsburg-Estei Károly Ambrus főherceg Mária Terézia császárné unokája, Modena hercege, váci püspök, majd esztergomi érsek, hercegprímás lett. Keresztneveit Milánó két püspökéről, Szent Ambrustól és Borromeo Szent Károlytól kapta. Gyermekkorát a modenai családi kastélyban töltötte, ám a családnak Napóleon csapatainak közeledése miatt át kellett költöznie Breisgauba. Károly Ambrus édesanyjával együtt a bécsújhelyi ciszterci kolostorban, a Neuklosterben élt. Nagybátyja, I. Ferenc magyar király a családnak ajándékozta Szerencs várát, így odaköltöztek, ahol a fiú megkezdte papi pályáját, itt kezdett el magyarul is megtanulni. Az uralkodó hittudósokat küldött az ifjú további oktatására. Előbb a váci püspökség adminisztrátori posztját töltötte be, majd diakónussá nevezték ki. Mikor pappá szentelték, ezt a jelmondatot választotta: „Ha az őszinteség hiba, úgy én ebben a hibában igen vétkes vagyok.” Püspökké szentelése után ünnepélyesen bevonult Esztergomba a prímási palotába, beiktatásán József nádor, „a legmagyarabb Habsburg” is jelen volt. Az új érsek koronázta királynévá, húgát, Mária Ludovikát. Érsekként tagja volt a budai helytartótanácsnak, a Hétszemélyes Tábla bírói testületének, és prelátusa volt a Magyar Királyi Szent István-rendnek. Érsekeként ő volt Esztergom vármegye örökös főispánja is. Aktívan részt vett a napóleoni háborúkra való felkészülésben, mivel a császár őt és József nádort bízta meg a felkészülés szervezésével. Ő az ország északi és nyugati területein, a nádor pedig a Dél-Dunántúlon és a tiszántúli vármegyékben szervezte a nemesi felkelést. A sorozatos veszteségek miatt hadikórház céljára engedte át a nagyszombati szemináriumot, a régi jezsuita rendházat, az

Orsolya-nővérek zárdáját és más egyházi épületeket is. Rendszeresen látogatta a sebesülteket, így sajnos a tatai ispotályban fekvő beteg katonáktól tífuszt kapott, és a fertőzés néhány nap alatt a halálát okozta. Mindössze huszonhárom éves volt.

Őt követte Rudnói és divékújfalusi Rudnay Sándor, aki magyar nemesi családból származott. Erdély püspöke, majd 1819-től esztergomi hercegprímás, bíboros lett egészen haláláig. Ő tette le az alapkövét a ma is lenyűgözően szép, monumentális esztergomi bazilikának. A bazilika a század egyik legnagyobb építészeti remeke, nagyságát méltán tükrözi, hogy építésében a következő három esztergomi érsek is tevékenyen részt vett, míg végleges állapotát elnyerte. Rudnay Sándor a gimnáziumi tanulmányait Moravánban, Nyitrán a piaristáknál és a pozsonyi főgimnáziumban végezte. Filozófiát a nagyszombati Királyi Akadémián tanult, majd Budán a szemináriumban folytatott teológiai tanulmányokat. Nagyszombaton szentelték fel pappá, később doktori címet is szerzett teológiából. Erdély püspökeként a gyulafehérvári várbeli bulgarita kolostorban általános szerzetesi szemináriumot alapított. A papneveldében tanuló huszonhat kispap számát három év alatt ötvenre növelte. A szeminárium fenntartására jelentős összeget költött a saját vagyonából. Egyházmegyéjét jól ismerte, igyekezett minden plébániát, községet személyesen meglátogatni. Éhínségek idején mindig megnyitotta magtárait és saját pénztárcáját is a nyomor enyhítésére. Később, Esztergom érsekeként magyar nemzeti zsinatot hívott össze Pozsonyban, ennek határozatait azonban a Habsburg uralkodó nem erősítette meg.

Kopácsy József előbb székesfehérvári és veszprémi püspök, majd esztergomi érsek, hercegprímás volt. Iskoláit plébánosa támogatásával kezdte meg Veszprémben, felsőbb teológiai tanulmányait már Pozsonyban, az Emericanumban végezte. Zircen szentelték pappá, majd az egyházjog és egyháztörténelem tanára volt a veszprémi papneveldében. Később szentszéki bírónak, majd veszprémi plébánossá és alesperessé nevezték ki, a kanonoki címet is megkapta. A veszprémi szeminárium igazgatóhelyetteseként is munkálkodott. Károly Ambrus hercegprímás temetésén ő helyettesítette a megbetegedett szónokot, itt figyeltek fel először rendkívüli szónoki tehetségére. Káptalanként részt vett az 1811-1812. évi országgyűlésen is. Veszprém püspökeként kánoni látogatást végzett a Balaton keleti részén. A magyarság melletti elkötelezettsége miatt a kortársak csak „magyar bimbóként", a magyar nyelv apostolaként emlegették. Nem véletlenül, hiszen 1827-ben a pozsonyi országgyűlés követeként az elsők között csatlakozott Széchenyi István nevezetes, a tudományos akadémia alapítását célzó felhívásához: „… nemzetünk díszének, hazánk csinosításának felemelésére, s egyszersmind a hasznos ismereteknek terjesztésére a magyar nyelvnek célirányosan intézendő kimíveltetését és terjedését egyik leghathatósabb eszköznek tartván" – írja kétezer forintot nyújtó adománylevelében. Később emiatt, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választották meg. Ő koronázta meg Karolina Auguszta királynét Pozsonyban.

1833-ban elrendelte az anyanyelvi, magyar nyelvű anyakönyvezést. Hercegprímásként ő volt az első, aki az egyházmegyei körleveleket magyar nyelven szerkesztette. Sok pénzt fordított közcélokra, iskolák és nőnevelő zárdák alapítására. Ő alapította meg a nagyszombati társaskáptalant. Folytatta az esztergomi bazilika építését, melyre közel félmillió forintot költött saját vagyonából. A városban hajóhidat is létesített. Irodalmi munkássága is jelentős, több mű kiadását jelentős összegekkel is segítette. Az ő költségén jelent meg Kézai Simon mester munkája a Gesta Hunnorum et Hungarorum és a Budai Krónika. Gyűjtötte és másoltatta a magyar egyház történetére vonatkozó okmányokat is. Uradalmait példás rendben tartotta, erélyes mentalitása mellett jó szívéről emlékeznek legtöbben. Példás alakja volt ő a magyarországi reformkornak, nemcsak anyagi, de szellemi támogatója is volt a magyar közügyeknek.

Nagykéri Scitovszky János rozsnyói, majd pécsi püspök, később bíboros, hercegprímás, a Magyar Tudományos Akadémia igazgatósági tagja volt. Az elemi iskolát Jolsván, a gimnáziumot Rozsnyón végezte. Előbb káplán lett, majd Nagyszombaton folytatta további tanulmányait. Doktori címet szerzett a művészetekből és bölcsészetből, majd teológiából is. 1809-ben szentelték fel pappá. Tanított, emellett a rozsnyói kanonok és papnevelő intézet igazgatója lett. Előbb rozsnyói, majd pécsi püspökké nevezték ki. Az 1848-49-es szabadságharc végnapjaiban került az esztergomi székbe, IX. Piusz pápa I. Ferenc József ajánlatára bíbornokká is tette. Ebben az évben választotta igazgatósági tagjává a Magyar Tudományos Akadémia is.

Érdekességként megemlítendő Hám János szatmári püspök neve is. A forradalom zűrzavarában ugyanis ő volt kijelölve Kopácsy József utódjaként, ám állását sosem foglalhatta el. Ő maga ugyanis a magyar szabadságharc ellen szólalt fel többször, az uralkodó iránti engedelmességre buzdította a lakosságot, így a magyarok szemében hamar népszerűtlenné vált. Főként Szatmárnémetiben, de Erdély egészében azonban ma is nagy tisztelet övezi tevékeny és jótékony személyét.

Visszatérve Scitovszky Jánoshoz, az új érsek nagy erőkkel védte a katolicizmust más vallásokkal szemben. Zsinatot is tartott, amelyen számos határozat született. Nagyszombaton gimnáziumot nyitott. Ő szentelte fel az Esztergomot és Párkányt összekötő hajóhidat (nem a mai Mária Valéria-híd). Miután bíboros lett, a pápa megbízásából a hazai három főegyházmegye területén található összes férfikolostort körbelátogatta. A pápa Rómába is meghívta. Ő szentelte fel végül az esztergomi bazilikát, melynek elkészültéhez maga is jelentős összeggel hozzájárult.

Nagy magyar szívét jól példázza, hogy a szabadságharc leverése utáni elnyomatás időszakában bátran magára vállalta azt a feladatot, hogy mint az ország első főméltósága (nádor hiányában) kérvényt nyújtson be a császárnak a magyar nemzet általános kívánságainak ügyében. Ezt persze visszautasítás fogadta. Az 1860-as év Szent István napján tartott körmenetét pedig ő maga vezette, pedig tudta, hogy ennek egyértelmű, nemzeti (politikai) színezete is volt. Ennek az évnek a végén Esztergom vármegye örökös főispánjaként iktatták be, mely alkalommal a vármegyét ismét visszaállította, annak jövendőbeli működése alapjául pedig az 1848-as évi viszonyokat határozta meg.

Nagyszabású munkát folytatott a pécsi egyházmegyében is. Pécsett a tanítóképzőt maga tartotta fenn, ő fizette a tanárokat, az ifjak közül pedig a legszegényebbeket élelemmel és pénzzel segítette. Az egyházmegye csaknem minden nagyobb városában új tanintézeteket alapított. Jótékonysága más területeken is megmutatkozott, támogatott szegény

templomokat, egyházközségeket, tanítókat is. A kiegyezés előtt a Pálos rend hazatelepüléséért is harcolt, ám halála után sajnos nem volt, aki ezt a munkát érdemben folytassa.

Simor János székesfehérvári kanonok, később győri püspök, majd bíboros, esztergomi érsek volt. Elemi iskoláit és a gimnázium négy alsó osztályát szülővárosában, Székesfehérváron végezte. Tanulmányait Budán folytatta, hogy a német nyelvet is megtanulja. Ezután Rudnay Sándor a pozsonyi Emericanumba, az egyházmegyei szemináriumba küldte, ahol két évet töltött. Végül, filozófiai tanulmányait Nagyszombatban, a teológiai képzést pedig Bécsben végezte. Káplánként először Terézvárosban szolgált, jó szóbeli adottságai miatt pedig kinevezték egyetemi hittanárrá és szónokká. Majd a Pázmáneumba kapott tanulmányi felügyelői kinevezést és le is doktorált teológiából.

Plébánosként került Bajnára, ahonnan Kopácsy József az esztergomi papnevelő intézetbe küldte tanárnak; itt a tanulmányaikat már befejezett növendékeknek tartott előadásokat. Az érsek később titkárává is fogadta. Később meghívást kapott a bécsi Hippói Szent Ágostonról nevezett intézetbe, ahol egyházjoggal és történelemmel foglalkozhatott.

1851-ben a Habsburg birodalmi kormány oktatásügyi minisztérumának osztálytanácsosává nevezte ki. Ám, ebben a pozícióban nem sokáig maradt, pár hónap múlva székesfehérvári kanonokká és nemsokára széplaki apáttá nevezték ki. Miniszteri tanácsosként nagy utazást tett Német- és Olaszországba is.

Győr püspökeként rendkívül tevékeny volt. Többször beutazta az egész egyházmegyét, felügyelte papjai működését, az iskolákat mintaszerűen működtette. Saját költségén árvaházakat, kórházakat alapított, a szegények megsegítésére sokat költött. Szívügye volt az iskolák támogatása is. Az iskolákban dolgozók számára létrehozta a tanítók segélyalapját. Fontosnak tartotta a nők nevelésének ügyét is. Később, már a prímási időszak birtokait is saját maga kezelte, azoknak gazdaságát mintaszerűvé tette. Gazdatisztjei számára új nyugdíjszabályzatot alkotott. Nevéhez fűződik a győri kisszeminárium, a Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek által működtetett zárda, óvoda és kórház és a soproni leánynevelő intézet is.

A kiegyezés évében került az esztergomi érseki székbe, ő volt az, aki Ferenc Józsefet magyar királlyá koronázta. Közvetlen a koronázás előtt két nappal a Magyar Királyi Szent István-rend nagykeresztjével tüntették ki. A művészet mecénásaként nagy összegeket áldozott templomi építkezésekre. Emléket állíttatott a magyar történelem nagyjainak, mint Szondy György, Hunyadi János és Pázmány Péter. Ő állította fel a korban divatos első üvegfestészeti műtermet. Irodalmi művek kiadásában is segédkezett, a prímási palotában könyvtárat, képtárat és múzeumot is létesített. Az esztergomi Keresztény Múzeum az országban harmadikként, nyilvános múzeumként működött. Munkájának elismerését jól mutatja, hogy aranymiséje országos ünnepély lett, maga Ferenc József is elment személyesen Esztergomba, hogy a bíborost köszönthesse.

Következzen Vaszary Kolos Ferenc. Pannonhalmi főapát, bíboros-hercegprímás, történész és a Magyar Tudományos Akadémia igazgatósági tagja is volt. Tanulmányait Keszthelyen a premontreieknél és Pápán a bencéseknél folytatta. A teológiát Pannonhalmán végezte, ekkor már a bencés rend tagjaként. Előbb Komáromban tanított, mielőtt pappá szentelték, majd Esztergomba került szintén tanárként. Tizenhat évig volt a győri bencés gimnázium igazgatója és rendház főnöke. 1885-ben azonban pannonhalmi főapáttá választották meg rendtársai. Az oktatás továbbra is szívügye maradt, nagy gondot fordított a közép- és népiskolai tanügy fejlesztésére. Szentiványon és Zalaapátiban új leányiskolákat létesített és vezetésüket az irgalmas nővérekre bízta. Új iskolák épültek Kiscellben, Varsányban és Tömördön is. Megújította a régi apátsági templomot Tihanyban. Emellett számos templomot restauráltatott, Radán pedig új templomot építtetett. A balatonfürdői rendi nyaralót is gazdagon felújíttatta a közönség kényelmére való tekintettel. A rendi birtokokon pedig a modern gazdálkodáshoz megfelelő új épületeket emelt.

1891-ben lett esztergomi érsek és hercegprímás, majd két évvel később bíboros. A fővárosban is számos intézményt létesített, mint a budapesti érseki helynökség és szentszék. Szívén viselte más nemzetiségek sorsát is, hivatalának végén a lengyel érsekkel közbenjárt a magyar kormánynál, hogy lengyel nemzetiségi templom épülhessen Kőbányán, a fővárosban élő lengyel munkások számára. Ferenc József megkoronásának huszonötödik éves jubiluma alkalmából rendkívüli beszédet mondott Budapesten. Ebben az évben majdnem merénylet áldozata lett. Egy hónappal később nagyobb zarándoklatot vezetett Rómába. Aktívan politizált, egyházpolitikai kérdésekben a konzervatív ellenzék vezéralakja volt. Nevéhez fűződik a katolikus politikai szervezetek első kiépítése is.

Esztergom is sokat köszönhet az érseknek. Jelentős összeg felajánlásával lehetővé tette egy új közkórház alapítását a városban (ma az ő nevét viseli). Lemondott az esztergomi dunai hídvámról, melynek köszönhetően lehetőség nyílt vashíd építésére. Később Ő szentelte fel a ma ismert Mária Valéria-hidat. Ő adományozta a Szent Péter és Szent Pál plébániatemplomnak a két szentet ábrázoló főoltárképet, rokona, a híres Vaszary János művét. Sokat tett egyházmegyéje tanügyének fejlesztése körül is. A főtanfelügyelői hivatalt újjászervezte, a megyeszékhelyen kisdedóvónő-képző intézetet alapított, rendezte és emelte az érseki tanítóképző-intézeti tanárok fizetését. Alapítványt hozott létre a katolikus tanítók árva- és menedékházának, szülővárosa, Keszthely szegényeinek számára és a keszthelyi főgimnáziumi tanulók részére is.

A Wekerle Sándor-féle polgári anyakönyvezés bevezetésekor ő vezette az utolsó kizárólag egyházi szertartást az esztergomi bazilikában. A következő évben megtartott, 1896-os millenniumi ünnepségek alkalmából a hálaadó szentmisén nagyszabású beszédet intézett a királyhoz, a királynéhoz és a nemzethez, ugyanekkor királyi elismerésben részesült. Az ünnep alkalmából az ő kérésére engedélyezte XIII. Leó pápa Magyarország részére kedves ünnepünket, a Magyarok Nagyasszonya ünnepét. 1912-ben önként lemondott méltóságáról és visszavonult balatonfüredi nyaralójába, ahol történészi tevékenységet folytatott. Tankönyveket, történeti életrajzokat írt az ifjúság számára.

Csernoch János volt Nagy-Magyarország utolsó hercegprímása. Elődeitől eltérően szegény családban született. Kisfiúként sokat töltött a szakolcai Szent György templomban, ahol mély vallásosságról tett bizonyságot. A helyi plébános

hamar felfigyelt az ifjúra és ministránsai közé fogadta. Ahogy közelebbről megismerte a fiút, látta meg a gyerek rendkívüli tehetségét is, hiszen az nemcsak anyanyelvén, szlovákul, hanem a monarchia mindenféle nyelvén, magyarul, csehül és németül is folyékonyan beszélt. Felnőttkorában már beszélt olaszul, lengyelül, románul, ruszinul, ukránul, franciául és spanyolul is.

Gimnáziumba Pozsonyba került. Itt az akkori esztergomi érsek, Simor János bíboros-hercegprímás látogatása során született meg a döntés arról, hogy ezt a tehetséges falusi gyereket még tovább kell küldeni tanulni filozófiai-teológiai egyetemi tanulmányokra Bécsbe. A monarchia fővárosában a teológia doktoraként végzett, majd az érsek szentelte fel pappá. Az 1868-as magyar nemzetiségi törvénynek köszönhetően (ami a korabeli Európában kiemelkedő volt) szabály volt, hogy nemzetiségek által lakott területen kizárólag olyanok szolgálhatnak, akik anyanyelvi szinten beszélik az adott kisebbség nyelvét. Így adott volt, hogy hazaküldik szolgálatra, ám az egyetem rektora másképp döntött. Végül, nem hazautazott, hanem Rómába, hogy még tovább tanuljon, könyvtárosi, levéltárosi és kánonjogi szakon, hiszen a rektor szerint az ilyen kiváló személyeknek püspöki székben a helye, mégpedig kisebbségi nyelvterületeken.

Az első plébánosi hivatalt a háromnemzetiségű Radosócz nagyközségben kapta, ahonnan azonban hamar Esztergomba hívták. Először a Hercegprímási Palotában könyvtáros és levéltáros volt és kórházi műtéteknél segédkezett. 1890-től lett kanonok, majd tizenegy évvel később már országgyűlési képviselő is, a Katolikus Néppárt jelöltjeként, a szakolcai kerületben. Mandátumát tíz évig tartotta meg, amikor egyházi méltóságából kifolyólag meghívást nyert a felsőházba. Mindenkire lenyűgözően hatott kimagasló tudása és rendkívüli nyelvérzéke.

Eközben az egyházi ranglétrán is mind előrébb került. Először Temesváron püspöknek szentelték és átvette a csanádi püspökség irányítását, majd kalocsai érsek lett. Miután Vaszary Kolos lemondott, ő került az esztergomi székbe, majd X. Piusz bíborossá is kinevezte. Az érsek két konklávén is részt vehetett bíborosi minőségében.

Politikai szerepvállalása egyértelműen konzervatív volt. A főrendiház tagjaként támogatta az első világháborúban való részvételt és a balkáni hódításokat is. A Tanácsköztársaság véres napjaiban Ő is részt vett a Horthy-féle szervezkedésben. Később, Horthy kormányzóságát ugyan elfogadva, de mindvégig legitimista maradt a királykérdés tekintetében. Az elszakított területekért való kiállás neki is mindvégig szívügye maradt: „Magyarország természetesen nem veheti megnyugvással tudomásul határainak megcsonkítását és több millió magyarnak lekapcsolását, valamint olyan nemzetiségek lekapcsolását, akik Magyarország mellett maradni akarnak. A magyar nép, amely becsületesen teljesítette kötelességét, vallásos és hős volt, nem érdemel mások politikájáért nemzeti és gazdasági létét tönkretevő békét. Ilyen béke nem volna béke. A jó Isten dönti el, igazunk volt-e nagy sem, de az bizonyos, hogy jóhiszeműek voltunk a harcban és adott szavunkat megtartottuk, amíg magyarok kormányoztak minket. Soha nem tudnók megérteni, hogy az igazság követelné tönkretételünket. Egy ezeréves országnak földarabolása oly tragédia, amely visszahatással van a világ sorsára. Egy nép csak pillanatig nyugodhatik meg az erőszakban, állandó megnyugvást csak az igazság teremthet. Az igazság pedig az, hogy a nemzeteket ne erőszakkal csatolják egyik államból a másikba. Kívánjuk, hogy Magyarországtól ne szakítsanak el senkit, megkérdezése népszavazás nélkül.” (Sir George Clark angol diplomatának intézett leveléből).

A megcsonkított ország következő hercegprímása Serédi Jusztinián bencés szerzetes, tudós, egyházjogász, érsek, bíboros volt. 1927-1945-ig volt a magyar katolikus egyház vezetője, vagyis a Horthy-korszak egyik meghatározó szereplője. Őrá is plébánosa figyelt fel, aki rávette édesapját, hogy taníttassa a fiút. A papi pálya felé bátyja is motiválta, aki szintén szerzetes lett. A pozsonyi katolikus gimnáziumba járt, majd felvételt nyert a pannonhalmi bencés szerzetesrendbe. A középiskolát Pannonhalmán és Győrben fejezte be. A teológiát pedig a római bencés Pápai Szent Anzelm Egyetemen végezte. Egyházjogra specializálódott, majd ledoktorált. Ezután visszatért Pannonhalmára, ahol pappá szentelték.

1904-ben X. Piusz pápa a később kiadott Egyházi Törvénykönyv kidolgozására bizottságot hozott létre, melynek Serédi Jusztinián is tagja lehetett, így Rómába utazott jogalkotó munkára. Az óriási és nagyon komoly munka tizenkét évig tartott, majd a professzornak távoznia kellett, hiszen az első világháború zűrzavaros időszakában az olasz lapok komolyan támadták a pápai kúriát, amiért ellenséges államok alattvalóit megtűrik maguk között.

Serédi Jusztinián a háború utolsó évében tábori lelkész lett Esztergomban, emellett Esztergom, Komárom és Bars vármegyék területén a munkaszolgálatra rendelt olasz hadifoglyok lelki gondozását is átvette. A háborút követően visszament Rómába, ahol a bencés kongregáció ülésén a magyarok képviselője, a vatikáni magyar követség kánonjogi tanácsnoka, majd a magyar egyházmegyék ügyvivője lett. Később a római kúria jogtörténetét tanította a pápai levéltárosképző intézetben, majd az Anselmianumban átvette az egyházjogi katedrát. Az ő érdeme a Codicis Juris Canonici Fontes című kilenckötetes mű megjelentetése, amely az új kánonjog forrásait tartalmazta. Egyházjogi teljesítményét az Oxfordi Egyetem díszdoktori címmel ismerte el és ennek köszönhetően nyerte el a megüresedett prímási széket is.

Ugyan a magyar kormányzat nem egyöntetűen őt támogatta, hamar elfogadta személyét és arra tett fogadalmát, hogy hivatala alatt mindvégig a magyar érdekeket fogja képviselni. A következő évben a Magyar Tudományos Akadémia igazgatósági, majd hat évvel később tiszteleti taggá választotta. A felsőház tagjaként törvényjavaslatot terjesztett elő a polgári házassági kényszer eltörléséről és az egyházak előtt kötött házasságok állami elfogadásáról. Az egyre erősödő szélsőjobboldallal szemben XII. Piusz pápa álláspontját képviselte, tiltakozott a fajelmélet ellen. Munkásságáért elnyerte a Magyar Corvin-láncot is, mely a Szent István-rend után következő legnagyobb magyar állami kitüntetés. A díjat olyan személyek kapják, akik különleges módon járultak hozzá a magyar közgondolkodás jobbításához, a tudományhoz és a kultúrához.

A két világháború közötti Magyarország politikai hozzáállásának és ezzel párhuzamosan az európai katolicizmus termékeny időszakának köszönhetően a prímási időszaka igen gazdagon telt. Ezekben az években írta XI. Piusz a

Quadragesimo anno című szociális enciklikát, ami alapjaiban jótékonyan befolyásolta a társadalmi közgondolkodást. Itthon sorban jöttek létre olyan tömegszervezetek, amik ezt a gyakorlatban is igyekeztek megvalósítani. Ilyenek voltak a KALOT (Katolikus Agrárifjúsági Legényegyletek Országos Testülete), a KALÁSZ (Katolikus Asszonyok és Lányok Szövetsége), a KIOE (Keresztény Munkásifjú Mozgalom), a Magyar Dolgozók Országos Hivatásszervezete és az EMSZO (Egyházközségi Munkásszakosztályok). A prímás mindezekre áldását adta és támogatta. Ő indította útjára itthon a karitász mozgalmát és hozta létre a Pápai Magyar Intézetet.

A prímás szervezte a Katolikus Nyári Egyetemet is, ahol a kor jeles tudósai gyűltek össze és tartottak előadást. Ezek a műhelyek mind kiváló gyűjtőhelyei voltak a nyilasellenes értelmiségnek. 1943-ban pedig áldását adta egy modern kereszténydemokrata párt létrejöttére, melynek szervezőjeként a tragikus sorsú Apor Vilmos püspököt jelölte ki. Szolgálatának talán leghíresebb eseménye az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus volt, melyet működésének kezdetétől támogatott. Budapest számára ez az ünnep legalább akkora esemény volt, mint az 1896-os millenniumi emlékév megszervezése.

1939 szeptemberében, a második világháború kitörésének első napjaiban, mikor a szovjetek és a németek együttesen szállták meg Lengyelországot, hazánkba mintegy 140 ezer lengyel menekült érkezett. A hercegprímás már fiatalkorában is jó kapcsolatokkal rendelkezett lengyel körökben, így hamar közbenjárt érdekükben. Létrehoztak egy kollégiumot és általános iskolát, ahol főképpen lengyel zsidó árvagyerekek nyertek elhelyezést, gondoskodó kezeket. Többször személyesen is ellátogatott ide. Gimnáziumot és kollégiumot hoztak létre szintén menekült gyerekeknek Balatonbogláron. Ekkor jelentek meg hazánkban az ökumenizmus első jelei is, hiszen a hercegprímás kezdeményezésére a katolikus egyház közösen dolgozott együtt a mentésben a többi történelmi egyházzal egyetemben.

A politikai életben is kiállt mindvégig az üldözött zsidóság mellett, a felsőház tagjaként is kifogással élt a zsidótörvények ellen. A hercegprímás tudtával több lengyel zsidó nyert menedéket magyar kolostorokban, elsősorban a bencéseknél, a ferenceseknél és a domonkosoknál. Mikor Szálasi Ferenc vette át a hatalmat, tüntetőleg nem jelent meg annak eskütételén és jogilag törvénytelennek nyilvánította a nyilasok hatalmát.

1944 decemberében a főpapi székhely is a frontvonalba került, így a prímás kapcsolata megszakadt a püspökeivel. Annak ellenére, hogy addigra egészsége is igen megromlott, mindvégig kitartott és nem hagyta el a székhelyét. Papjait is erre buzdította. Óvóhelyén töltötte életének utolsó heteit, ahol közel negyven embernek nyújtott élelmet és menedéket. A szovjet megszállás után nem sokkal tért meg a Teremtőhöz.

Az utolsó, aki a hercegprímási címet viselhette, tiszteletreméltó Mindszenty József bíboros volt. Tanulmányait a szombathelyi premontreiknél kezdte, majd a szombathelyi papnevelő intézetben végezte. Pappá szentelése után előbb káplán és hitoktató volt Felsőpatyon, majd Zalaegerszegre került tanítani egy állami fiúgimnáziumba. Előbb a város adminisztrátora, majd plébánosa lett. Hivatali idejében fölépítette a ferences templomot és kolostort a város munkásnegyedében, a Notre Dame nővérek anyaházát és tanítóképzőjét, elemi és polgári iskoláját, modernizálta a plébánia épületét és szeretetotthont alapított a szegényeknek. Kialakította a házapostolok hálózatát úgy, hogy a papok számát fokozatosan a háromszorosára emelte, és kötelességükké tette a családok látogatását. Õ maga is rövid idő alatt minden hívét meglátogatta. Hitbuzgalmi egyesületeket szervezett, fölújította a katolikus művelődési ház működését, részt vett a Göcseji Múzeum létrehozásában és nyomdát is létesített. Megszervezte a város szegénygondozását, a kórház-, fogház- és vasúti-missziót, szociális otthont épített a szegénysorsú öregeknek, és jómódú hívei segítségével harmincnégy szegény vidéki középiskolás diáknak biztosított ingyenes lakást és ellátást. Mint hitoktató, ő vezette a keresztény-nemzeti mozgalmat.

Eközben aktívan politizált, az országgyűlési választások előkészítő bizottságának is tagja volt. A Tanácsköztársaság vérzivataros napjaiban szülőfalujába, Csehimindszentre internálták. A kommün bukása után térhetett vissza csak Zalaegerszegre. A 20-as évek elején rövid időre tisztséget vállalt a Keresztény Párt vármegyei elnökségében. Eközben pornói címzetes apát, majd az egyházmegyei zsinat határozatából a szombathelyi egyházmegye zalai elmaradott részének püspöki biztosa lett. Ebben az időszakban tizenkilenc új templomot, hét plébániaépületet, kilenc misézőhelyet, tizenkét iskolát építtetett és szervezte eközben a helyi katolikus közösségek életét. Gondot fordított a helyi sajtóra is, ahol igyekezett a katolikus szellemiséget mind jobban érvényesíteni.

1937-től pápai prelátus, majd gróf Teleki Pál miniszterelnök fölkérésére a náci Volksbund- és nyilas hatásokat ellensúlyozni kívánó, a magyar keresztény-nemzeti értékeket védő Nemzetpolitikai Szolgálat dunántúli vezetője lett. XII. Pius pápa hét évvel később veszprémi püspökké nevezte ki. Ebben az időszakban dolgozta ki a tervet a püspöki és egyházmegyei földbirtokok felosztásáról, ami a két háború közti Magyarország egyik legégetőbb kérdése volt. A tervet azonban a kormány megakadályozta. Részt vett annak a körlevélnek a megalkotásában is, amelyben a püspökök a zsidók elhurcolása ellen emeltek szót. Többen kérték a kormányzatot, hogy fejezzék be a háborút, mert az nem a magyar érdekeket szolgálta. E kezdeményezés miatt a veszprémi nyilas hatóság katonai célokra le akarta foglalni a menekültekkel telezsúfolt püspöki palotát. Mindszenty ezt megtagadta, ezért letartóztatták és a veszprémi vármegyei bíróság pincebörtönébe zárták több papjával és kispapjával együtt. Ilyen körülmények között kellett felszentelnie végzős diákjait és az egyházmegyéből menekült néhány teológusát.

A karácsonyt a sopronkőhidai börtönben töltötte, majd a soproni Isteni Megváltó Leányainak zárdájába vitték át, onnan tért vissza Veszprémbe. Egyházmegyéjében rögtön a háborús károk helyreállításán fáradozott, mind anyagi, mind lelki értelemben. Havonta adott ki ennek érdekében (fogsága idején is) püspöki körleveleket. Veszprémi püspöki időszaka alatt harmincnégy új plébániát és tizenegy új falusi iskolát alapított. Részt vett a háború utáni első püspöki kar által kiadott körlevél megfogalmazásában is.

XII. Pius pápa a háború utolsó évében nevezte ki őt esztergomi érsekké, következő évben pedig bíborossá. Mindszenty József székfoglalójában feladatának azt jelölte meg, hogy gondos lelkipásztorként a magyar katolikus egyház

közel hatmilliós hívő közösségének hitét és erkölcsi fölfogását erősítse, tudatosítsa, magasabb szintre emelje. Kétszer járt pápai kihallgatáson, majd részt vett az Ottawában rendezett kanadai Mária-ünnepségen is. A háború utáni engesztelődés jegyében bejárta egész hazánkat, beszédeit tömegek hallgatták. Ennek egyik legjelentősebb, lelkiekben leggazdagabb időszaka a Mindszenty által kijelölt Boldogasszony Éve volt. A püspöki székhelyeken, a búcsújáró helyeken százezrek gyűltek össze ennek alkalmából. Az ekkor már egyre terjeszkedő kommunista hatalom minden eszközt bevetett, hogy mindezeket megakadályozza. Mégis, 1947. augusztus 20-án volt a csúcs, mikor félmilliós tömeg részvételével zajlott a Szent Jobb-körmenet a Szent István-bazilikától a Hősök teréig. Októberben pedig Nemzeti Mária-kongresszust tartottak a fővárosban.

Az érsek püspökeivel többször szót emelt a kiépülő kommunista hatalomátvétel ellen, azok ugyanis többszörösen megsértették többek között a vallás- vagy lelkiismereti szabadságot, az iskolázás, a művelődés szabadságát (valamint minden más alapvető szabadságjogunkat is). Ebben az időszakban is mindvégig aktívan politizált, kereszténydemokráciát, keresztény erkölcsi törvényeken alapuló társadalmat hirdetett. Szót emelt mind a felvidéki magyarság deportálása, mind a magyarországi németek kitelepítése, mind a délvidéki magyarok tömeges lemészárlása ellen, ellenezte a katolikus sajtó korlátozását, a hitoktatás fokozatos betiltását, a katolikus intézmények államosítását, de a földosztást, a nemzeti bizottságok működését és a köztársasági államforma bevezetését is. Kiállt az ítélet nélkül bebörtönzöttek és internáltak érdekében is. Mindkét nemzetgyűlési képviselőválasztás előtt a püspöki kar egésze körlevélben hívta fel hívei figyelmét, hogy olyan pártokra szavazzanak, amelynek programja evangéliumi alapú. Mindezekért még egyszer letartóztatták, most a kommunisták, 1948-ban, ismét karácsonykor.

A letartóztatás abszolút törvény- és jogellenes volt, kohol vádak alapján zajlott. A fogságban borzasztóan megkínozták, mind lelki, mind testi értelemben, végül életfogytiglani börtönre ítélték. XII. Piusz pápa megdöbbenéssel tiltakozott mindez ellen, az ENSZ közgyűlése pedig szintén elítélte a kormány eljárását és nemzetközi sérelemnek nyilvánította a bíboros bebörtönzését. Egészsége súlyosan megromlott, így hat év után Budapestről Püspökszentlászlóra, majd Felsőpeténybe került.

Az 1956-os forradalom kitörésekor a kommunista hatalom azonnal titkos helyre akarta szállítani, ám ennek ellen tudott állni. Október 30-a éjjelén magyar katonák szabadították ki, majd másnap reggel a budapesti prímási palotába vitték. Mindössze négy napot tölthetett szabadon, de azt is mindvégig a hazájáért küzdő munkával töltötte. Tárgyalt a püspöki kar tagjaival és egyházmegyéje vezetőivel, Tildy Zoltán államminiszterrel és a külföldi segélyszervek küldötteivel is a Magyarországnak nyújtandó anyagi segítségről. Fölkeresték a református és evangélikus egyház vezetői is, de a különböző politikai pártok képviselőit ő maga utasította el. Nagy Imre miniszterelnök kérésére november 3-án este tizenöt perces beszédet mondott a Szabad Magyar Rádióban, amiben kiállt a nemzeti szabadságharc céljai mellett és a polgári demokrácia jövőképét vázolta föl az Őt hallgatóknak.

Másnap hajnalban betört a szovjet csapatok inváziója a fővárosba. A prímás az USA nagykövetségén kért és kapott átmenetileg menedéket. Mindszenty is bízott abban, hogy az ENSZ a szovjeteket majd visszavonulásra készteti. A később megalakuló, Kádár János által vezetett hatalom a törvénytelenségeket ugyanúgy folytatta, így az érsek „átmeneti helyén" kényszerült tovább maradni. A harcot továbbra sem adta fel, több alkalommal kérte a kormányt, hogy enyhítsen a magyar katolikus hívők jogfosztottságán. Az itt töltött évek alatt írta meg híres, megrázó és hitünket mélyen megerősítő emlékiratait, valamint a magyar történelem nagyszabású, kéziratban maradt összefoglalóját. Tanulmányokat is készített a XX. század második felének egyháztörténetéről.

1963 tavaszán a Szentszék képviseletében Mindszentyt többször megkeresték. A bíboros készen állt menedéke elhagyására, de a magyar kormány ezután sem volt hajlandó egyházellenes intézkedéseinek visszavonására. Azonban ahhoz, hogy a Vatikánban tölthesse élete hátralevő részét, a kormány feltételként emelte a pápának, hogy a bíboros nem nyilatkozhat a jövőben elítéléséről és fogságáról, a hazai politikai viszonyokról, a magyar katolikus egyház helyzetéről és lemond érseki tisztéről. A vatikáni küldöttek először ellenezték a feltételeket, majd később mégis elfogadták azokat. Mindszenty József teljesítve VI. Pál pápa kérését, nyolc évvel később, ősszel hagyta el a követséget és Rómába ment.

Előbb a Vatikánban, majd Bécsben, a Pázmáneum épületében élte hátralévő életét, száműzetésben. Küzdelmét a hazájáért tovább folytatta, ezért komoly lelkipásztori munkába kezdett, hogy a világban szétszóródott magyarokat hitükben és magyarságukban megerősítse. Bejárta a világot, járt nyugat-európai nagyvárosokban, Kanadában, az USA-ban, Dél-Amerikában, Dél-Afrikában, Ausztráliában és Új-Zélandon. Mindenhol nagy lelkesedéssel fogadták. Sokan személyesen is felkeresték vagy levélben fordultak hozzá különböző témákban. Egy amerikai útja során a Dallasi Egyetem díszdoktorrá is avatta. Eközben a Kádár-rendszer vezetői újból felszólították a pápát, hogy fossza meg Őt az esztergomi érseki tisztségétől, így a pápa levélben kérte Mindszentyt az arról való lemondására. Mivel ezt Ő maga nem volt hajlandó megtenni, végül csak pápai utasításra ürült ki az utolsó hercegprímási szék. „Fidelissimus in tribulatione pastor (az üldöztetés idején a leghűségesebb pásztor)" – szerepel sírfeliratán Esztergomban… A bíboros Bécsben, idegenben halt meg, az irgalmasok kórházában.

A magyar hercegprímások mind elképesztő teljesítménnyel, munkával, kiváló tudással, teherbírással, jó szívvel alakították nemzetünk sorsát. Érdemeik valamennyien becsülendők, jó példájukra ma is bátran építhetünk saját és közösségeink életében. Mindszenty József bíborosunknak nem véletlenül folyik a boldoggá avatása. Így üzent a ma emberének, nekünk is: „Minden egyénnek, minden nép minden egyes nemzedékének újra meg újra meg kell küzdenie a hitéért úgy, mint Jákobnak az Isten angyalával. Isten fiatal. Övé a jövő. Ő nemcsak a múlt, a hagyományok tudója vagy féltékeny vigyázója, hanem az újnak, a fiatalnak, a holnapnak az előhívója is egyénekben és népekben, akik nem adják föl magukat. Ezért nincs helye a csüggedésnek. A mi szívünk megremeghet a nehéztől, az ismeretlentől, a lehetetlennek látszótól, Isten azonban az egyének és nemzetek jövőjét sokszor a lehetetlennek látszó holnapba rejtette el; nekünk kell nekilátnunk, hogy azt előhozzuk."

Ráthi Marianna

A Kereszténység Szakrális Építészete Magyarországon

Székesegyházak
Veszprémi Székesegyház

Székesegyházaink bemutatása a Kr. u. 990-997 között alapított, 1993-ban érseki rangra emelt Veszprémi Főegyházmegyével és a veszprémi Szent Mihály székesegyház ismertetésével folytatódik. Az egyházmegye védőszentje Szent Anna, társvédőszentje Boldog Gizella. A székesegyház titulusa Szent Mihály főangyal. Az egyházmegye főpásztora Dr. Udvardy György veszprémi érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökhelyettese.

A veszprémi püspökség a magyar egyházszervezés korai időszakában, 1000 körül jött létre. A székesegyház melletti Szent György-kápolna és egyes vélemények szerint a veszprémvölgyi bizánci rítusú apácakolostor mutatja Veszprémnek a püspökség kánoni megalapítása előtti jelentőségét a kereszténység hazai meggyökereztetésében. Szent István király 1002/1009-re datált, a veszprémi székesegyház javára kibocsátott adománylevele ugyanakkor már biztosan az egyházmegye fennállásáról tanúskodik. Az egyházmegye védőszentjéről a középkorban még nem esett szó, a székesegyház patrocíniuma alapján Szent Mihály egyházmegyéjéről szólnak a források. A püspökség területe a Dunántúl középső részén a Dunakanyartól a Dráváig húzódott, magába foglalta Zala (Kolon), Somogy (tizede a pannonhalmi bencés apátságot illette), Veszprém, Fejér, és Pilis (Visegrád) megyéket. Egyházigazgatási szempontból hat főesperességre – szentendrei (később budai), fehérvári, veszprémi, zalai, somogyi és segesdi –, illetve a középkor végén kb. 600 plébániára tagolódott. Papi utánpótlását a veszprémi székesegyházi iskola biztosította, amely magas szintű képzést adott, de – ellentétben a hagyománnyal – nem volt egyetem. Az egyházmegye területén a török korszakot megelőzően mintegy 100 szerzetesi közösség működött.

Amíg a püspökséget az uralkodó, addig a veszprémi székesegyházat Gizella királyné alapíthatta, s ily módon a mindenkori királyné kegyura lett a veszprémi székesegyháznak. A hagyomány szerint Veszprémben koronázták és temették el az uralkodói hitveseket. A székesegyházban, mint királynéi kápolnában állt a királynék trónszéke, s 1217-ig a kincstárban őrizték a királynék koronáját, pecsétjét és okleveleit. A királynékhoz kapcsolódott a veszprémi püspök két egyedi joga: ő koronázhatta meg az uralkodói hitvest (1216), és a királyné kancellárjaként látott el hivatali feladatot (1269). Az utolsó veszprémi püspök, aki a királynéi kancellári hivatalt töltötte be, Acsády Ádám (1725-1744) volt. A veszprémi püspökök 1313-tól 1330-ig, majd 1392-től 1773-ig, Koller Ignác püspökig Veszprém megye ispánjai, illetve főispánjai voltak, tehát egyházi joghatóságukhoz világi hatalom is párosult egyházmegyéjük egy részén.

Az egyházmegye jeles püspökei közül kiemelhető Róbert (1209-1226), aki megvédte a királynék megkoronázásának jogát az esztergomi érsekkel (Merániai János) szemben (1216-ban), részt vett a IV. lateráni zsinaton (1215), valamint részben kezdeményezésére indult II. András király 1217-ben keresztes hadjáratra a Szentföldre. Bertalan püspök idejében (1226-1244) alapították a Szent Katalin kolostort. Szécsi Pál idejében (1263-1275) az egyházmegye területén működő remetéket a pálos szerzetesrendbe szervezték. Vetési Albert (1458-1486) Mátyás király kedvelt diplomatája volt. Veszprémben fürdővel ellátott ispotályt létesített a szegényeknek, valamint átépítette a Szent György-kápolnát. Utóda, ifj. Vitéz János (1489-1499) több itáliai diákot pártfogolt, 1497-től a Dunai Tudós Társaság elnöke volt. Beriszló Péter püspök (1512-1520) diplomata és hadvezér idején, 1515-ben zsinati határozatban – hazánkban elsőként – szabályozták az anyakönyvvezetési gyakorlatot.

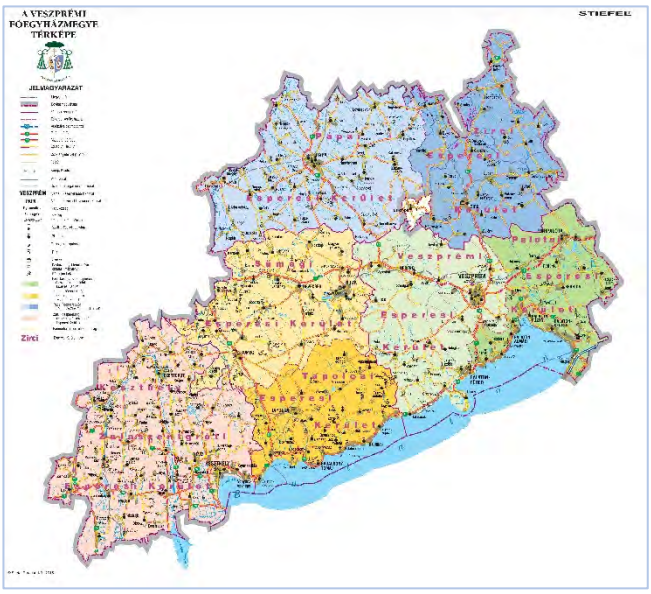

A 15. század második felében humanista főpapi kör alakult ki a püspök mellett, amelynek tagjai élénk kapcsolatokat ápoltak a korabeli reneszánsz tudományos világgal. Karai László, későbbi budai prépost telepítette 1471-ben az ország fővárosába az első nyomdát, Nágocsi Gáspár kánonjogi kódexet szerkesztett, Vetési László nagyprépost verseivel vált ismertté az utókor számára.

A 16. századi országos történelmi események óriási törést jelentettek az egyházmegye életében. A reformáció térhódításával és a török megjelenésével állandóvá váló háborús viszonyok következményeként csökkent a hívek és a papság létszáma, az egyes egyházi intézmények működése akadozott, szünetelt vagy végleg megszűnt. A püspökök egyházi funkcióikat teljes mértékben már nem tudták ellátni, helyettük diplomáciai (Bornemissza Pál), kancellári (Zalaházi Tamás) és hadvezéri feladatok (Beriszló Péter) foglalták le idejük nagy részét, vagy csak rövid ideig álltak az egyházmegye élén, és olykor még székhelyüket sem tudták elfoglalni (Kövesi András). A korszakban az egyházmegye kettészakadt: Somogy, Fejér és Pilis megyék a török hódoltság részéve váltak, míg Veszprém és Zala részben magyar, részben török fennhatóság alá került. A tizenötéves háború időszakában még az addig megmaradt püspöki birtokok is elpusztultak vagy eladományozták őket, így a püspökök gyakorlatilag jövedelem nélkül maradtak. (1596 és 1608 között öt főpásztora volt az egyházmegyének.)

A káptalan a mohácsi vész után sikertelen küzdelmet folytatott a fennmaradásért. Hol a belső hatalmi viszályok

(1527), hol a török fenyegetettség (1529) veszélyeztette a kanonokok életét. Sorsukat Veszprém 1552-es török meghódítása pecsételte meg, mikor először foglalták el a várat. A kanonokok közül ekkor sokat meggyilkoltak, többen fogságba estek, akik pedig elkerülték ezt a sorsot, elmenekültek a városból és más káptalanok tagjai lettek vagy plébániai szolgálatot láttak el. 1630-ban történt visszaállításig a káptalan, mint intézmény megszűnt létezni. Az egyházmegye papsága és a szerzetesek is hasonló sorsban osztoztak. Létszámukat a halálozás, a papi utánpótlás hiánya, valamint az új hithez való átpártolás tovább csökkentette.

A katolikus megújulás csírái azonban Ergelics Ferenc (1608–1628) püspöksége idején már kezdtek megjelenni, aki papokat szentelt, bérmált és vizitált, illetve alapítványt tett Nagyszombatban az egyházmegyés papok képzésére. A veszprémi püspökség javait is kezdte apránként visszaszerezni. Munkáját id. Sennyei István püspök folytatta. 1629 fordulópontnak tekinthető az egyházmegye életében. A püspök ekkor visszaváltotta a veszprémi várkapitánytól birtokai egy részét, s a következő évben restaurálttatta a székesegyház altemplomát, és helyreállította – egyelőre 5 taggal – a székeskáptalan működését. Jellemző a törökkori állapotokra, hogy mindössze 1-2 tucat plébánia működhetett ekkor a Magyar Királyság területén lévő egyházmegyei részeken. A püspök ezen kívül Győrben az egyházmegye számára papokat neveltetett. Az elért eredményeket az utódok nem kis erőfeszítés árán tudták megőrizni.

Jakusics György (1637-1642) újabb lendületet adott a lelki élet újjászervezésének és megújításának. A paphiány megoldását ő és utódai is a misszionáriusokban látták, és a jezsuitákra, kapucinusokra, piaristákra és ferencesekre bízta a protestáns és törökök uralta területek lelkigondozását.

Széchényi Pál püspöksége zárta a veszprémi egyházmegyének e legszomorúbb időszakát (1687-1696 veszprémi püspök, majd kalocsai érseki kinevezése után adminisztrátor). A hitélet kiterjesztésén a főpásztor 11 plébánia alapításával segített, a hitélet elmélyülését pedig a sümegi kegyhely létrejötte jelezte (1699).

Az egyházmegye területén a török kiűzésével és a Rákóczi-szabadságharc lezárultával megszűntek a háborús viszonyok. A század főpásztoraira másfél évszázados harcok után az egyházmegyei plébániahálózat újjászervezése, a protestáns vallás térhódításának visszaszorítása, a papnevelés intézményeinek létrehozása, és az istentiszteleti helyek – beleértve ebbe a székesegyházat is – renoválása és, ahol szükséges, újjáépítése volt.

A korszak első püspöke, Volkra Otto János (1710-1720) egy szétzilált plébániahálózattal rendelkező, döntően protestánsok lakta egyházmegyében kezdte meg tevékenységét. Első és legfontosabb feladata a papok utánpótlásának biztosítása volt. 1711-ben megszervezte a piaristák által működtetett Szent Anna szemináriumot, amely ugyan fennállása alatt mintegy 30 új papi hivatást adott az egyházmegyének, de 1722-ben, kellő anyagi alap híján beszüntette működését. Főpásztori ideje alatt 18 új plébánia létesült. A katolikus vallás restaurációja mellett célja a püspökség idegen kézbe került vagyonának, birtokainak és (tized-) jövedelmeinek visszaszerzése volt. Az elnéptelenedett falvakba püspöksége idején érkeztek először külföldi katolikus jobbágyok.

Eszterházy Imre (1723-1725) rövid veszprémi püspöksége idején került sor a romos székesegyház barokk stílusú újjáépítésére, de nagyobb szabású terveiben megakadályozta őt 1725-ben történt esztergomi érseki kinevezése. Utóda, Acsády Ádám (1725-1744) idején folytatódtak a plébániaalapítások és templomépítések, illetve a püspök művészetpártoló tevékenységéről is ismert volt. Gondja volt a Cassa Parochorum forrásainak igénybevételével a plébánosok anyagi viszonyainak konszolidálására.

A század legnagyobb formátumú püspöke – a pályafutását az egyházmegyében kezdő, korábbi bicskei plébános, majd felsőörsi prépost – Padányi Biró Márton volt (1745-1762). Püspöki munkáját az egyházmegye vizitálásával kezdte. Tizenhét évnyi főpásztori működését 48 új és 39 helyreállított plébánia, 88 új, 109 felújított és 43 visszafoglalt templom és 28 új iskola létesítése jelezte. Gondot fordított arra, hogy már szolgálata első évében újraindítsa a szemináriumot, amely püspöksége idején 129 papot adott az egyházmegye számára. Tevékenysége anyagi alapját a püspöki birtokokon bevezetett, szakemberek által irányított nagyüzemi gazdálkodás jelentette. Sírja a veszprémi székesegyház altemplomában évtizedeken át zarándokhelynek számított.

Koller Ignác utódlási joggal már 1760-tól Padányi mellett működött, az egyházmegyét pedig 1762-1773 között irányította főpásztorként. Ő volt Veszprém vármegye utolsó püspök-főispánja. Fellner Jakabbal székvárosában felépíttette a püspöki palotát, s így a veszprémi püspök a több mint két évszázados sümegi tartózkodás után véglegesen Veszprémbe tehette át a székhelyét. Halála után négy évig betöltetlen maradt az ekkor 174 plébániát számláló püspökség.

A század utolsó püspöke Bajzáth József (1777-1802) negyedszázados szolgálata a leghosszabbak egyike az egyházmegyében. Püspöksége idejére esett a jozefinista reform:

egy időre ismét bezárták a papnevelő intézetet, de a feloszlatott szerzetesrendek vagyonából újabb plébániákat szervezhetett.

A 19. század első felében mostoha sorsa volt a veszprémi püspöki székbe megválasztott főpapoknak. Vagy csak rövid ideig tölthették be hivatalukat és aktív egyházkormányzati tevékenységet ezért nem is tudtak folytatni, vagy egyházmegyéjüktől távol éltek, illetve kinevezett püspöke sem volt az egyházmegyének összesen több mint egy évtizedig ebben a korszakban. A szabadságharc idején Zichy Domonkos volt Veszprém püspöke (1842-1849). Az alig 34 éves új főpásztor hatalmas lendülettel látott munkához. Egy éven belül megalapította a papi nyugdíjintézetet (Domonkos Intézet), és az évtized közepén vizitálta az egyházmegyéje székvárosa környéki – bakonyszombathelyi, cseszneki, füredi, palotai és veszprémi – esperesi kerületeket. Az 1843–44 évi reformországgyűlésen törvény született a magyar nyelv hivatalossá tételéről. A püspök egyházmegyéjében lehetővé tette, hogy ki-ki megválassza, latinul vagy magyarul kíván-e levelezni a főhatósággal (a teológiai oktatás nyelve azonban továbbra is a latin maradt).

Utóda a rendkívüli műveltségű, több nyelven beszélő pécsi kanonok és egyetemi tanár, Ranolder János lett (1849-1875). A szabadságharc után felelősségre vonni kívánt papjait megmentette a katonai hatóságok vizsgálatától. Az 1850-es években bérmaútjai során bejárta egész egyházmegyéjét. Támogatta a rászorulókat, a közoktatás ügyét és a nőnevelést. Az egyházmegye-szerte létrehozott Ranolder-intézetek – Kaposvár, Keszthely, Pápa, Tapolca és Veszprém – vezetésével az Irgalmas Nővéreket bízta meg. Részt vett az I. Vatikáni Zsinaton, ahol a magyar püspökök többségével együtt azok közé tartozott, akik a pápai tévedhetetlenség dogmájának kimondását nem tartották időszerűnek. Élve a veszprémi püspök ősi jogával, 1867-ben ő koronázta meg Ferenc József feleségét, Erzsébet királynét.

Az országhatárok trianoni változásával a 13.710 négyzetkilométer nagyságú egyházmegye az ország közepes területű püspökségei közül, Eger és Vác mellett, az egyik legnagyobbá, és 700.000 körüli hívőszámával az egyik legnépesebbé vált. Súlyát növelte, hogy a püspökség és a székeskáptalan birtokai érintetlenül vészelték át a háborús éveket és a határmódosításokat is, s ezzel előbbi második lett a kalocsai érsekség, illetve utóbbi pedig az egri főszékeskáptalan mögött.

Az 1950-ben bekövetkezett világi közigazgatási változások annyiban érintették az egyházmegyét, hogy Zala megye Balaton-felvidéki része – és a keszthelyi járás 1979-ig – Veszprém, illetve az enyingi járás pedig Veszprém megyétől Fejér megyébe került.

Báró Hornig Károly püspöksége (1888-1917) ugyan a 19. század végén kezdődött, de átnyúlt a 20. századba is. Főpásztori szolgálata az egyházmegye történetének egyik fényes időszaka volt. A keménykezű Hornig mint nagy építkező és bőkezű mecénás maradt meg az utókor emlékezetében. Püspöksége idején az egyházmegyében folyamatosan kb. 350 pap – ebből 290-300 a lelkipásztorkodásban –, és 80-90 káplán teljesített szolgálatot, valamint 35 kispap tanult a szemináriumban. A szerzetesrendek a kegyuraságuk alá tartozó plébániák révén vettek részt a hitéletben (11 ciszterci, 9 bencés, 7 ferences, 1 premontrei rendház). A tanítórendek az oktatásban működtek közre: a felekezeti kézben lévő népiskolákat szerzetesrendi fenntartásban működő gimnáziumok (piaristák: Nagykanizsa, Veszprém; bencések: Pápa; premontreiek: Keszthely), és nőnevelő intézetek egészítették ki.

Az első világháború utolsó évében már Rott Nándor foglalta el a püspöki széket (1917-1938). Két évtizedes főpásztori működése a dinamikus fejlődés jegyében telt, ami részben az egyház számára kedvező társadalmi-politikai feltételeknek volt köszönhető. A papi hivatásgondozás keretében 1933-ban sor került a szeminárium bővítésére, illetve a kisszeminárium megszervezésére. A személyi állomány bővülése 30 új plébánia felállítását tette lehetővé.

Rott Nándort alig két hónapos kormányzással Tóth Tihamér követte 1939-ben, majd Czapik Gyula, későbbi egri érsek lett Veszprém püspöke (1939-1943). Utóbbi működése idején váltak intenzívvé a KALOT és KALÁSZ mozgalmak, és lett hatékony egyházmegyei szinten az Actio Catholica.

Czapik Gyula, majd Mindszenty József (1944-1945) és Bánáss László (1945: apostoli kormányzó, 1946-1949: püspök) is folytatta a plébánialapítások sorát. Bár a későbbi hercegprímás rövid püspökségéből négy hónapot nyilas fogságban töltött, de így is 34 helyen alapított önálló plébániát vagy lelkészséget. Bánáss püspök már alapvetően megváltozott társadalmi-politikai-gazdasági körülmények közepette vette át az egyházmegye irányítását. Regnálása idején kezdődött meg a kommunista diktatúra kiépülése, az egyházi intézményrendszer felszámolása, az iskolák és az egyházi vagyon államosítása.

A domonkos Badalik Bertalan (1949-1965, akadályoztatva 1957-től) idején folytatódott az egyház politikai visszaszorítása. 1956-ig az egyházmegye 30 papja szenvedett börtönbüntetést és internálást, s a forradalom utáni évben magát a főpásztort, mint a Mindszenty-vonal képviselőjét is internálták. 1950-ben feloszlatták a szerzetesrendeket és államosították az egyházi kezelésben álló szociális intézményeket. 1951-ben fel kellett ajánlani a megmaradt plébániai földeket az államnak, illetve bezárták a veszprémi kis-, 1952-ben pedig a nagyszemináriumot is.

Badalik utóda, a premontrei Klempa Sándor (Károly) 1957-ben az állam nyomására átvette az egyházmegye irányítását, majd 1959-től szentszéki felhatalmazással, mint apostoli kormányzó folytatta működését. A II. Vatikáni Zsinaton ő képviselte a veszprémi egyházmegyét. Múlhatatlan

érdemei vannak az egyházmegye kulturális értékeinek megóvása terén: kezdeményezésére a plébániai műkincsek egy részét Veszprémbe mentették, ahol leltároztatta azokat, illetve a levéltárban restauráltatta az országosan is jelentős középkori oklevélgyűjteményt. Püspöksége idején érte el csúcspontját a papi hivatások száma az egyházmegyében: az 1963-as sematizmus 520 papot írt össze, köztük még mindig 50 egykori szerzetest.

A pasztoráció az ötvenes évek elejétől a plébániai életre koncentrálódott, mivel a diktatúra rendelkezései az „egyházat a sekrestyébe szorították". A hatvanas évek végétől csökkenni kezdett a papság és a hívek létszáma, a hitoktatás pedig a rendszerváltásig csak templomi keretek között működhetett. A paphiány miatt egyre több plébánia maradt üresen, amelyeket – filiáikkal együtt – oldallagosan láttak el egy-egy szomszédos anyaegyházból.

A nyolcvanas évektől az országos politikában az enyhülés jelei mutatkoztak. Szendi József püspöksége (1982-1983: apostoli kormányzó, 1983-1993: püspök, 1993-1997: érsek) idején már új templomok, plébániaházak is épültek, többet restauráltak, megnyílt az egyházmegyei múzeum és a Papi Otthon Veszprémben és Hévízen. Az utolsó veszprémi püspök múlhatatlan érdemeket szerzett a katolikus egyházat ért sérelmek szóvátételében, az egyház szabadságának helyreállításában és az egyházon belüli rendszerváltozás szükségességének felismerésében.

A rendszerváltás utáni újjáépítés az oktatás területén ért el igazán számottevő eredményeket. 1994-ben ismét megindult a kispapképzés az 1991-ben újjáalapított Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskolán. Egyházmegyei fenntartású középiskola működik Veszprémben, alapfokú intézmény az egyházmegye nagyobb városaiban (Ajkán, Keszthelyen, Pápán, Tapolcán, Várpalotán, Veszprémben és másfél évtizedig Zalaszentlászlón is), óvoda pedig két településen, Veszprémben és Pápán. Az érsekség szociális intézményeket tart fenn Bakonyszücsön, Hévízen és Veszprémben. Kulturális intézményei közül alapítási sorrendben az érseki levéltárat, az érseki könyvtárat, a főegyházmegyei gyűjteményt és Szaléziánumot kell megemlíteni.

II. János Pál pápa 1993. május 30-án kelt, Hungarorum gens kezdetű apostoli konstitúciója rendezte a Trianon óta változatlan hazai egyházi határokat, és Veszprémet érsekség rangjára emelte. A rendelkezés értelmében Veszprém hagyomány szerinti 100. püspöke, Szendi József a főegyházmegye első érseke lett. A Veszprémi Főegyházmegye területéből kivált ugyanakkor az újonnan létrehozott Kaposvári Püspökség. A veszprémi érseki tartományt így ma a Veszprémi Főegyházmegye, illetve a Kaposvári Egyházmegye és a Szombathelyi Egyházmegye alkotják. A főegyházmegye az új területi beosztás szerint Veszprém megyére, illetve Zala megye kb. harmadára és néhány szomszédos megye településeire terjed ki. Egyházi közigazgatás szerint a 180 plébánia előbb 8, majd 2011 óta 7 esperesi kerületre és 4 főesperességre tagolódik.

A főegyházmegye főtemploma a Szent Mihály székesegyház. A Szent István által 1001-ben kibocsátott pannonhalmi alapítólevélben említik először Szent Mihály egyházát. Későbbi oklevelek gyakran nevezik Magyarország legrégebbi székesegyházának. Régészeti leletek utalnak arra, hogy már a 10. században is templom állt a helyén. A nagyobbik Szent István legenda ezt írja: *„Hogy ő, Gizella, Isten tiszteletének csinosításában miképp viselkedett, az Istennek szolgálók gyülekezetei iránt mely buzgónak s jótevőnek mutatkozott, arról a mai napig tanúskodnak számos egyház keresztjei, edényei és csodálatos mesterséggel készített vagy szőtt oltári ékességei. Mindenekelőtt pedig a veszprémi püspökség egyháza, melyet alapkövétől kezdve minden, Isten szolgálatához szükséges arany- és ezüstneművel és sokféle ruhával fölékesített."* A templom első feltételezett ábrázolása a Veszprémben készült koronázási palástón látható (Gizella királyné egy torony nélküli templomot tart a kezében).

Szent István 1009-re (napjainkban már 1002-re) datált Sólyon kiadott oklevelében a király négy várat, Veszprém, Fehérvár, Kolon (Zala) és Visegrád várát és azoknak megyéjét *(„…Wesperen, in qua ipsius episcopatus sedes est constructa, atque Albam civitates, Colon et Vyssegrad civitates...”*) rendelte a veszprémi Szent Mihály-székesegyház alá.

Szent István uralkodása után a meglévő háromhajós, román stílusú székesegyházat két toronnyal bővítették.

A kora Árpád-kori székesegyház bazilikális rendszerű, a mellékhajók egyenes záródásúak voltak, a hajókat pillérek választották el. A főapszis alatt volt az altemplom. Az építészeti, szobrászati részletek az 1055-ben alapított tihanyi apátság faragványaival mutatnak rokonságot. Egy levéldíszes fejezet és a palmettadíszes párkánytöredékek a pilisszentkereszti, sződi, szekszárdi és feldebrői faragványokkal együtt a 11. században készültek, bizánci eredetűek. A székesegyház e korai állapotára csupán néhány részlet utal: az 1400-ban átépített altemplomban az oldalfalakon látható részletek és a hajó északi és déli külső falán tanúfal emlékeztet a 11. századi épületre.

Veszprémben volt Gizella királynénak egy nagyon értékes arany koronája, mely a drágakövek leszámításával tizenkét arany márkát nyomott. Ezt II. András király, midőn a keresztes hadba menet Veszprémben megfordult, Róbert püspöktől megkapta s keleten száznegyven ezüst márkáért értékesítette - viszonzásul a veszprémi káptalannak meg a Balaton mellékén több birtokot adott.

1276 augusztusában Csák Péter hadai elfoglalták Veszprémet, kifosztották és felgyújtották. Ekkor pusztult el a káptalan messze földön elismert jogi főiskolája. 1380-ban tűzvész pusztított Veszprémben, a székesegyház is leégett. Gótikus stílusban építették újjá, 1400-ban szentelték fel. Az altemplom és a szentély ma is ezt a korszakot idézi. 1473-ban Vetési Albert püspök reneszánsz festményekkel és faragványokkal díszítette.

Veszprém 1552-ben török kézre került, az Egri csillagokból is ismert Ali budai pasa csapatai tíz napos ostrom után foglalták el. A török korban a vár gyakran cserélt gazdát, a székesegyházból török imaház lett. Az ostromok során a vár és épületei többször is leégtek. ezekben a vérzivataros századokban a vár tizenhétszer cserét gazdát. A romokban heverő székesegyházat 1637 után Sennyei István püspök restauráltatta. A Rákóczi szabadságharc alatt Heister generális a várat 1704-ben felgyújtatja, a székesegyház ismét elpusztul.

1723-ban barokk stílusban építette újjá Esterházy Imre püspök. A gótikus szentélyt és altemplomot megtartották, és a román kori pilléreket körülépítve egységes négyszögletes formát kaptak. A templom falképei Padányi Biró Márton püspöksége (1745-1762) alatt készültek el. Az altemplomból nyíló kápolnában található barokk szarkofágban őrzik Padányi Biró Márton hamvait.

Aigner Sándor tervei alapján 1907 és 1910 között neoromán stílusban épült újjá, feltételezett eredeti külsejének helyreállítása végett. Az altemplomot és a gótikus szentélyt ugyanakkor megőrizték. II. János Pál pápa 1981-ben a székesegyháznak a „Basilica Minor” címet, és az ezzel járó kiváltságokat adományozta.

2005 szeptemberében megkezdődtek a bazilika újabb restaurációs munkálatai. Elsőként a két tornyot újították fel. 2010-re állami támogatásból a templom külseje és belseje is megújult.

A templom főhajóját kazettás síkmennyezet fedi. Az oszlopfőket az Árpád-kori faragványok mintájára alakították ki az 1907 és 1910 közötti felújítás során. A mellékhajókban két-két oltár foglal helyet: az északiban (a főbejárattól balra) a Mária mennybemenetele- és a Szent György-, a déliben (a főbejárattól jobbra) pedig a Szent Anna- és a Szent Imre-oltár. A templom falképei Szirmay Antal munkái; egyebek mellett az Árpád-ház szentjeit, Nagy Szent Gergelyt, Nepomuki Szent Jánost és Hippói Szent Ágostont, valamint a négy evangélistát ábrázolják. Az üvegablakokon Szent Istvánt, Szent Margitot, Boldog Ilonát, Gizella királynét, Szent Józsefet és Szent Gellértet láthatjuk. A székesegyház Boldog Gizella királyné jobb alkarcsontját ereklyeként őrzi. A székesegyháznak öt harangja van. Egy az északi, négy a déli toronyban.

A Szent György Kápolna maradványai 1957-ben kerültek elő a Szent Mihály-székesegyház északi oldala mellett. Számos jel mutat arra, hogy a veszprémi kereklemplom 1002-nél korábban, de 972 után épült, a közelében egykoron álló épületről feltételezhető, hogy palota volt. Első formájában egyterű rotunda volt, félkörívesen záródó szentéllyel. A kápolna keresztelő egyház (ecclesia baptismalis) vagy királyi kápolna (capella regia) lehetett. A legendák szerint Szent István fia, Imre herceg itt tette szüzességi fogadalmát. A kápolna főbejáratát hármas oszlopköteg szegélyezte. A kapuzat küszöbkövén bevésett latin nyelvű felirat került elő a következő szöveggel: IN LIMIE NO SEDETO, helyes olvasata: „in limine non sedeto”, azaz: a küszöbre ne üljetek. A figyelmeztetés a Szent György-napi búcsúra idesereglőknek szólt. Ugyanis az 1358 évi oklevélben olvasható, hogy itt őrizték Szent György fejereklyéjét, amelyet még Szent István király 1016-18 között a bolgárok felett aratott győzelme emlékére a bizánci császártól kapott. Egy 1358-ból származó oklevél így írja le: „...faragott kövekből nagyon szépen épült és csodaszépen van kifestve...”.

Vetési Albert megújíttatta a kápolna falfestményeit, kapuját vörös márvány címerével díszítette. Ide is temetkezett. A kápolna maradványait minden bizonnyal a szomszédos székesegyház bővítésekor bontották el.

A veszprémi főszékegyház több, mint ezer éves, Szent István király és Gizella királyné munkásságát is megelőző története jól mutatja a változás és alkalmazkodás jelentőségét, ugyanakkor szilárdan hirdeti a legsötétebb időszakok lenyomatának ellenére is az egyház és a keresztény kultúra egyetemes, állandó értékeit, Isten dicsőségét.

Felhasznált irodalom: Kaiser Ottó, Jankovics Norbert: A Magyarországi Templomok Művészete; www.veszpremiersekseg.hu; www.katolikus.hu

Összeállította: Érces Gergő

Nyolcvanhárom év után ismét hazánk adhat otthon a katolikus közösség egyik legnagyobb eseményének. A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egy héten át tartó ünnepségsorozat, amelyen tanúságot tehetünk Isten szeretetéről a világ felé. Olyan lesz, mint egy fantasztikus lelkigyakorlat, amelyen a világ minden tájáról érkező nagyszerű előadókat, tanúságtételeket hallhatsz.

Mária, Reménység Anyja, légy velünk!

Taníts minket, hogy az élő Istent hirdessük;
segíts tanúskodnunk Jézusról,
az egyetlen Üdvözítőről;
tégy minket szolgálatkésszé a felebarát iránt,
befogadóvá a rászorulók iránt,
tégy az igazságosság megvalósítójává
és egy igazságosabb világ szenvedélyes építőivé;
járj közben értünk,
hogy úgy munkálkodjunk a történelemben,
hogy bizonyosak legyünk
az Atya tervének teljesedésében.

S A N C T A M A R I A O R A P R O N O B I S

Az Új Világnak Hajnala, mutasd meg,
hogy a reménység anyja vagy,
és virrassz felettünk!

Virrassz az európai egyház fölött:
legyen az evangélium jó közvetítője;
legyen az igazi közösség helye;
teljesítse küldetését, mely arra szól,
hogy hirdesse, ünnepelje és szolgálja
a remény evangéliumát,
mindenki békéjére és örömére.

Béke Királynője, oltalmazd az emberiséget
a harmadik évezredben!
Virrassz az összes keresztény fölött:
járják hűségesen az egység útját
a kontinens egyetértésének kovászaként;
virrassz a fiatalok fölött,
akik a jövendő reményei,
hogy nagylelkűen kövessék Jézus hívását.

Virrassz a nemzetek vezetői fölött:
a közös ház építését tekintsék feladatuknak,
melyben megbecsülik
minden egyes ember méltóságát és jogait.

Mária, ajándékozd nekünk Jézust!
Segíts, hogy őt kövessük és őt szeressük!
ő az Egyház, Európa és az emberiség reménye,
ő velünk és közöttünk él Egyházában.
Veled együtt mondjuk: „Jöjj el, Úr Jézus!”
A dicsőség reménye, melyet ő árasztott a szívünkbe,
teremje meg az igazságosság és a béke gyümölcseit!

Krisztus fénye

A dunaharaszti és taksonyi katolikus egyházközségek
évente négyszer megjelenő folyóirata
XXII. évf. 2. sz. (83) ~ Szent Benedek ünnepe

* * *

Felelős kiadó: Láng András plébános, langandras46@freemail.hu
Plébánia telefonszáma: 06-24-518-990, *plébánia levélcíme:* 2335 Taksony Fő tér 1/b

Szerkesztési és tördelési munkálatok:
Koczka Tamásné Nagy Angela és Ráthi Marianna Zsófia
Dunaharaszti T/F 06-24-537-570; angelika@flynet.hu
www.plebi.hu; e-mail: luxchristi@flynet.hu

Nyomdai kivitelezés: DORIL Bt. Taksony

Fényképek: Bógár Zsolt, Brenner Sarolta, Koczka Tamásné, Szabó-Halász Ágica, Wagner Attila

Címlap: Hegyi árnika (arnica montana), melyet a magyar nép Mária füvének becéz;
kiskép: Andrea Mantegna Szent Benedek apát című festménye
Hátlap: Szent II. János Pál pápa imája Máriához Giuseppe Cades rajzával